378
E 43

Az első fecskék

geodéták és geofizikusok

1953 – 1993

3
E

378
E43

F-195/2005.
(51.051)

2010 MÁJ 03.

Az első fecskék

geodéták és geofizikusok

A 40 éves évfolyamtalálkozó emlékére
1953-1993

Sopron, 1994

TARTALOMJEGYZÉK

oldalszám

Előszó 3
A 40 éves évfolyamtalálkozó 5
A magyar geodéziai oktatás története, különös tekintettel a földmérő- és geofizikus mérnöki szak megalakításának körülményeire 7
A geofizikus mérnöki szak megalakítása 15
Annau Edgar 25
Bartha Lajos 29
Dr.Bencze Pál 39
Fraserné, szül. Betkó Éva 41
Bérces József 43
Domokos György 47
Farkas Béla 51
Gellai István 53
Dr.Gereben László 59
Hoffer Egon 61
Markó László 63
Miskolczi László 65
Nagy Albert 71
Dr.Nagy Dezső 75
Neher Tibor 79
Dr.Ódor Károly 81
Pollhammer Manóné szül. Telkessy Márta 83
Szabadváry László 85
Szikszai Rózsa 89
Vörös Lajos 95
Halottaink 97
Családi kör . . . . . 99 - 103

Nyugat-Magyarországi Egyetem Geoinformatikai Főiskolai Kar
* Lsz: F/51051 *
Székesfehérvár - Könyvtár

------ o ------

Készült az Erdészeti és Faipari Egyetem Jegyzetsokszorosítójában.
Példányszám: 60. Vezető: Dr.Tvordy György.

ELŐSZÓ

Negyven évvel ezelőtt, 1953. júliusában kapták meg diplomáikat az első, Magyarországon végzett földmérő- és geofizikusmérnökök. Mint ezt az elmúlt negyven év során öt évenként tették, ez alkalommal is évfolyamtalálkozót szerveztek az Alma Materük színhelyén, Sopronban. A találkozó előkészítése során merült fel a gondolat, hogy erre az alkalomra egy kiadványt kellene létrehozni.

A godolatot tett követte, aminek eredménye ez a kiadvány. Tartalmának kialakításakor a következő meggondolások vezéreltek bennünket:

– tekintettel arra, hogy hazánkban egyetemi szintü geodéta- és geofizikus képzésben mi részesültünk első alkalommal, kötelességünk az utánunk következő geodéta- és geofizikus generáció számára írásban rögzíteni a szakok megalakulásának történetét, majd ezt követően életünk és a kor társadalmi körülményeit,

– negyven év távlatából már tisztábban látjuk azt az időszakot, amit négy éven keresztül fiatalon, tele optimizmussal együtt töltöttünk az egytemen, ahol minden gondunkat, bánatunkat megosztottuk egymással, segítettük egymást, osszuk meg véleményünket most is a „nagyszülői" korban, visszaemlékezve az ifjúságunkra,

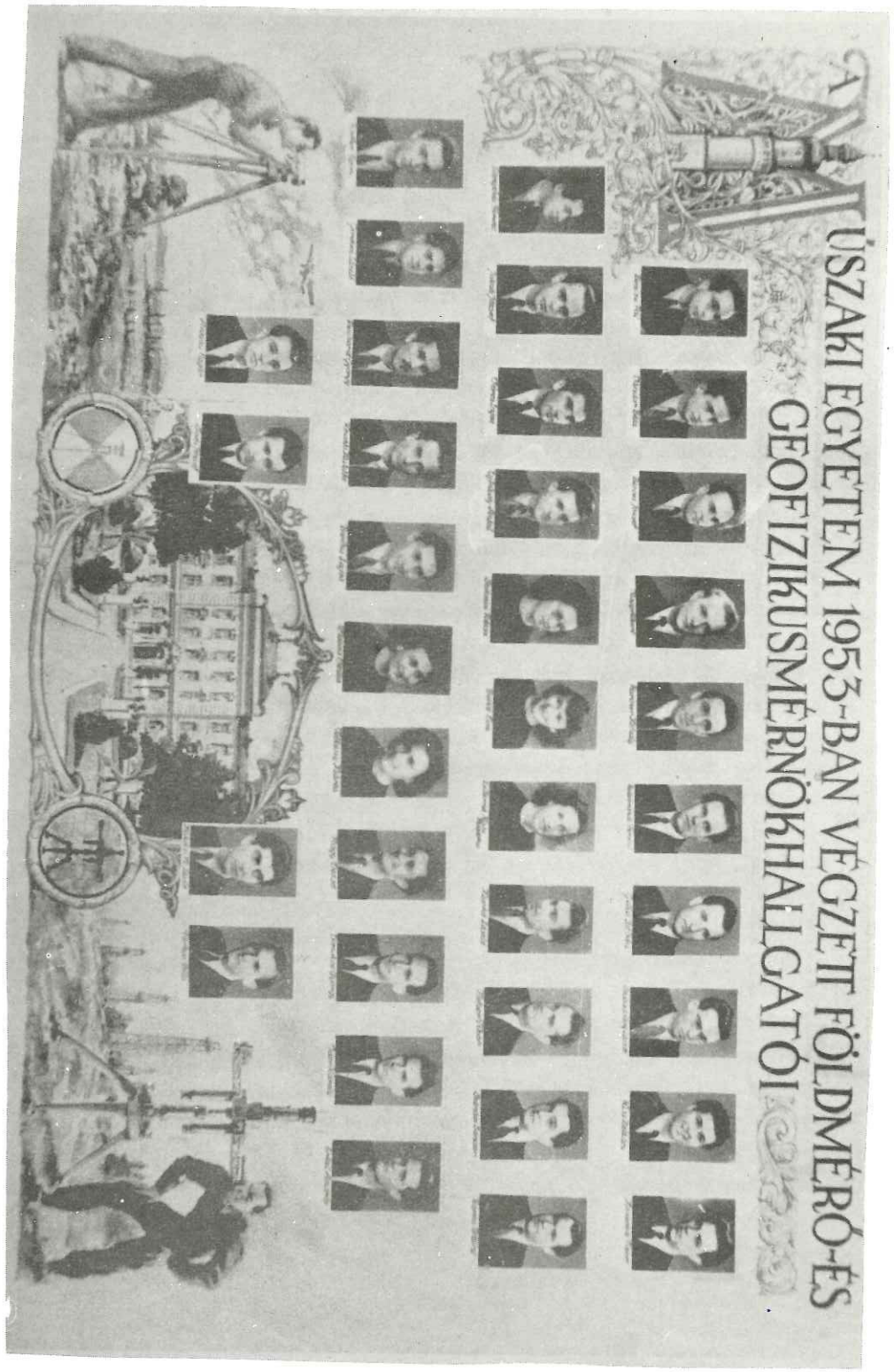
– mivel a „szakma" nem a mi képzésünkkel kezdődött, megragadtuk az alkalmat, hogy összefoglalóan (az irodalmi hivatkozások felhasználásával, sűrítve) bemutassuk, hazánkban a földtudományok egy kis darabjának az alakulását napjainkig,

– van egy olyan gondolatunk is, hogy kiadványunk „kezdete" a két szak történetének, és az utánunk következő generáció tovább írja a szakok „történetét" és epizódjait.

Ezúton szeretnék köszönetet mondani lelkes évfolyamtársaink fáradozásának, elsősorban Nagy Dezső és Gellei István erőfeszítéseinek. Oroszlánrészt nekik köszönhető, hogy ez a kiadvány ebben a formában napvilágot látott.

Köszönet az Erdészeti és Faipari Egyetem Jegyzetsokszorosítójának kiadványunk odaadó gondozásáért.

Sopron, 1993. október

A 40 éves évfolyamtalálkozó

A mindennapi élet forgatagában az ember hamar elfeledkezik az idő múlásáról. Az évfordulókhoz kapcsolódó események – mint ez a 40 éves évfolyamtalálkozó is – döbbentik rá az embert arra, milyen gyorsan repülnek az évek. Az évfolyamtalálkozó is egy ilyen alkalom, amely az évek múlására emlékeztet, egyuttal tükröt tart a magát változatlanul fiatalnak tekintő halandó elé, felfedezvén az egykorúakon az évek súlyának nyomait.

A találkozó többé-kevésbé a régebbi találkozók programjához igazodott. Szeptember 11-én, szombaton, az Alma Mater fogadott bennünket az Erdőmérnöki Kar Dékánja, Dr. Koloszár József személyében. Az évfolyamtársak – az esetek többségében 5 év utáni – találkozásával járó első izgalmak lecsillapodását követően a dékán úr tájékoztatta a megjelenteket az Egyetem jelenéről és nagyszabású terveiről, külön kiemelve a geodéziai oktatással kapcsolatos elképzeléseket.

A találkozó programja délután öt órakor a Hotel Szieszlábán folytatódott (többségében itt laktak az ez alkalomból Sopronba érkezett évfolyamtársaink). Ezt az alkalmat az este 8 órakor kezdődött vacsoráig a találkozó fő szervezője, Gellai Pista, arra gondolva javasolta beiktatni a programba, hogy – a szabad mozgási lehetőséget felhasználva – mindenki mindenkivel beszélgethessen.

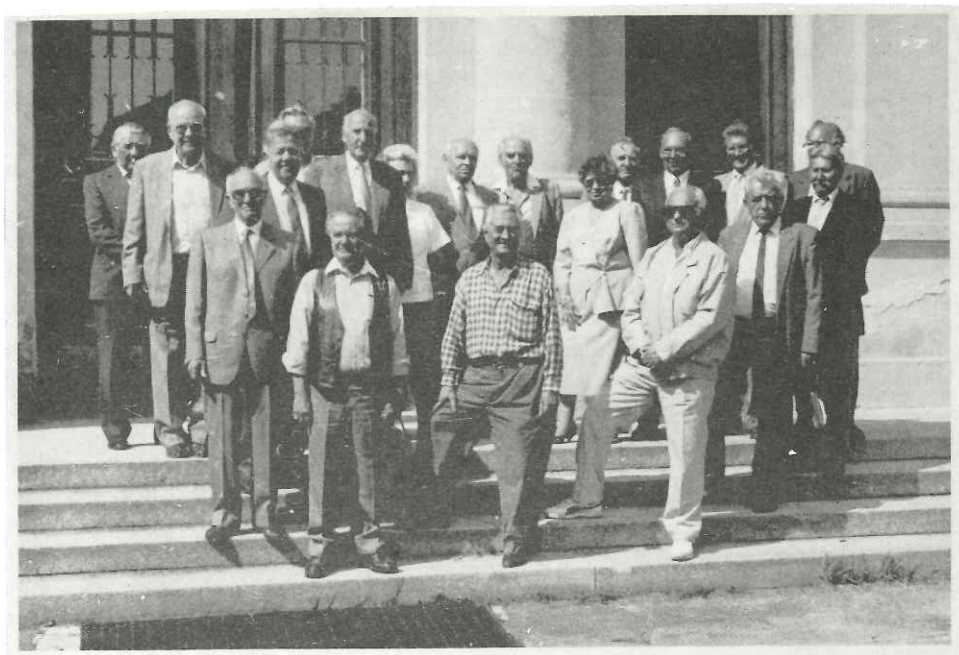
A találkozót megtisztelte jelenlétével Dr. Csókás János ny. tanszék-vezető egyetemi tanár, aki mind a geodéta, mind a geofizikus évfolyamtársainkat tanította. Nála tanulhatták meg elsőként a szakma alapjait. Egykori tanáraink közül egyedül ő tudott meghívásunk-nak eleget tenni. A találkozó résztvevői egyhangúlag beleegyeztek a javaslatba, hogy Dr. Hazay István volt professzorunkat egy dísztávíratban köszöntsük. Nagy szeretettel fogadtuk Sopronban élt évfolyamtársaink Halmos Ferenc és Hartner Mihály özvegyeit, akik a korábbi évfolyamtalálkozókra emlékezve fogadták el meghívásunkat.

A délutáni kötetlen együttlétet kiadós vacsora követte, amelyen évfolyamtársaink há-lával és tisztelettel köszöntötték Csókás János professzort 75. születésnapja alkalmából. E könyvecske egy mindnyájunk által dedikált példányát ajánlottuk fel az ő számára születésnapi ajándékként. A kialakult jó hangulatra mi sem lehet jellemzőbb, hogy a társaság hajnali 2 óra körül oszlott fel.

A találkozó második napján, vasárnap, felkerestük a Sopronban eltemetett tanáraink és évfolyamtársaink sírjait a Szt. Mihály, illetve az evangélikus temetőben és elhelyeztük azokon az emlékezés virágait. Korábban már virágot tettünk Budapesten és Győrben pihenő évfolyamtársaink sírjára.

A találkozón résztvettek:

Annau Edgár
Bartha Lajos
Bérces József
Domokos György
Farkas Béla
Gellai István
Gereben László
Hellebrandt Ferenc
Hoffer Egon
Nagy Albert
Nagy Dezső
Neher Tibor
Ódor Károly
Szabadváry László
Szénási Sándor
Szikszai Rózsa
Pollhammerné, Telkessy Márta
Ujfalusy Antal
Vörös Lajos

A 40 éves találkozó csoportképe

A magyar geodéziai oktatás története, különös tekintettel a földmérő- és geofizikus mérnöki szak megalakításának körülményeire

Felsőfokú geodéziai oktatás Magyarországon a XVIII. század előtt nem volt. Azoknak a magyaroknak, akik ilyen képesítést akartak szerezni, a külföldi egyetemekre kellett menniük.

Eszterházy Ferenc, magyar udvari kancellár 1763. augusztus 6-án Mária Terézia királynőhöz felterjesztést intézett, melyben egy gazdasági kollégium, Collegium Oeconomicum alapítását javasolja. Ennek a tervnek mielőbbi megvalósítása céljából Szencen, Pozsony megyében (régebbi neve Szempc volt) épületet is ajánl fel, 20 000 forint tőkét ad, s magára vállalja a szükséges átalakítások költségeit. Javasolta továbbá, hogy a királynő a kollégiumot a kegyesrendiek vezetésére bízza (világi iskola nem volt hazánkban), mert azok a gyakorlati oktatásban külföldön is fényes tanujelét adták rátermettségüknek. Ez a felterjesztés foglalkozik a bevezetendő tanítási rendszerrel is: „Systema Instituendi sub cura PP. Piaristarum in Oppido Wartberg Collegii Regti Publici Oeconomice" cím alatt. (Wartberg Szencnek a német neve.)

Mária Terézia a javaslathoz hozzájárult, tett még évi 1400 forint alapítányt mint hozzájárulást a javaslat szerinti 20 ifjú neveléséhez, továbbá segélyt adott a könyvtár és a szertár felszereléséhez, de azzal a kikötéssel, hogy az oktatás nyelve német legyen.

1763-tól, alapításától kezdve az oktatás 3 éves, majd 1769-től kezdve 2 éves és 1771-től kezdve ismét 3 éves volt 1778-ig, mikor is a szenci kollégium leégett.

A szenci intézet első igazgatója Valero Jakob Antal a geometriai tudományok nyilvános rendes tanára volt, akinek az ünnepélyes megnyitó beszéde, melyet 1764-ben tartott, kéziratban fennmaradt.

Ez a megnyitó beszéd külön kiemeli a földméréstannak és a térképkészítésnek fontosságát. Például hozza fel, hogy a földmérés tudományában való jártasság tette lehetővé az ókorban a főniciaiknak, hogy a Nílust a tengerig hajózhatóvá tették. A geometria tanára bevezetésül a trigonometriát adta elő. Azután a geodézia elemeit ismertette. Geodéziai gyakorlatokat végeztek, térképeket készítettek.

Valero Jakob Antal megnyitó beszédéből kiemelt részletek alapján tekintjük ezt az iskolát az első felsőfokú geodéziai oktatóintézménynek.

Valero Jakob Antalt a geodézia oktatásában Kiss Adorján követte.

A szenci intézettel egyidőben alapította Mária Terézia a Selmeci Bányászati Akadémiát. A geodézia oktatása abban is otthont kapott a bányaméréstan oktatásával együtt.

A szenci intézetet a tűztől megmentett taneszközökkel együtt Tatára a piaristákhoz helyezték át. Neve itt Seminarium Geometrarum volt.

A szenci intézetben azonban nemcsak a tanítás nyelve volt német, hanem a királynő még azt is szigorúan meghagyta, hogy a növendékek a kollégium falain belül csupán németül társaloghatnak. Valószínűleg ez is egyik oka volt annak, hogy a tatai intézetbe a nagy alapítványok dacára is mindig kevesebben és kevesebben jelentkeztek, úgyhogy lassan az alapítványi helyek legnagyobb részét – rendeltetésük ellenére – gimnáziumi tanulóknak adtak át, s így a Seminarium Geometrarum nemsokára megszünt (1780 körül).

II. József, tanácsadói javaslatára már 1782-ben elrendelte, hogy a budai egyetemen „földmérő repetens kurzus"-t kell tartani. Itt 1782. november 1-jén nyílt meg a mérnöki intézet „Institutum Geometricum" néven.

Magyarországon tehát 1782-től kezdve a mérnökök képzése egyetemen történt. (A világon egyébként legkorábban Franciaországban is csak 1794-ben alapították az école polytechnique-t.) A mérnökök egyetemi képzésének Magyarországon 210 esztendős múltja van, ha ehhez hozzászámítjuk a szenci intézetet is, elmondhatjuk, hogy mérnökeink több mint 230 éve kapnak geodéziából főiskolai kiképzést.

Az Institutum Geometricum tanulmányi ideje kezdetben 3 év volt, majd 1806-tól az új Ratio Educationis kibocsátásától kezdve 2 éves, egészen a mérnöki intézet megszűnéséig (1850-ig). A földméréstant az intézet 68 évi fennállása alatt öt tanár tanította. Ezek: Dugonics András (1782-1875), Rausch Ferenc (1785-1800), Schmidt György (1800-1834), Wolfstein József (1834-1841) és Petzelt József dr. (1841-1850). Petzelt József dr. volt az első, aki magyar nyelven Geodaesia című munkát állított össze.

Ettől az intézettől összesen 1275-en kaptak oklevelet. Az első magyar mérnöki oklevél Tichi Istváné volt.

A mérnöki intézetet 1850 szeptemberében a József ipartanodához csatolták.

A franciák ismerték fel legkorábban, hogy a technikai tudományok művelésére a humán egyetemek nem alkalmasak, hanem azokat külön technikai főiskolákon kell oktatni. Franciaországban a katonai szervezetű Ecole Politechnique (1794), Csehországban a prágai Polytechnikum (1806) és Ausztriában a bécsi Polytechnikum (1815). Ez utóbbiból csak 1872-ben lett technikai főiskola. Elődei a berlini (1820), a karlsruhei (1825), a müncheni (1827), a drezdai (1828), a stuttgarti (1829), a hannoveri (1831) és a darmstadti (1836) polytechnikai tanintézetek.

A karlsruhei iskolának 1832-ben történt átalakítása volt döntő befolyással a technikai főiskolák kifejlesztésére. A karlsruheihez hasonló szervezete legelőször – 1855-ben – a zürichi polytechnikumnak lett.

Magyarországon az 1832/36-i pozsonyi országgyűlés foglalkozik Mű-Egyetemi Intézet felállításával. A Karok és Rendek 1836. április 9-én tartott ülésükön elfogadják Zemplén megye azon indítványát, mely szerint a Műegyetem felállítása érdekében országos választmány szerveztessék. Ezután harcos évek következnek az ország és királya között. Ennek egyik kimagasló tanulmányát 1841-ben Vállas Antal akadémikus készítette. A sok huzavona után végre 1844. június 12-én kelt legfelsőbb elhatározás Pest

városában egyelőre egy ipartanoda létesítését rendelte el, az 1846. évi augusztus 12-én kelt legfelsőbb elhatározás pedig kimondta, hogy az új intézmény a **József ipartanoda** nevet viselje. Az ipartanoda első ideiglenes igazgatója Karácson Mihály; az ünnepélyes megnyitás 1846. november 1-jén volt. A tanárok közül külön ki kell emelni Stoczek József nevét, aki a magyar technikai oktatás fejlesztésében soha el nem évülő kiváló érdemeket szerzett.

A magyar szabadságharc miatt az ipartanoda 1848/49. tanévét nem nyitották meg. Újból csak 1849. november 12-én nyílt meg az ipartanoda, de most már az előadásokat nem kizárólag magyarul, hanem részben németül is kellett tartani.

A József ipartanoda kérte, hogy a tudományegyetemhez tartozó mérnöki intézetet csatolják az új ipartanodához. Ezt az 1850. szeptember 19-én kelt legfelsőbb elhatározás el is rendelte. 1850 október elejétől minden intézkedés csak ideiglenes jellegű volt. Az egyesítés után az intézmény az 1851/52. tanévben már mint technikai intézet kezdte meg működését. A tanulmányi időt 3 évre emelték fel.

A gyakorlati mértan (földméréstan) tanára Kruspér István volt (kinevezésének kelte 1850. március 31.). A József Ipartanoda ideiglenes igazgatója 1860 októberétől kezdve Mayer Lambert a gellérthegyi csillagvizsgáló volt igazgatója lett.

Az abszolutizmus ideje alatt az előadásokban egyedül a német nyelv használatát engedték meg. Bár az 1850. szeptember 19-én kelt legfelsőbb elhatározás kimondja, hogy az ipartanoda műegyetemmé emelendő, ez mégis csak 1857-ben következik be. Így 1853-tól, amikor a mérnöki Intézet nevében az utolsó okleveleket kiadták, két évtizeden át Magyarországon nem tartottak mérnöki szigorlatot, s nem adtak ki mérnöki oklevelet. Így ezidőben mindenki felvehette a mérnöki címet. Ezért a magyar ifjuságnak az a része, amelyik mérnök akart lenni, külföldi egyetemre vagy intézetbe volt kénytelen beiratkozni. Így például a XIX. század 50-es éveiben a bécsi politechnikumon évente átlagban 200 a magyar hallgatók száma, míg ugyanebben az időszakban a budai ipartanodának átlagban csak 150 hallgatója volt.

Az a legfelsőbb elhatározás, amely a budai József ipartanodának politechnikummá való átalakítását rendelte el, 1856. szeptember 30-án kelt. Az elrendelt átalakítás csak az 1857/58. tanév elején történt meg. A mérnökök, gépészmérnökök és építészek teljes képzése öt esztendeig tartott. Ez időben a gyakorlati mértan (geodézia) heti óraszáma: előadás 5 óra, gyakorlat 10 óra. A gyakorlati mértanból kiállított tanulmányi bizonyítvány három osztályzatot tartalmazott: Elmélet, Mérnöki munkálat és Térképrajzolás. Az összes tanszékek száma 12 volt.

Az eként megszervezett Műegyetemre az 1857. május 25-én kelt legfelsőbb elhatározás igazgatónak Mayer Lambertet, rendes tanárokká pedig Conlegner Károlyt, Stoczek Józsefet, Nedtvich Károlyt, Kruspér Istvánt, Vész Jánost, Schnedár Jánost, Komnenovich Sándort és Pauer Lipótot nevezte ki.

A szervezeti szabályzat szerint a gyakorlati mértannak – a geodéziának – külön szertára is volt.

Az 1860. évi októberi diploma visszaállította a magyar helytartótanácsot, és ez az 1860. november 12-én kelt intézkedésével megengedte a műegyetemi előadásokon a magyar nyelv használatát. Ezen rendelkezés következtében Mayer Lambert, a Műegyetem első igazgatója, aki magyarul nem tudott, nyugdíjazását kérte. Utóda Stoczek József lett, aki ezt a tisztét egy évtizeden át viselte.

A helytartótanács 1863. április 27-én kelt hozzájárulása alapján az 1863/64. tanévben a technikai osztályt 3, a közgazdasági osztályt pedig két alcsoportra osztották. Ezek a technikai osztályok a mérnökök, a gépészmérnökök és a vegyészek, a közgazdasági osztályon pedig a kereskedők és a mezőgazdák. A kiképzés tartama a mérnököknél és a gépészmérnököknél 5-5, a vegyészeknél 3, a kereskedőknél és a mezőgazdáknál pedig 2-2 esztendő.

A kiegyezés utáni időben a Műegyetem erős feljődésnek indult. A kultuszminiszter 1867. szeptember 25-én jóváhagyta a mérnöki és a gépészmérnöki szigorlatok rendszeresítését. A tanszékek száma 1871-ig megkétszereződik, a szertári dotációkat jelentékenyen felemelik. 1871/72-ben a gyakorlati mértanhoz csatolták a felsőbb geodéziát is.

A képviselőház 1870. április 7-i ülésén terjeszti be Eötvös József kultuszminiszter a törvényjavaslatot a József-műegyetem ujjászervezéséről. Eszerint a Műegyetem az egyetemekkel egyenlő állású tudományos intézet lenne, mely a következő öt szakosztályt foglalja magában: 1. mérnöki, 2. építészi, 3. gépészmérnöki, 4. vegyészi és 5. bölcsészeti s általános műszaki szakosztályt.

A képviselőház 1871. március 11-én tartott ülésének határozati javaslata értelmében a Műegyetem az 1871/72. tanévben már megkapta az egyetemi autonomiát, és rendelkezés történt arra, hogy az 1872/73. tanévet már Pesten és ne a szűkös budai elhelyezésében kezdje.

Az egyetemi rangra emelt Műegytem első rektora az 1871/72. tanévben Stoczek József volt.

1868-tól az 1880. év végéig a Műegyetem földmérő okleveleket is adott ki. Ezeket az okleveleket a gyakorlati mértanból és az úrbéri törvényekből tartott szigorlat alapján állították ki. A földmérő oklevél csupán kataszteri felmérésre jogosított. Az 1881/82. tanév végéig összesen 100 ilyen földmérői oklevelet adtak ki.

A Műegyetem pesti elhelyezése a Két-nyúl utca (a későbbi Lónyai utca) és a Csillag utca sarkán volt egy bérelt házban. Tekintettel arra, hogy ez nem volt megfelelő, a Műegyetem elhelyezésére a Múzeum körút 8. szám alatt egy új épületet emeltek. Az 1882/83. tanévet már az új épületben nyitották meg november elején, s itt is maradt a Műegyetem az 1908/09. tanévig.

1900. március 22-én Ferenc József király a Műegyetemet a műszaki doktorrá avatás jogával ruházta fel. Az első geodéziai műszaki doktor Fasching Antal volt.

A XIX. század végén a Műegyetem hallgatóinak száma meghaladta az 1800 főt, s így a Múzeum-körúti helyiségben már alig-alig volt megoldható az elhelyezés. Ezért új

Műegyetem építéséről kellett gondoskodni. Ennek részére Lágymányoson már meg is szerezték a szükséges telkeket. A szükséges épületek létesítéséről szóló 1902. évi XVII. törvénycikket a király július 21-én hagyta jóvá (szentesítette). 1904. szeptemberére elkészült a kémia, majd 1906-ban a fizika épülete. A 200 méter hosszú homlokzatú főépület, amelyben a geodéziai tanszék és laboratórium is elhelyezést nyert, csak 1909 őszére készül el a kertben elhelyezett geodéziai obszervatóriummal együtt. Az 1909/10. tanévben az oktatás már a műegyetem új hajlékában indult meg.

A Műegyetem újabb szervezeti szabályzatát az 1916. július 19-én kelt felsőbb elhatározás hagyta jóvá. Ez a technikai osztályokban a tanulmányi időt 4 évben állapította meg. A szigorlatok számát kettőről háromra emelték. Így a geodézia most már nem az első, hanem a második szigorlat egyik tantárgya lett.

Ez a szabályzat a geodézia oktatására a heti előadási óraszámot a 3. félévben 6, a 4. félévben 2 és a 6. félévben heti 1 órában állapítja meg. Ezen felül tartják hetenként a csoportos gyakorlatokat és a harmadik év után a terepi mérési gyakorlatot. E tanszék egyetemi tanárai: Kruspér István (1850-1894), Dr. Bodola Lajos (1894-1912), Oltay Károly (1913-1955) és Dr. Rédey István (1957-1968).

Noha nem iskolai oktatás volt, mégis megemlítjük, hogy az Állami Földmérés felsőgeodéziai munkálataihoz – mivel a múltban a mérnökök az egyetemen nem szerezték meg az ezekhez szükséges tudnivalókat – kétéves tanfolyam egészítette ki az ilyen munkában résztvevő hivatal (intézmény, osztály) mérnökeinek szaktudását.

Megemlítendő még az is, hogy annak a mérnöknek, aki birtokrendezéssel kívánt foglalkozni, az igazságügyi minisztériumban rendszeresített igazságügyi-gazdasági-műszaki összetételű bizottság előtt vizsgát téve, birtokrendező-mérnöki jogosítványt kellett szereznie.

A most elmondottakból látható, hogy iskolai oktatásunk kevés kivétellel csak a geodézia rutinmunkáihoz igazodott, a magasabb fokú elméleti geodéziából azonban általában keveset nyújtott. Ez utóbbival csak néhány, arra hivatást érző szakember inkább csak egyénileg foglalkozott. A II. világháború előtti időszak követelményeit a vázolt oktatási mód nagyjában ugyan kielégítette, de a szak művelői közül csak kevesen voltak olyanok, akikre a nemzetközi geodézia is felfigyelt.

Az 1934. évi X. törvénycikk a Selmecbányáról Sopronba áthelyezett Bánya- és Erdőmérnöki Főiskolát egyesítette a József Műegyetemmel, melynek neve József Nádor Műszaki és Gazdaságtudományi Egyetem lett.

A II. világháboru után a nagy hallgatói létszám miatt ezt a Műszaki Egyetemet három részre kellett osztani. Különvált a Budapesti Műszaki Egyetem, a Bánya- és Erdőmérnöki Főiskola és az Építőipari és Közlekedési Műszaki Egyetem.Az önálló földmérő mérnök-képzés Magyarországon 1949 szeptemberében indult meg Sopronban.

A földmérőmérnök-képzés Sopronban történő megindításának első nyoma Szádeczky-Kardos Elemér professzor Miskolci Nehézipari Műegyetemről írott és 1949. augusztus 18-ról keltezett kézírásos levele Sébor János professzorhoz:

„Kedves János, a napokban ment le a VKM-től Karunkhoz egy felszólítás, hogy dolgozzunk ki sürgősen tervezetet egy esetleg Sopronban felállítandó geodéta-képző karra nézve. Az Állami földmérés és állami térképészetnek volna kb. évi 40 főre (geodétára) szüksége, úgy, hogy biztonsággal mintegy 50-60 fővel kellene megindítani a Kar elő évét. Indokolandó volna, miért éppen Sopronba kerüljön az intézmény (Bp-en az eddigi ilyen irányu képzés megszünik, Sopronban rokon felszini agro etc. kiképzés alakul úgyis, Sopron terűletével, s eddigi geodéziai alkotásaival-felszereléseivel erre kül. alkalmas,etc.)

Arra kérnélek, h.T.-H. Tónival együtt készítsétek el ezt, mint legilletékesebbek. Vizsgáljátok meg 3. v. 4 éves lenne-e legcélszerűbben a kiképzés. Készítenétek el ennek megfelelően egy előzetes tanrendi tervet, úgy hogy az előadás + gyakorlat együttes heti óraszáma ne lépje túl a 40 órát, a tanulóköröké pedig a 13-at. Esetleg már szept. 15-én ez a Kar is megindulhatna!"

Ennek erdeményeként 1949. aug. 27-én tartott alapító értekezleten Frigyes Andor a Vallás- és Közoktatási Minisztérium, Regőczi Emil a Pénzügyminisztérium, Rédey István a Honvéd Térképészeti Intézet, Sébor János prodékán a Bánya-, Kohó- és Erdőmérnöki Kar képviseletében, Fehér Dániel a következő évi dékán és Tárczy-Hornoch Antal professzor vettek részt. Az értekezletről készült jegyzőkönyvet, amely mellékletként már a 4 tanévre tervezett tantervet is tartalmazza, fent nevezettek aláírásukkal hitelesítették. A jegyzőkönyv külső oldalán, feltehetőleg Sébor János kézírásával a következő feljegyzés áll: „történelmi fontosságú alapvető dokumentum".

A létrejött Földmérőmérnöki Karon az oktatás 1951-től két tagozaton, a földmérőmérnöki és a geofizikus mérnöki tagozaton folyt.

A történeti érdekesség kedvéért megemlítem azt az 1951. október 6-án kelt és „Másolat" valamint „szigoruan bizalmas" jelzéssel ellátott dokumentumot, amely Tatabányai Bányászegyetem tervezési alapjai címmel előterjesztésként a Műszki Felsőoktatási Bizottság számára készült, amely Egyetem tervezett 6 tagozata között szerepel geofizikus és földmérő tagozat. E dokumentum már csak azért is érdekes, mert ebben található először utalás egy Geodéziai-Geofizikai Tudományos Kutató Intézet felállítására. Az ezzel kapcsolatos bekezdést az alábbiakban idézem:

„A geodétáknak a geofizikusokkal való szoros kapcsolatára mutat, hogy a Népgazdasági Tanács felszólította a Magyar Tudományos Akadémiát, hogy egy Geodéziai-Geofizikai Tudományos Kutató Intézetet állítson fel. A kutatóintézetben a soproni munkaközösség tagjai (Kántás, Tárczy-Hornoch, Vendel) továbbra is együtt maradnak. Helyes ha ezt a csoportot az új Bányász Egyetemen is együtt tartjuk".

Az előterjesztésen aláírás nem szerepel.

Az 1919 tavaszán Sopronban letelepedett Bányászati és Erdészeti Főiskolán – későbbi átszervezések többszöri névváltoztatásai után: a Budapesti Műszki Egyetem Bánya-, Kohó- és Erdőmérnöki Karán – nagyon magasszintü geodéziai oktatás folyt: az

alsógeodézián kívül részletes kiegyenlítéstani, bányaméréstani és felsőgeodéziai ismereteket is adott. Ezzel magyarázható, hogy a két világháború közötti időszakban sok jól képzett bánya- és erdőmérnök is foglalkozott elméleti és gyakorlati geodéziával.

Sébor János és Tárczy-Hornoch Antal professzorok 1949 elején a Magyar Tudományos Akadémia Műszaki Tudományok Osztálya titkárának, Hevesi Gyulának, önálló földmérőmérnöki kar felállítására tettek javaslatot. Ennek nyomán indult meg hazánkban is – a már említettek szerint – 1949 őszén az önálló, egyetemi szintü földmérőmérnökképzés. (Ekkoriban külföldön többek között Ausztriában, Bulgáriában, Csehszlovákiában, Svájcban és a Szovjetunióban volt földmérőmérnök-képzés.)

A Vallás és Közoktatásügyi Miniszter (1484-16/1949.V.I.sz. rendeletének értelmében) felkérte a Bánya-, Kohó- és Erdőmérnöki Kart, hogy – a Tárczy-Hornoch Antal által vezetett Geodéziai és Bányaméréstani Tanszékre és a Sébor János által vezetett Erdészeti Földméréstani Tanszékre mint szaktanszékekre, továbbá az alapozó tárgyakat oktató néhány tanszékre támaszkodva – a Budapesti Műszaki Egyetem soproni székhelyü karaként szervezze meg a Földmérőmérnöki Kart. A szervezéssel kapcsolatos első kari tanácsülésre Sopronban, 1949. október 1-jén került sor.

A Minisztérium az új karra (a nappali tagozatra) 50 hallgatót iskolázott be. A II. tanév végén 19 hallgató geofizikus-mérnök hallgatóként folytathatta tanulmányait.

Az új kar megbízott vezetőjévé az 1949. nov. 1-ji rendkívüli kari tanácsülésen Sébor Jánost választották, aki később a kar dékánja lett, és egészen 1959-ig vezette a kart. Egyébként a kezdeti időkben Sébor János és Tárczy-Hornoch Antal volt a soproni földmérőmérnök-képzés megszervezésének legjelentősebb alakja; a földmérő-hallgatók kis csapata egyidejűleg tisztelte bennük a nagy tudású, szigorú professzort és a segítőkész pártfogót.

Kis létszámukból eredően fokozottan élt a földmérő-hallgatókban az összetartozás érzése, mégis rövid idő alatt és igen jól beilleszkedtek a bánya-, kohó- és erdőmérnök hallgatók nagyobb közösségébe. A baráti légkör kialakulását elősegítették a (leginkább erdőmérnök hallgatókkal) közösen tartott tárgyak és a közös kollégiumi élet. A földmérő hallgatók tiszteletben tartották a többi kar hallgatóiban akkor még eléggé élénken élő diákhagyományokat, noha ezeknek nem voltak örökösei. (Egyébként az ötvenes évek légköre nem nagyon kedvezett a hagyományok ápolásának, sőt a hagyományok ápolóit üldözték.)

Az 1949 októberében készült szabálytervezet szerint a földmérőmérnök-képzésben résztvevő tanszékek közül négy az Erdőmérnöki, három pedig a Bányamérnöki Karhoz tartozott.

Három új tanszék felállítását is tervbe vették. Közülük elsőként 1951 őszén az Alkalmazott Geodéziai Tanszéket szervezték meg, amelynek tanszékvezetője Hazay István lett. (Tanársegédei, illetve adjunktusai – hosszabb-rövidebb ideig – következők voltak: Szalontai László, Szádeczky-Kardos Gyula, Gellai István, Ódor Károly, Domokos György.)

1952 őszén szervezték meg a Tereptan és Fotogrammetria Tanszéket, ahol előadóként Hankó Géza, adjunktusként Kunovszky Emil (tanársegédként pedig Kovács László) tevékenykedett. Az oktatás 8 féléves, melyből az első 4 félév a geofizikus hallgatókkal közös volt. Az utókor részére a tantárgyakat, a félévek számát és az előadókat az irodalomjegyzék ekőtt adjuk meg.

A hallgatók tanulmányaik folyamán 4-6 hetes termelési gyakorlatokon is résztvettek (általában valamelyik geodéziai, vagy geodéziával is folglalkozó intézményben).A végzős hallgatók diplomamunkát készítettek a szaktanszékek irányítása mellett.

A tanulmányok lezárását a diplomaterv megvédése jelentette. Az első évfolyam – vagyis az 1949/50. tanévben kezdett hallgatók – diplomaterv-védésére 1953 júliusában került sor. Az évfolyamból a következő 21 hallgató szerzett földmérőmérnöki oklevelet:

Bartha Lajos	Hellebrant Ferenc	Miskolczi László
Bérces József	Jakab József	Ódor Károly
Betkó Éva	Zollerné Koós Magdolna	Reichardt György
Domokos György	Kovács Miklós	Soós József
Eilinzgfeld Ferenc	Nagy Albert	Szikszai Rózsa
Farkas Béla	Nagy Dezső	Vörös Lajos
Gellai István	Neher Tibor	Wlassics Ottilia

Az évfolyamtól betegség miatt az utolsó évben maradt le Domokos Györgyné és Mikesi Béla, akik diplomát a következő évben szereztek.

A geofizikus mérnöki szak megalakítása

Előzmények

Magyarországon az első geofizikai méréseket 1847-57 között végezték, amikor is az egész Monarchia területén a *mágneses normálteret* vizsgálták. A történelmi Magyarország területére ezekből a mérésekből 52 állomás jutott. Jelentős terepi geofizikai mérést báró Eötvös Loránd végeztetett a Sághegyen 1891-ben, az általa horizontális variométernek, illetve görbületi variométernek nevezett műszerrel. Eötvös-ingával az első területi felmérésre a Balaton jegén került sor 1891-93-ban. Az *Eötvös-inga mérésekkel* párhuzamosan – a század elejétől kezdve – általában részletező mágneses méréseket is végeztek.

Az első nyersanyagkutató geofizikai méréseket a Felvidéken végezték 1915-ben (Egbell). Itt akkoriban egy antiklinálissal kapcsolatos olajmezőből végeztek kitermelést. A kísérletek azt mutatták, hogy a gravitációs anomáliából következtetni lehet az antiklinális létére és elhelyezésére.

Külföldön először Eötvös Loránd saját maga mért (Dolomitok, 1910). 1919-ben, Eötvös Loránd halálának évében megalakult a Báró Eötvös Loránd Geofizikai Intézet, amely a világ első alkalmazott geofizikai intézete volt, és a Tudományegyetemtől független intézményként a Pénzügyminisztérium felügyelete alatt működött.

1919-től 1929-ig torziós inga és földmágneses mérések sorozata indult el Magyarországon. Külföldön is dolgoztak az intézet munkatársai, mégpedig Eötvös-ingával kőolajtároló szerkezeteket kutattak. Első munkaként a Texasban végzett felméréseket említhetjük, amelynek során sikeresen jeleztek egy sódómhoz kapcsolódó olajmezőt (Szabó Z., 1993).

A többi kutatás:

India	1923-24 (Renner J. és Jakab I.)
	1924-25 (Pekár D. és Renner J.)
	1925-26 (Szecsődy M.)
Franciaország	1927-28 (Oszlacky Sz. és Renner J.)
Mexico	1927-28 (Fekete J.)
Venezuela	1929-30 (Oszlacky Sz. és Jakab I.)

Szomorú érdekességként említhető, hogy a venezuelai mérések után Jakab I. Chilébe ment dogozni, ahol 1934-ben gyilkosság áldozata lett.

Pekár Dezső, a Geofizikai Intézet első igazgatója 1929. március 18-án az „Intézet tízéves tudományos működése" című előadásában a következőket modotta:

„1927-ban az úgynevezett kis **Original Eötvös** eszközt a budapesti Süss Nándor Preciziós Mechanikai és Optikai Rt. gyártja. Eszközeik már kiállották a gyakorlati élet

tűzpróbáját, ezt az Indiától Amerikáig ... használatban lévő **Original Eötvös Made in Hungary** bizonyítja."

Ebben az időszakban az Intézet munkatársai között találkozunk Szecsődy Miklós, Renner János, Oszlaczky Szilárd, Szilágyi Béla, Szilárd József, Haáz István Béla és Bertha István nevével, akik mindnyájan dolgoztak még az 1950-es évek elején az Intézetben. Érdekes megemlíteni, hogy az Intézet már akkor is helyszűkében volt:

„Éppen ezért igen nagy horderejű Klebersberg Kunó gróf kultuszminiszter Úr Ő Exellenciájának az a szándéka, hogy a Báró Eötvös Loránd Geofizikai Intézet részére egy megfelelő új épületet emeltessen."

(Erre röpke 40 évig kellett várni.)

Pekár Dezső 1934 végéig volt az Intézet igazgatója, őt 1935-től Fekete Jenő követte az igazgatói székben. 1936-38-as években az Eötvös-inga, graviméter és mágneses mérések mellett már szeizmikus és elektromos méréseket is végeztek.

Szeizmikus méréseket Mezőkövesd, Őrszentmiklós, Nagybátony, Bükkszék, Tard, Tiszaőrs, Karcag, Hajdúszoboszló, Debrecen térségében került sor. **Elektromos mérések** Bódvarákó, Komjáti, Rudabánya és Mezőkövesd környékén voltak.

1939-ben már a Kárpátalján, Aknaszlatinán, Técsőn és Huszton végez torziós inga méréseket Fekete Jenő. 1941-ben az Eötvös-inga mérések kiterjednek Erdély több visszakapott területére is. 1943-ban az Intézet munkáját a háború már korlátozta, majd az ország területén folyó harcok ezt meg is akadályozták. Az Intézet nyilvántartott létszáma 1945-ben 10 főből állt, ebből 1 fő még hadifogságban volt.

Visszatérve a korábbi évtizedre: **nemcsak magyar vállalatok végeztek geofizikai méréseket Magyarországon.** 1934-ben jelent meg az első szeizmikus csoport (a Seismograpf Service Corporation-tól), amely az Eurogasco (European Gas and Electric Co – később a MAORT és Standard Oil of New Jersey tulajdon – megbízásából készítette az első reflexiós felvételeit. Az EUROGASCO megbízásából 1935-36 során más geofizikai vállalatok is bekapcsolódtak a MAORT koncessziós területén a kutatásba (Ádám O., 1992).

A Báró Eötvös Loránd Geofizikai Intézet 1936-ban adott megbízást Pogány Béla műegyetemi tanárnak egy szeizmikus berendezés megépítésére. Végül is két 6 csatornás berendezés készült el, amelyekkel a Duna-Tisza közén, majd az Alföldön rendszeresen mértek. E berendezéssel a háború után még 1950-ben is dolgoztak. Az első **karotázs méréseket** 1938-ban Rudabányán, vasérc elkülönítésére végezték.

1949-ben korszerű szeizmikus műszervásárlás történt, amely elindította a szeizmika gyorsütemű fejlődését. 1950-ben az intézet igazgatójává Renner Jánost nevezték ki. 1952-ben a Földrengésvizsgáló Intézet olvadt be a Geofizikai Intézetbe. 1952-ben indult a Geofizikai Közlemények (Geophysical Transactions) című tudományos folyóirat, amely ma már 410 példányban a világ legtöbb geofizikai intézményéhez, szakkönyvtárához eljut. 1954-ben Tihanyban felépült a Mágneses Obszervatórium és Dombai Tibort nevezték ki az Intézet igazgatójának.

A geofizikusképzés megvalósítása Sopronban

Az elmondottak igazolják, hogy Magyarországon az ötvenes évek elejére magas színvonalú, a világ hasonló országaihoz mérten széleskörű geofizikai tevékenység folyt, fizika tanárok, a lehetőségeket világosan felismerő alkalmazott geológusok munkásságának az eredményeként, amely Eötvös nevéig visszamenőleg több évtizeden keresztül fejlődött ki. Már a negyvenes évek végén – **Tárczy-Hornoch Antal** és **Kántás Károly professzorok** – ezt reálisan, egy magyar lehetőségként ismerték fel és a legnehezebb tudománypolitikai időszakban beindították Sopronban a magyar egyetemi geofizikus-mérnök-képzést.

Hogyan is történt mindez?

Erről talán jó képet ad, ha idézünk Kántás Károly professzor leveléből, amelyet Takács Ernő professzornak írt ebben a tárgyban 1976-ban:

„Biztosan csupán azt merném állítani, hogy (az egyetemi képzést) Hornoch kezdeményezte és személyes barátság hozta létre. A kezdet nem is volt más, mint szakmai beszélgetés rokon érdeklődésűek között. ...Hornochot... a 40-es évek elején, Sopron környékén végzett mágneses méréseim idején ismertem meg. Utána gyakran mentem Sopronba hétvégenként Hornochot meglátogatni. Sokat kimerítően beszélgettünk, vitatkoztunk geofizikai és kutatási problémákról. ... Később ismertem meg Vendel Miklóst s ő is bekapcsolódott alkalmanként a beszélgetésekbe. A geofizika, annak egyetemi színvonalú oktatása, fejlesztése jóval ismeretségünk előtt szívügye volt már Hornochnak, tulajdonképpen ő volt az első, aki főiskolai szinten előadásokat tartott ebből a tárgykörből. Rybár István volt kedves tanárom előadásaiban az Eötvös-inga elméletét ugyan alaposan tárgyalta, de ezen túlmenően az alkalmazási lehetőségekről nem beszélt. Pogány Béla (budapesti Műszaki Egyetem) ugyan résztvett egy szeizmikus berendezés konstrukciójában, geofizikáról azonban – tudomásom szerint – sohasem tett említést előadásaiban. Így tehát Hornoch volt az első, aki a geofizikát akadémiai szintre emelte Magyarországon.

A háboru után ... Hornoch kifejtette szándékát, hogy a geofizikai oktatást intenzívebbé kívánja tenni a (Soproni) Egyetemen és azt geofizikusoknak kell végezni, adjam be tehát (mármint Kántás Károly) a kérvényemet magántanári habilitációra."

(A magántanári „próba"-előadást 1947 november 6-án tartotta, magántanári kinevezése 1947 december 18-án kelt.)

„A geofizikai együttműködés Hornoch vezetésével azonban már 1946-ban megkezdődhetett. Az első problémák voltak a gáz- és vízveszély a bányában, valamint bauxit, mangán és egyéb érckutatás. ... A karsztvíz problémát először nagyfrekvenciás (keretantennás rádiós) módszerrel gondoltuk megoldani. Bauxit

Nyugat-Magyarországi Egyetem Geoinformatikai Főiskolai Kar
Lsz: F/51051
Székesfehérvár - Könyvtár

felkutatására mágneses mérésekre és elektromos szondázásra gondoltunk, később graviméteres méréseket is végeztünk (Csókás János). Úgy hiszem, az első együttes kiszállásunk Halimbára vezetett, Zambó János volt ott akkor az üzemvezető, Hornoch és Vendel is jelen voltak. Az eredmény nem éppen a várt volt, egy régi római eredetű mezőgazdasági szerszámmagazint találtunk. Ebben az időszakban tehát a cél: bányászati kutatásoknál a geofizikai módszerek alkalmazása ... volt. A kutatásokat Hornoch, mint a Bányaméréstan tanára irányította és finanszírozta, tehát az egész az ő tanszékének égisze alatt történt.

... Közbevetőleg a geodéta kar csirájáról. ... Érzésem szerint a Geodéta-Kar létesítésével kapcsolatban az indító motívum: a bányászat és kohászat Miskolcra helyezésénél keresendő. Ez kizárólagosan Szádeczky egyéni ambiciója és műve volt. Erre reakcióként merülhetett fel egy Földmérőmérnöki kar felállításának a terve Sopronban. Az elgondolást a vezető geodéták (Sébor, Hazay, stb.) valamennyien támogatták. Nyomós érv volt többek között, hogy Sopronban van a Hornoch által kiépített s nemzetközileg is elismert geodéziai alapvonal. Úgy hiszem, Hornochnak megvannak ehhez a dokumentumai s a problémát annyira nyilvánosan tárgyalták ki, hogy nyomon lehet követni a kivitelezést. Meg kell említeni, hogy Szádeczky eljárása a Budapesti Műszaki Egyetem világosan látó tanárait is a soproniak mellé állította. Szerintem ezek a motívumok lehettek a megindítói a Geodéta-Kar alapítási tervének".

A földmérőmérnöki szakot indító Tárczy-Hornoch Antal és Vendel Miklós professzor urak meghívták a Fizika Tanszék élére Kántás Károlyt, aki matematika-fizika tanári diplomával a MAORT-nál végzett mágneses méréseket, majd a francia Schlumberger cégnél mélyfúrási geofizikát művelt és fejlesztett. A Geofizikai Mérőműszerek Gyárában fejlesz-tették ki a magyar mobil mérőeszközöket.

1951-ben a Fizika Tanszék az Erdőmérnöki Karhoz került és megalakult 1951. szeptember 1-jével a Geofizikai Tanszék. Vezetésére nevezték ki Kántás Károlyt, aki to-vábbra is vezette a Fizikai Tanszéket.

A szakterületek mérnökigénye további szakosodást tett szükségessé.

A földmérőmérnöki képzés 1949. évi indítása és tantárgyai már sejtették a II. év után megvalósított különválást. 19 fő az 1951/52. tanévet már mint geofizikus-mérnökhallgató folytatta. (A tárgyakat lasd az irodalmi jegyzék előtt.) A geofizikus mérnökhallgatók (és a későbbi geofizikus mérnökök) számára a gyorsan fejlődő Geofizikai Tanszék nemcsak szakmai központot, hanem az Alma Matert testesítette meg. A „soproni egyetemi szellem", a baráti segítőkészség jellemezte tevékenységét. Adjunktusa, illetve tanár-segédei az első években a következők voltak: Csókás János, Ádám Antal, Béldi Ferenc, Bencze Pál, Egerszegi Pál, Hartner Mihály, Ruzsa Béla, Takács Ernő. Az 1953-ban végzett első tizennégy okleveles geofizikus-mérnök névsora:

Annau Edgár	Hartner Mihály	Szabadváry László
Bencze Pál	Hoffer Egon	Telkessy Márta
Boross Bálint	Kiss Zoltán	Ujfalusy Antal
Erkel András	Markó László	Vándor Béla
Gereben László	Mozsolits Tibor	

Az évfolyam – bátran állíthatjuk – sok tehetséges emberrel volt megáldva, ezt későbbi szakmai karrierjük bizonyította. Sajnos zaklatott időkben éltünk (élünk), közülük fájdalmasan sokan nem lehetnek már közöttünk. Az első évfolyamhoz tartozik Szénási Sándor is.

1959-ben a Geofizikai Tanszéket átköltöztették Miskolcra, ahol a Bányamérnöki Karhoz tartozik.

Befejezésül Takács Ernő professzor 1992. évi szavaival próbáljuk meg értékelni a soproni Geofizikai Tanszék alapítását és az előzményeket, amelyek ezt lehetővé tették:

„Meggyőződésem, hogy kevés felsőoktatási intézménye lehetett a világnak, ahol az alkalmazott geofizikát már a 30-as években tanították, hiszen a 20-as években vált nyilvánvalóvá jelentősége különösen szénhidrogén-kutatásban. Összehasonlítást végezve a világon működő geofizikai tanszékek alapítási évére, a miénket az elsők között találjuk. Mindez egyenes következménye annak, hogy a nyersanyag-kutatás szolgálatában álló geofizikai tevékenység kétségtelenül Eötvös Loránd és tanítványai munkásságától számítható."

A földmérő és geofizikusmérnök első évfolyamának tantárgyai:

Közös tantárgyak

Tantárgy neve	Félévek száma	Professzorok, előadók
Matematika	4	Walek Károly, Dér Zoltán, Kis Ignác
Ábrázoló és projektív geometria	2	Stasney Albert
Fizika	2	Kovács István, Kántás Károly, Csókás János
Mechanika	2	Kövessy Antal, Adamovich László
Geodézia	2	Sébor János
Geofizikai mechanika	1	Kántás Károly, Takács Ernő, Egerszegi Pál
Geodéziai számítások	1	Hazay István
Kiegyenlítő számítás	2	Tárczy-Hornoch Antal
Földtan	2	Vendel Miklós
Ásvány és kőzettan	1	Vendel Miklós
Hegyidomtan	2	Molnár László
Szabadkézi rajz	2	Stasney Albert, Pocsubai János, Feigly Béla
Műszerrajz	1	Farkas Tibor
Építéstani enciklopédia	1	Adamovich László, Boronkai Pál
Vegytani enciklopédia	1	Romwalter Alfréd
Társadalomtudomány	3	Lovász Gyula
Orosz nyelv	2	Strausz Józsefné

Szigorlat: matematika – fizika – geodézia

1951/52 és 1952/53 tanévek, különválás után

Földmérőmérnök hallgatók

Tantárgy neve	Félévek száma	Professzorok,előadók
Felsőgeodézia	2	Tárczy-Hornoch Antal
Földalatti mérések	1	Tárczy-Hornoch Antal
Talajtan	1	Botvay Károly
Vízépítési enciklopédia	1	Partos Antal
Vetületek	1	Hazay István
Terepfelmérés	1	Sánta Szilárd
Földrajzi helymeghatározás	1	Hazay István, Szádeczky-Kardoss Gyula
Geodéziai rajz	1	Hazay István, Szalontai László
Teleptani enciklopédia	1	Fraunhoffer Kristóf
Mezőgazdasági enciklopédia	1	Vér Sándor
Országos felmérés	2	Hazay István, Szalontai László
Fotogrammetria	2	Hankó Géza
Országos geofizikai mérések	2	Kántás Károly, Csókás János
Birtokrendezés	1	Hazay István, Szalontai László
Kartográfiai ismeretek és térképsokszorosítás	2	Kunovszky Emil
Telekkönyvi jog	1	Hazay István
Meterológiai enciklopédia	1	Botvay Károly
Község és városrendezés	1	Winkler Oszkár
Erdészeti enciklopédia	1	Lesenyi Ferenc
Terepfelmérési térképrajz	4	Sánta Szilárd, Kunovszky Emil
Politikai gazdaságtan	2	Gyarmati Lajos
Orosz nyelv	4	Pleszkán Frigyes
Társadalomtudomány	1	Gyarmati Lajos
Honvédelemi Ismeretek	2	Sench Gy. Fattosi

Diplomaterv és védés: 1953. május-július

1951/52 és 1952/53 tanévek, különválás után

Geofizikusmérnök hallgatók

Tantárgy neve	Félévek száma	Professzorok,előadók
Matematika V.	1	Walek Károly
Elméleti fizika	2	Kántás Károly, Kis Ignác, Dér Zoltán
Elektro technika	2	Simonyi Károly, Erős János
Geofizikai mechanika	1	Kántás Károly
Alkalmazott geofizika	3	Kántás Károly
Robbantástechnika	1	Demény László, Marothy István
Országos geofizikai mérés	2	Kántás Károly
Mélyfúrás és kutatás	2	Eszto Péter
Teleptani enciklopédia	2	Vendel Miklós
Ásvány és kőzettan	1	Pojják Tibor
Hidrogeológia	1	Pappsitzky Ferenc
Geokémia	1	Vendel Miklós
Bevezetés az őslénytanba	1	Bogsh Lázszló
Szerkezeti földtan	1	Horusitzky Ferenc
Magyarország földtana	1	Vendel Miklós
Talajtan	1	Botvay Károly
Alkamazott kémia	1	Romwalter Alfréd
Meteorológia	1	Botvai Károly, Lesenyi Ferenc

Diplomaterv és védés: 1953. május-július

Összeállította: Ódor Károly és Szabadváry László.
Lektorálta: Annau Edgár.

Irodalmi jegyzék:

Rédey I.: A geodézia története. Budapesti Műszaki Egyetem. Egyetemi jegyzet. Tankönyvkiadó, Budapest, 1966.

Homoródi L.: A geodézia és a földmérőképzés kétszáz éve. Geod. és Kartogr. 34. évf. 5. sz. 1982.

Miskolczi L. , Ódor K. : A földmérőmérnök-képzés reformjával kapcsolatos gondolatok és javaslatok. Tankönyvkiadó, Budapest, 1961.

Hazay I.: 25 éves a magyar földmérőmérnök képzés. Geod. és Kartogr. 26. évf. 1974. 5. szám.

Bácsatyai L.: Sébor János élete, munkássága és öröksége. Geod. és Kartogr. 42. évf. 1990. 5. szám.

A magyar geodézia története. Kézirat, 1992.

Takács E.: Megemlékezés dr. Kántás Károlyról a Geofizikai Tanszék alapító professzoráról. Elhangzott Miskolcon, a Kántás K. emlékkiállítás megnyitásakor, 1992.

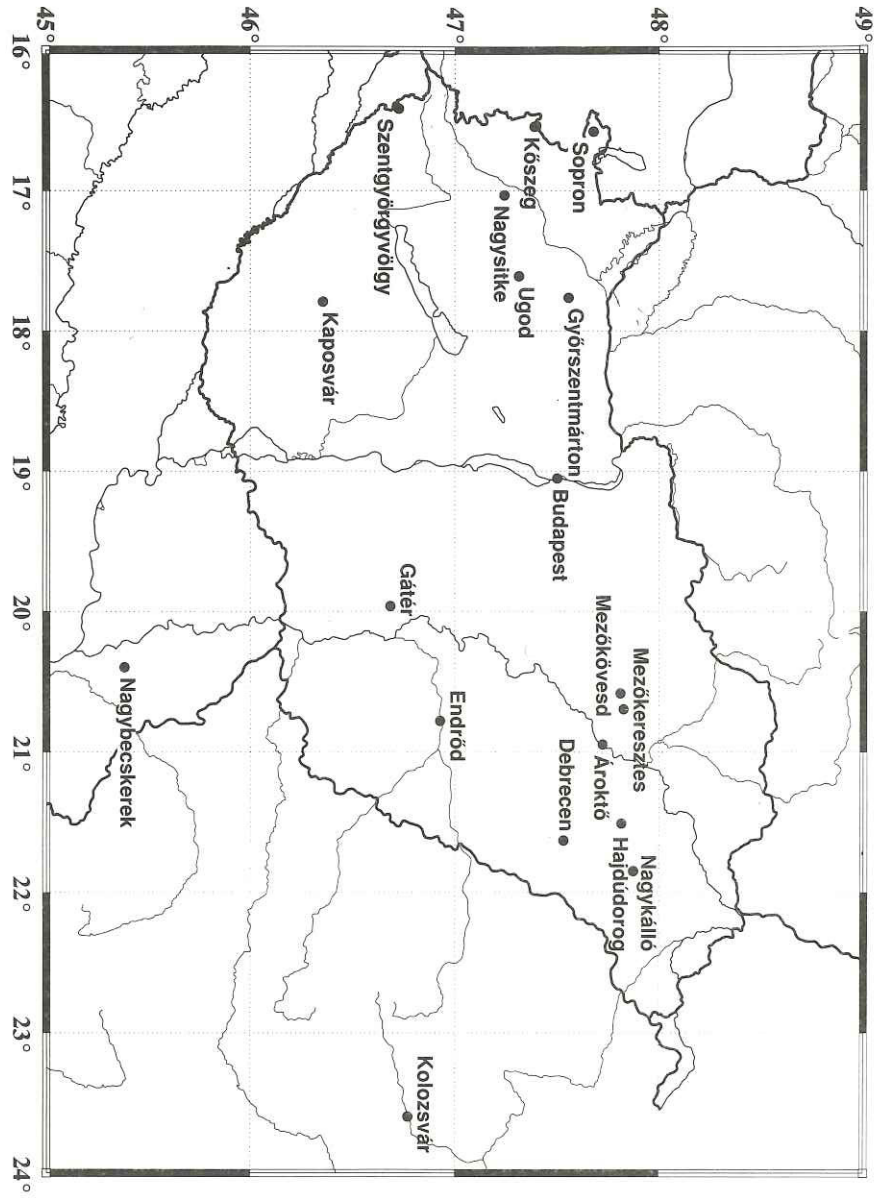
Ádám O.: Szeizmikus Történelem. Kézirat. 1992.

Németh L.: A Geofizikai Intézet vázlatos története. Kézirat. 1977.

Csókás J.: Negyedszázados a geofizikus képzés. Kőolaj és Földgáz, 1976. 9. (109) évf. 12. szám.

Szabó Z.: Szóbeli adatok Eötvös Loránd és tanítványai munkásságáról. 1993.

Itt születtem én ezen a tájon

Annau Edgar

Nagybecskerek (Jugoszlávia), 1926. nov. 28

Elemi és középiskola, érettségi: Veliki Becskerek, Petrovgrad, Grossbetschkerek – lakóhelyváltoztatás nélkül (1944-ig).

Izgalmas egy év után „letelepedés" Balatonbozsokon, elszegődés konvenciós cselédnek (évi 24 q búza, 5 kg szalonna, stb.). Ez az idő is beleszámított a szolgálati időbe, 1949. októberéig. Munka mellett focizás (megyei bajnokság), tollfosztás, disznóölés, stb. – igazi, régi falusi élet.

1949-ben kísérletek egyetemi felvételre: építészmérnöki karon felvételi, átirányítás a kertészetire, innen állatorvosira (tervgazdálkodás); a végső döntés a fellebbezésre: „nekünk" nem ilyen káder kell! Hirdetés a Szabad Népben: felvétel Sopronban a „földmérőmérnöki" karra. Nővéreim jelentkeznek nevemben, tudtom nélkül.

1949. október 22. hajnal: indulok fogatommal Tabon (külszolgálat) a laktanya-épülethez, csillék vontatására. Az udvarban taxi, Édesanyám és egy váltóember: holnap jelentkezned kell Sopronban, felvettek a földmérőmérnöki karra!! Vonakodás: mit csinál egy földmérő-mérnök – kiméri a tsz-ek földjeit? Ez is mérnöki munka? „Próbáld meg (anyai szavak) cseléd mindig lehetsz!" 1949. október 23-án beiratkozom egyetemünkre.

Hogy töltöttük a négy évet?!

Összesenben jól – mindmáig szívesen gondolunk a 4 évre és az Alma Materre; a professzor urakra (akkor is azok voltak), Tamás bácsira, a Centuriora, egyetemi- és évfolyamtársakra a soproni lányokra és még jobban az asszonyokra.

Sztorik?

1950. február, lakórend-változás a kollégiumban. Társaim Büchler (II.éves) és Szalay Csöpi (I.éves), erdészek. Csöpi éjjeli szekrényén kéthetente új könyv: Lenin, Sztálin stb. Figyelek: a könyv körül két hét alatt porlepel – Csöpi beléjük se nézett. „Miért hozod fel?" kérdésre válasza: a könyvtáros jegyzi és jelzi, ki mit olvas. Engem ez megnyugtatott, a statisztikát javította.

Orosz órákon brillíroztam az olvasásban és fordításban, míg nem szavakat és grammatikát kérdez a tanár úr – itt már bajom volt. Szünet: „Ön honnét jött" – kérdezi. „Becskerekről" – a válaszom. Tanári önvallomás: ő is szerbül tud és, óráról órára készül oroszból. Egyébként jogász. Több bajom az orosszal nem volt.

1951. június: nagy nyírás a IV. éves erdészeknél. Egyik estefelé fekete Volgával visznek a dékániba. 7 tagú bizottság és jómagam: záporoznak a kérdések, jól informált szervezettől – sok minden stimmel. Tárczy-Hornoch és Sébor János professzor uraknak köszönhetően egyetemi hallgató maradtam!

1951. Évfolyam-kettéválás: Tárczy professzor úr hívat, javasolja, legyek földmérő és nem geofizikus. Javaslatát – nem önként – 1960-ban fogadtam el.

1952. Geológia: Ércelőfordulás pl. Braunau am Inn-nél. Zirkli felugrik, a helyhez illő üdvözlés – Hartner Misi mindent elrendezett.

1953. Diplomaterv készítése: Kántás professzor úr engedélyt kér két fő részére frekvenciamérésekre a Tárczy-tanszéken. Szabadváry és én mehettünk, de Cirkli is jött – Tárczy prof. első látogatásakor kizavarta – ő két mérnökjelölt úrnak adott mérési lehetőséget.

Egy albérlőnek keresek partnert: „csak ne szemüveges legyen" – volt a kérés. Mindenki foglalt, „Laci gyere!" (már akkor szemüveges volt) – azóta is boldog házasságban élnek.

Későn jövünk meg egy vesztett mérkőzésről, farkaséhesen. Centurio ordítva zavar el és nem ad vacsorát! Elkullogunk – a kapuból hív vissza főúri, repetás vacsorára.

Vége a vizsgaidőszaknak, délután utazom haza. Az ebédnél a hátraforduló Tóni buktáját jól megsózom. Adieu! már nem tehet semmit. Indulás az állomásra – hátulról egy vödör víz zúdul rám (Tóni volt a tettes). Nyár volt – hazautaztam.

Anyagi körülményeink: kevés otthonról, némi ösztöndíj, egy-két tanulmányi verseny díja, bánya- és rakodómunkák – „szép idő volt, jó idő volt".

Mi történt végzés óta?

1953. július 15. – jelentkezés az ELGI-nél, szeizmikus észlelő, irány Nagykanizsa. Következő év Dorog-Esztergom, vetőkutatás, majd Kína – kijutok-e vagy nem?

Magyar mentalitás: távírat, Annau azonnal jöjjön! Kiérkezéskor tudom meg: az expedíció vezetője nem tud oroszul, a helyettes – más geotudomány szakembere – angolból átvált mindig oroszra és nem fordít. Három hétig a tárgyaláson „fül" voltam.

Terep, Ku Yuan, fürdés – dinnyeevés – has- és paratífusz. Katonai kórház orvos nélkül! Jön a professzor Sanghai-ból. Infúzió. Mit kapok? „Gut Medizin, trap-trap" – ezt tudtam meg az infúzióról. Kollegák tanakodása: ki értesíti a szülőket halálomról? Góbi sivatag, Mandzsúria, ott „nagy ugrás" és jutalomüdülés (Dalien), sok szép élmény pl. Hai Nan szigetén.

Politika: éjjeli rádiózás. Otthon forradalom van. Horváth Árpi párttitkár összehívja az expedíció tagjait a családok székhelyén – két havi fizetést ajánlunk fel a forradalomért. Néhány nap múlva Árpi feloszlatja a pártot – Rumpf Pali (később az OKGT párttitkára): „ ... hála Istennek, legalább nem kell e szarból kilépni". Munkástanácsot alakítunk – november 4-én hajnali hírek után lefújjuk a továbbiakat. Néhány elvtárs később jelenti, hogy menedékjogot kért az ellenforradalmi hangulat miatt.

1959 végén hazajövök, elég volt egyedül. Az ELGI-től azonnal kirúgnak „az ellenforradalom alatt tanúsított magatartásom és változatlan szellemem miatt". Felkeresem Rumpf Palit lakásán, segítséget remélve. Válasza: „Sajnálom, hogy akkor nem lőttelek agyon, mint egy kutyát!" (lásd előző bekezdést). Ma hol van és mit csinál?

1960. február 1. – geodéta lettem a BGTV-nél. Irány Szabolcs, tagosítás: jól kerestem és feleséget leltem, dupla öröm. Sok és szép munka, export beindítása a földmérésben. Végig párton kívüliként, 1988. 12. 31-én főosztályvezetőként nyugdíjba megyek. Igazolt szolgálati időm 43 év 184 nap.

1989-ben Geoinform osztrák-magyar Kft. alapítása, ügyvezetőkénti működés sok munkával – hál' Istennek még ma is.

Johanna lányom angol-francia szakos tanársegéd a Külkereskedelmi Főiskolán; Mónikát 1992 januárjában avatták jogásszá.

Szakmai sikerek: néhány geofizikai, földmérési és közgazdasági cikk. 1964-ben második diploma (mérnök-közgazdász). Két AFTH céltanfolyam vezetése, tíz évig előadó a BME-n, Szervezés c. tárgy. Három szakmérnöki Ágazati gazdaságtan előadása. 1985: kérdőíves felmérés a földmérőknél – a kérdések összeállításától már fekete bárány lettem a hivatalvezető Hoffer-nél, aki jó elvtársként Magyar Köztársasági kitüntetéssel ment nyugdíjba! A földmérésről írt cikk cenzúrázása – a cenzorok ma túllicitálják a cikk megállapításait.

Majdnem negyven év – az egyetemmel együtt – a műszaki pályán – hogyan értékelhető ez a korszak?

Alma Materünk professzorai jó alapot adtak, szakmait és erkölcsit; az évfolyamon belül a korszakban általánosnál lényegesen kisebb politikai uralom volt.

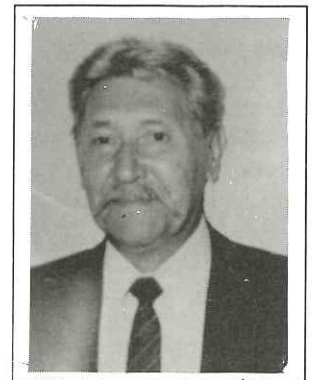
Szakmai érvényesülés párttagság nélkül volt lehetséges (nem csak számomra). A ma magyarázkodók önigazolást keresnek.

Évfolyamtársaink közül senki sem ment politikai pályára; szakvonalon egy-két kivételtől eltekintve mindenki helytállt.

A beiratkozáskor „szedett-vedett" társaságból máig kapcsolatot tartó nyugdíjas vagy ahhoz közelálló, már hiányos társaság lettünk.

Terepfelmérési gyakorlat, 1951

Bartha Lajos

Ez még nem nekrológ

Azt mondják az álmoskönyvek, hogy tetűvel álmodni nagyon jót jelent. Az állítás így nem egészen igaz, ugyanis mint munkaszolgálatos levente tetűvel együtt aludni, álmodni nem volt valami szerencsés, viszont tetűről álmodni nekem eddig két esetben „sikerült", mindkét esetben életemet pozitiv irányba terelő esemény sorozatot indított el. Az első esetben, 1949 augusztusában, bájdús álmom után, reggeli munkakezdéskor, rendes malterkeverő tevékenységem közben szólt a főpallér, hogy hívat Kímár szaktárs a főépítésvezető (isten nyugosztalja békében). A főszaki közölte, hogy mivel az Ép. Ip. Szaksz. volt olyan kedves és az Ő javaslatára kitaníttatott bér és normaelszámolónak, lássak neki tüstént.

Másnap ismét beöltöztem talpig malterosba s ismét csak hívattak, hogy hát én miért nem értek a szóból? Üljek már veszteg, öltözzek irodásan (na ezt könnyű volt teljesíteni, mert egyetlen, még fogságos koromból maradt barnára festett amerikai egyenruhámból állt ruhatáram) és számoljam saját normázásom alapján a béreket. Ezt a tevékenységemet nem minden kőműves megelégedésére folytattam egészen a második álmomig.

Közben megjelent a földmérő mérnöki szakra történő jelentkezési felhívás. Én nem is tudtam róla, de jó barátom édesanyja keresett fel egy hajnalban, hogy ma van az utolsó nap a jelentkezésre, azonnal menjek be a minisztériumba s mondjam meg, hogy a műegyetemi felvételi vizsgán csaknem a maximális pontszámot értem el, pedig a származásom 0 pontot „eredményezett". – Ha nem hiszik, nézzenek utána, ezt üzeni Gyulai Zoltán a fizika tanszék professzora! – tette hozzá.

Egy októberi éjszakán, álmomban ismét megjelent a kis háziállatka szinte azon nyomban felébredtem. Anyám szabadított meg a viaskodástól, kezében tartva az express értesítést – amit akkor még éjjel 12-ig kihordtak – hogy felvételt nyertem a földmérő karra és jelenjek meg hétfőn 8 órakor Sopronban a Tanulmányi Osztályon.

Ez péntek éjjel történt. Szombat reggel jelentettem az irodában, hogy én most leszámolok magamnak. Ez a leszámolás majdnem meg is történt, mert jó építőipari szokás szerint elbucsúztattak a vezető egyéniségek, kőművesek és haverjaim, aminek a vége az lett, hogy én hazaszállítottam Kímár szaktársat, beállítottam az ajtóba, kedves feleségének elrebegtem, hogy a „murci" a hibás, hazaballagtam s mint aki jól végezte dolgát, összeestem.

Ettől a perctől kezdődött életem egyik legkedvesebb, legboldogabb szakasza, ifjúságom, máig is „fatornyos hazámnak" tekintett Sopronban.

Az éjjeli vonattal indultam neki az ÉLETNEK ...

Győrben egy lódenkabátos fiatalember kerülgetett egy kosárbőrönddel és egy kis demizsonnal felfegyverezve. Meg is szólított.

– Nem Sopronba utazik véletlenül?

– De igen, véletlenül!

– Csak nem a földmérésre?

– De csak igen – mondtam most már vidáman.

– Nagy Albert vagyok, én is oda megyek.

Mire Sopronba értünk már ki is józanodtunk. Derűsen vegyültünk a hasonló „hajótöröttek" közé. Mindnyájan máshová jelentkeztünk s nem vettek fel s mindnyájunk eddigi élete, hogy úgy mondjam „változatos" volt.

De engedtessék meg, hogy szóljak az előzményekről is.

Mint minden évfolyamtársam én is megszülettem egy nagyon hideg novemberi délutánon 1928-ban. Innen kezdve életem fonala több szálon futott s ezek főbb szálait szeretném prezentálni.

Mint mindenki más, én is kijártam az iskoláimat, na de nem ám csak egy-két helyen. Az első három elemi osztályt Budapesten, a negyediket Székésfehérváron, Csalapusztáról vonattal bejárva végeztem el. (Azt már korábban kellett volna elárulnom, hogy szüleim külön éltek s ekkor jó anyám éppen Marokkóban tartózkodott.)

A gimnáziumot Sárospatakon az angol internátusban kezdtem, majd harmadikos koromtól Kolozsvárott az Unitárius Gimnáziumban folytattam az ötödiket bezáróan. Aztán jött 1944 októbere s a végórákban, decemberben Pesten mint leventét munkaszolgálatra hívtak be.

Itt egy másik szálon futottam. A kemény télben Kőszegszerdahelyen ásattak velünk lövészárkot és tankcsapdát, tavasszal Rábapatonán az ártéri erdőben pedig hídfő állást építettünk, melyeket katona sohasem látott, s ahonnan 3 óra előnnyel indítottak nyugatnak. Linz mellett kötöttünk ki, amerikai fogságban, ahonnan majdnem három év múlva térhettem haza.

E pár hónap életem egy önálló fejezete, melyről regényt lehetne írni.

Itthon, Budapesten magánúton egy év alatt tettem le a gimnázium hatodik és hetedik osztály vizsgáit s közben építőipari segédmunkásként dolgoztam. A nyolcadik osztályt már mint az iskola legöregebb, rendes tanulója jártam végig. Érettségin meg sem köszönték részvételemet, úgy rúgott ki az elnök elvtárs legkedvesebb és a legjobban tudott tantárgyakból, magyarból és történelemből, hiába ágált a tanári kar, a katonatiszt papa nem volt jó ajánló levél az elnök elvtársnál 1949-ben.

Ezek után azonnal visszatértem hűségesen az építőiparhoz s miután könnyedén pótérettségiztem, jelentkeztem egy színészi képesség vizsgáló versenyre, valamint a Műegyetem Vízépítő Karán felvételre s a fennt említett Kímár szaktárs javaslatára a Vállalat jelöltetett a Kossuth Katonai Akadémiára.

De hát mi is akartam lenni végül is?

Természetesen mint sok más gyerek akkoriban, öntözőkocsis és/vagy király! Aztán tisztúlt az ügy és akkor már csak katona akartam lenni s amilyen a sors, soha nem voltam katona. Elemi helyett is a soproni vagy a kőszegi „cőgerejbe" szerettem volna menni. Hisztériás követelésemre jó anyám főzőkanállal beszélt le tervemről, mondván, majd hadapródiskolába mehetek, ha még akarok! Eljött ez az idő is a negyedik gimnázium végén. Apám segítségét kértem ehhez, de Ő egy nagyon szép levélben inkább azt ígérte, hogy ha még érettségi után is katona akarok lenni, betesz a Ludovikára. Ezt a levelet Kolozsváron, egy tízórai szünetben kaptam meg. Fél tizenegykor hivattak az igazgatói irodába s az igazgató úr, apám volt oszálytársa és barátja közölte, hogy apám az éjszaka hirtelen meghalt. Az út most már igazán nyitva állt előttem, mégis apám utólsó akaratának engedelmeskedtem és a gimnáziumot folytattam.

A Kossuth Adadémiára szóló behívót már Sopronban, több mint egy hónapos egyetemi polgárként kaptam meg. A felmentést senki sem tudta elintézni, mert ez „Önkéntes" behívó volt. Sok kilincselés után a Honvéd Térképészeti Intézetben, a személyzeti főnök főhadnagy bajtárs vette el a behívómat, mondván ugyis katonai térképészek leszünk végzés után! Szegény meg is kapta ezért a magáét, de engem felmentettek. Annak ellenére, hogy a honvédelmi ismeretek tantárgy keretében az évfolyam parancsnoka voltam, végzés után sem hívtak be, mert a jugó határ mentén katonai pontsűrítést végeztünk s automatikusan felmentettek.

A vállalatnál már közel a negyvenhez, osztályvezetői beosztásban lévén, felfedezte a személyzeti, hogy „nem kiképzett alkalmas" vagyok. Nosza rögtön intézkedett is tisztesítésem érdekében. A behívót soha nem vettem át, mert mielőtt kézbesítették volna egy nappal előbb lakást cseréltünk és a kerületi Kieg. Ság-ok közötti huzavona közben valószínűleg elfelejtettek.

Hát ez a nem mindennapi története az én katonai pályafutásomnak.

Ez volt a fonal egyik szála. Másik kedves szálon a színészi hajlandóság futott. Mint már említettem egy színészi képesség megmérettetésre jelentkeztem. Nos, a hihetetlen sok fiut és lányt névszerint szólították a színpadra. Mindenki kapott egy helyzet megoldási feladatot. Az én feladatom az volt, hogy a feleségem az udvaron porolja a szőnyeget, harmadik emeleten lakunk s jön a villanyszámlás. Ezt kapd ki! Egy két másodperc várakozás után úgy csináltam, mintha korláton könyökölve hajolnék ki az üres színpadon, s hangosan leszóltam a zsüriben ülő nagy nevű színészek felé:

– Cunci Mókus gyere fel, itt a villanyszámlás!

Nem kellett tovább csinálnom, nem is tudtam volna tovább, mert felszóltak „Köszönjük elég". Na mondok itt a vége. Kár volt eljönni, a többiekre rászóltak, hogy próbálja így vagy úgy, nekem meg semmit, csak hogy „köszönjük elég". Ez úgy lebénított, hogy a választott vers elmondására már hiába szólítottak, nem jelentkeztem, pedig mint később megtudtam csak azokat hívták, akiknek az első feladatát egyhangúlag elfogadták. Hát így a Színművészeti Főiskolára sem jelentkeztem.

Na de azért nem maradtak színészi ambícióim parlagon. Az egyetemen az első két évben a kulturfelelősi teendőket én láttam el. Nagyon sok jelenetet, klubdélutánt, és más csoportok bevonásával, estéket rendeztem, mint a Városi Tanács Népművelési Osztályának külső munkatársa. Konferáltam nagy nevű művészekkel tartott opera, balett esteket és hangversenyeket. Ezért egy-egy alkalommal 50 Ft-t s rendszerint egy vacsorát kaptam. Mellesleg nagy szó volt ez abban az időben, amikor egy éjjeli vagonkirakásra is 50 Ft volt a bér. Persze itt is voltak sikerek és kudarcok. Csak a számomra legnagyobb sikerre legyen szabad emlékeztetnem a kedves olvasót, egy sport bálon előadott operaparódiára. Szövegét írta Wlassics Ottilia, szerénytelenségem és még aki hozzáfért, zenéjét összeállította és zongorán kisért Nagy Dezső. Jászották: Piciny Violetta címszerepét a közel 2m-es erdész Szalai „Csöpi", sezlon terítőből kreált hosszú ruhában, gyönyörű fejhangon, – a Herceg szerepét Vándor Béci, papírtollas kalappal, csíkos pizsamában bariton – és én mint Bambi a rabló, basszus hangon énekeltem, hogy „testemnek súlya 100 kilóra jár" s akkor a lányok után talán csak Nagy Deske előzte meg az 50 kilómat, amit a torna dressz és klott gatya jól érzékeltetett. Még volt ló eleje és hátulja. A mélyen tisztelt nagyérdemű fetrengett a röhögéstől, még az egyetemi párttitkár is. Az igaz, hogy másnap behívatott és számon kérte ezt a herceges dolgot, mire kénytelen voltam megkérdezni tőle, hogy akkor miért nevetett még reggel 4 órakor is, mikor meglátott? Nem is voltam ezután sokáig kulturfelelős! A játékot azonban továbbra sem hagytam abba. Jóleső érzéssel gondolok azokra a klubdélutánjainkra, melyet professzoraink is kitüntettek jelenlétükkel s jót mulattak saját parodizált előadásaikon.

Volt egy pillantat amikor megkísértett a valódi nagy színpad.

A harmadik év elején November 7.-i városi ünnepség műsorát a színházban rendeztem s játszottam is. (Csak mellesleg jegyzem meg, hogy az ünnepi beszédet is nekem kellett megtartani, a városi párttikár betegsége miatt, melyet egy zongora tetején ceruzával írtam meg s melyet a függöny előtt a szembe világító reflektor teljesen olvashatatlanná tett. Mit tehettem mást, mint tanulmányaimból merítve kerekítettem ki a Nagy Szoc. Forradalmat megtűzdelve „Éljenekkel". Nem kívánom senkinek!) A főpróbán a szakmai ellenőrzéssel megbízott Szilágyi Bea művésznő, az Operett Színház rendezője, (később Páger Antal felesége), megkérdezte.

– Ki rendezte ezt a műsort ? Rám mutogattak, aki orosz ezredesi egyenruhában álldogáltam a színpadon. Kénytelen voltam előlépni.

– Nekem nagyon tetszik az elvtárs! – mondta a nézőtérről a művésznő. Nagyon kihúztam magam.

– Na nem úgy – hűtött le – hanem ahogy ezt a műsort összeállította és ahogy játszott is.

– Köszönöm szépen – rebegtem és mindenfajta magabiztosságom elszállt azonnal.

– Felajánlom a Színművészeti Főiskolát, jöjjön és folytassa ott a tanulmányait ...

Summa, summárum, két hét mulva kaptam egy lapot melyen közölte, hogy fel vagyok

véve a harmadik évfolyamra, csak magyarból kell majd különbözetit tenni és a kollégiumi elhelyezésem itt meg ott lesz.

Nem hiába hívtak Bohócnak. Végzés után sem hagytam fel a színpaddal. Vállalati rendezvényeken konferáltam, játszottam és rendeztem, pl.„ A Lili bárónő" c. operettet. Máig is sokszor tépelődök azon, hogy mi lettem volna, ha otthagyom a földmérést? Ripacs vagy Király (a színpadon)?

Néhány szót a szerelemről is. Ez is egyik fonala életünknek. Hatalmas nagy plátói szerelmeim voltak. Zsuzsa, Bóka, másik Zsuzsa mígnem kikötöttünk Ottival, alias Vanillal egymás mellett. Ezt a sztorit ismeritek, hiszen nyitott könyv voltunk egymás előtt. Végzés után össze is házasodtunk. Na nem mindjárt. Ahhoz még nem volt elég pénzünk. Első gyermekünk három év mulva született s rá szűk két évre a második. Mindkettő fiú. Mikor még nem voltak gyerekeink, egy ízben Miskolcon a munka ellátottsággal kapcsolatban a következőket jegyeztem meg.

– Ha fiaink lesznek s csak annyi eszük lesz, mint apjuknak, anyjuknak, akkor ők is földmérők lesznek és még mindég lesz Miskolcon munka. – Beteljesedett!

Bizony „a soha el nem múló" sem igaz. Elmúlt. Elváltunk. S mint olyan felejtős típus, újra nősültem. Lányunk most megy gimnáziumba.

Hát ha erről számot kéne adni, jóleső érzéssel mondhatom, gyermekeim anyukáit jól választottam ki.

ÉS MOST LÁSSUK VÉGRE AZ EGYETEMET !

Az első esztendő ismerkedéssel telt el. Próbáltuk egymást, az egyetemet, a szokásokat, a várost és persze a tananyagot megismerni. Milyen is volt ez az élet? Reggel nyolctól délután 6-ig, szerdán este nyolcig, szombaton du. 2-ig töltötték belénk a tudományt, gyakorlatoztattak, tanuló körökbe tömörítettek. Lassan kiderült, kinek melyik módszer a kedvező. Voltak u.n. „betonfenekek" akik a tanulószobában gyakorolták a Klubot. Minden matek példát többször is megoldottak. Voltak, akik még a vizsga hónapban sem tanultak teljes intenzitással, mégsem voltak rossz diákok. Volt, akit megihletett egy-egy téma s maga is feltalálta a Pithagoras tételt (alig lehetett lebeszélni, hogy be ne rohanjon a profhoz, zseniális ötletét felfedezendő). Voltak félelmetes tantárgyak, mint a matek és az ábrázoló. Pedig Walek és Stasney professzor urak mindent elkövettek, hogy a tárgyakat megszerettessék. Nem nagyon sikerült ez az ábrázoló esetében, nem láttunk térben! Ezt Staszi be is bizonyította Szénási Sanyinak.

– Tisztelt úr, hunyja be a szemét és figyeljen!

– .....

– Látja a földek között kanyargó utat?

– Látom.

– Látja az útjelző táblát?

– Látom.

– Látja, hogy háromfelé mutat?

– Látom.

– Látja, hogy egy madár űl rajta?

– Látom.

– Milyen madár?

– .....Veréb.

– Fenét, cinke!

– Látja, hogy nem látja? Ugye, hogy nem lát térben, tisztelt úr!

Walek professszor úrtól hihetetlenül féltem, bár nem tudom miért? Hacsak azért nem, hogy előttem öt delikvenst dobott ki. Tehát remegő kezekkel írtam fel a diktált egyenletet a táblára. Nekikezdtem a megoldásnak s lám már a harmadik rendezés után meg is kaptam az eredményt. Nem hittem, átnéztem újra, jó volt. A professzor úr az íróasztalánál dolgozott valamin, odafordultam hozzá.

– Professzor úr, elnézést, rossz a példa.

A prof végignézte és hamiskásan mosolyogva azt mondta:

– A példa nem rossz, a megoldása is jó, csak a tisztelt úr ma egész délelőtt itt akar számolni. Hát nem bánom, írjon a sin α helyett: pi felet ($\pi/2$). Megtettem. Miután már az ötödik nagy táblát töröltem le, talán megsajnált a professzor úr és kegyesen egy EGS-el elengedett. (Rég voltam oly boldog, mint akkor!)

Tárczy-Hornoch professzor úrnál többször jártunk Hartner Miskával együtt ösztöndíj ügyben első éven. A professzor úr megígérte, hogy eljár az ügyben. Másod év elején ismét elmentünk hozzá érdeklődni. Nagyon szívélyesen fogadott minket és közölte:

– Múlt évben jártak nálam Hartner és Bartha nevű urak, nekik megígértem, hogy utána nézek, kijelenthetem, hogy ebben az évben már lesz ösztöndíj. Mondják meg az uraknak. – Köszönjük szépen az évfolyam nevében. Mi jártunk itt tavaly Hartner és Bartha – mondtuk valóban hálásan.

– Na látják az urak, az arcra nem mindég, de a névre mindég elmékszem.

Más. Bányamérés keretén belül Tokod-altáróra mentünk gyakorlatra. Éppen aknafüggélyezést végeztünk, Wlassics Otti (alias Vanil) volt a műszeres én vezettem a jegyzőkönyvet. „Hobi" mindég arra oktatott, hogy a lengés-sorozat mérését, ugye nem lehet megszakítani. Egyszer csak Otti a műszerben a skála helyett egy sárga védősisakot látott. Közvetlen modorában elordította magát:

– Menj a francba a skála elől!

Bennünk elhűlt az ütő!

– Önnek van igaza tisztelt hölgy! – szólalt meg a professzor úr, miközben továbbra is dermedten állt az évfolyam, mert csak Otti nem látta, hogy ki takar – mert mindég a műszeres a legmagasabb rangú a bányában, ha mérés van! Azt hittük, hogy még lesz folytatása e kis affernak, de tévedtünk, mint a következő esetben is.

Tokod-altáróról jövet Sopron felé, Komáromban kellett átszállni, több mint három órás várakozás mellett. Mit tehet ilyenkor egy egyetemi évfolyam? Szép lassan, kisebb csoportokban a resti felé lopakodik. Ezt egy idő után Tárczy professzor úr észrevette és a megfogyatkozott létszámhoz fordult.

– Látom, hogy a tisztelt társaság feltalálta magát – s a teljes slepjével elindult Ő is a resti felé. Mi bent már megrendeltük az akkor divatos italt, a rumot és azt sem tudtuk hová bújjunk. „Hobi" körülnézett és jó hangosan kiadta a parancsot.

– Tólják össze az asztalokat! Látom részben már letették a voksot, hogy mit igyunk. A rumhoz azonban sör is jár, tehát kérek mindenkinek sört és rumot! Mondanom sem kellene, hogy Ő fizetett és hogy a társaságnak olyan virágos hangulata kerekedett az egész úton, hogy még a professzor úr biztatott, kérdezzük már meg az egyik állomáson, hogy „felhúzták-e már a bikát a toronyba?"

Sajnos azonban nem mindég volt ilyen virágos hangulat az egyetemen. Az ötvenes évek elején ment a „tisztogatás". Mindenki az ablakban volt a kollégiumban, ha az almazöld Hudson, az akkori világ álom autója a Tanulmányi osztály csinos vezetőjével megállt a kollégium előtt. De senkit sem a csinos asszonyka érdekelt, hanem, hogy vajjon kiért jött már megint a kocsi. Ugyanis sajnos nagyon kevesen úszták meg ezt a kocsikázást és tértek vissza egyetemistaként. Az ÁVO szedte áldozatait. A karok majdnem teljes negyed évfolyamát elvitte. Abban az időben Farkas Mihály adta ki a jelszót: Különösen a soproni egyetem az ellenség fészke.

Vidámabb dolgok is történtek. Akkoriban vezényeltek Sopronba is női rendőröket, „Hekus Loncikat", az egyemisták örömére, a rendőrfőnök szomorúságára. Történt pedig, hogy valami egyszerű utcai szabálytalanság miatt, egyik helyes Loncika némi „szóba elegyedés" után be akarta kísérni az egyik egyetemistát. Miközben ballagtak a Várkerületen, barátunk szólt a szembejövő hallgatóknak, hogy „Srácok, Loncika bekísér, nem jöttök?" Mentünk. Loncika hiába könyörgött a Búza térnél, hogy menjünk szép csendesen haza, a mintegy 15 főből álló, libasorba fejlődött csoportunk ragaszkodott ahhoz, hogy bemenjünk a kapitányságra. Ott aztán elzavartak minket, megdorgálták Loncikát, s nem sokára végképp eltávolították Sopronból a rendőr néniket.

Azért azok a honvédelmi órák sem voltak mindennapi órák. Hadd adjak ezúton közre néhány, számomra emlékezetes sztorit. Mint a IV/4-es szakasz parancsnoka, mindenkit be kellett osztanom ügyeletbe. Az ügyeletes tiszte volt többek között a létszámjelentés. Hellebrandt Ferire is sor került természetesen. Az abszolút civil Ferit óra előtt felkészítettem a jelentés tennivalóira s a szövegre:

– Főhadnagy elvtárs, Hellebrandt Ferenc a IV/4-es szakasz ügyeletese jelentem, létszám 31 fő, nem hiányzik senki.

Igen ám, de Penke hadnagy helyettesített, Feri pedig híven mondta a betanult szöveget, az Ő nyugodt, megfontolt stílusában.

– Főhad-nagy elv-társ Hel.....

– Nem vagyok főhadnagy – mondta szeliden a hadnagy et.

– Helle-brandt Fe-renc ügyeletes főhad-hagy elv.....kezdte el Feri újra.

– Mondtam már, hogy nem vagyok főhadnagy, hadnagy vagyok – emelte fel a hangját kissé Penke hdgy. et., mire Feri felém fordult és esdeklő hangon megkérdezte:

– Te Lajos most mit csináljak?

Más. Terepismeretek órán a Föld alakjáról volt szó.

– A föld gömbölyű – jelentette ki Fatta főhadnagy et., mire többen jelentkeztünk:

– Kérünk engedélyt jelenteni.

– Tessék – kaptuk meg kegyesen az engedélyt.

– Főhadnagy elvtársnak jelentjük, mivel földmérők vagyunk, tanulmányaink szerint a Föld első megközelítésben gömbalakú, pontosabb számításoknál forgás ellipszoidnak tekintjük, de a Föld alakja GEOID.

– Ez mind lehet, hogy igaz, de jegyezzék meg, míg én tanítom a tereptant, addig a föld gömbölyű! Megjegyeztük.

Megint más. A fegyverek téli és nyári karbantartó anyagairól szólt az előadás.

– Van valakinek kérdése? nézett körül az előadó tiszt et. Nagy Deske keze lendült és már hadarta is.

– Kérdésem, hogy a téli karbantartó anyagokat nyáron és a nyári karbantartó anyagokat télen mivel tartják karban? A másodpercekig tartó néma csend után a tiszt:

– Jövő órára utána fogok nézni. Soha nem tudtuk meg.

Végül még egy aranyos sztori a végzés után gyakorlatra behívottaktól. Nagy gyakorlatra készült az egyetemista ezred. Kioktatták a kiskatonává átalakult hallgatóságot.

– Roham vezényszóra felugrunk és hurrá, esetleg hajrá kiáltással rohanunk az ellenségre!

Eljött a nagy nap. Sok arany vállapos tiszt nézte a gyakorlatot. Elhangzott a vezényszó is.

– ROHAAAM!

– Mire 700 torok üvöltötte:

HURRÁ ESETLEG HAJRÁ!

Lesenyi professzor úr olyan lendületes pátosszal dicsérte nekünk az erdőt, hogy a katedráról nézve csak négy embert láthatott az első sorban. Mi többiek, szégyen ide, szégyen oda, e négyek mögé bújtunk, mert nem bírtuk nevetés nélkül! (Bolond fiatalság.)

Sébor János professzor úr előadásain a kréta kezelése volt a legérdekesebb. Mire vége lett az óránk, a professzor úr nadrágja, zakója, de még az arca is csupa krétapor volt. Ezt az adottságát karikíroztam ki egyik klubdélutánunkon, melyekre a professzor urakat is meg szoktuk hívni. Ezen Tárczy és Vendel professzor urak is jelen voltak! – Husvétkor én is haza szerettem volna menni dékáni engedéllyel. Sébor dékán úr azonban egyedül nekem nem adott engedélyt az eltávozásra, mondván: „Tisztelt úr, nem tehetem" csak ennyi. Nem volt hajlandó többet mondani. Csak később a tanszékiektől

tudtam meg, hogy Tárczy és Vendel mesélték neki, milyen jól mulattak azon, ahogy utánoztam előadását.

A Vendel tanszéken vizsga időszakban csak egy kérdés megválaszolása jogosította fel a vizsgázót a leülésre Teleptannál.

– Mi a magma? hangzott a kérdés.

– Izzó, folyó szilicium-szilikát olvadék oldat – volt a helyes válasz, ha jól emlékszem. Őslénytanból a magvas harasztokról, a dinoszaurusz ősállatról, illetve a driopitekusz előemberről szólt az anyag. Ezeket az elnevezéseket tanulás alatt ki-ki forgattuk és eljő a vizsgahónap. Kedves, azóta az ősmezőkön nyugvó Mozsolits Tibi barátunk vizsgázott Dzseki bácsinál.

– Na beszélj fiam az ősnövényekről!

– A zsurlók és a „bagvas parasztok" – kezdte hévvel Tibi.

– Na ... édes fiam ...! – hőkölt vissza Dzseki bácsi, akkor talán azt mondd meg ki volt az előember?

– A dinoszaurusz ! – vágta ki Tibi s Tibit Dzseki bácsi.

S végül legyen itt egy nagyon kellemes emlékem, ami talán műszaki pályafutásomat is meghatározta. Negyedév végén Hazay professzor úrnál Országos felmérésből vizsgáztam. A IV. rendű tájékozást húztam. Mondtam mindent erről a témáról, amit csak tudtam.

– Nem szeretném Lajos, ha elfogadnád azt a jegyet, amit adnék – szinte kérte Hazay professzor úr, természetesen ezek után nem fogadtam el. Meg is beszéltük, hogy Pesten a Geodéziai és Kartográfiai Intézetben mikor fogok vizsgázni. Nagyon készültem mert el sem tudtam képzelni, miért akart kidobni?

S eljött a vizsganap. Újból a IV. rendű tájékozást kaptam. Felelés végén azt mondja a professzor úr:

– Na hát most már jó szívvel megadom a jelest!

Nem minden döbbenet nélkül kérdeztem meg:

– Professzor úr szabadna megkérdeznem, hogy a multkor milyen jegyet tetszett volna adni, amit nekem nem illett volna elfogadnom?

– Jót – mondta nevetve. Nekem ugyan nem volt olyan nevetséges, de a téma nem zárult még le. Diploma védéskor mikor beszólítottak, az ajtóban a professzor úrral találkoztam.

– Engem telefonhoz hívtak, így Regőczi igazgató úrnak mondtam meg, mit kérdeznék. Mikor Regőczi Emil Bácsira került a kérdezés sora én azonnal felálltam, odamentem a táblához és egy meghatározási terv ábrát rajzoltam fel. Emil bácsi megkérdezte:

– Honnan tudja, hogy mit akarok kérdezni?

– Megéreztem professzor úr – mondtam sápadtan, mert már egyáltalán nem voltam biztos abban, hogy jót csináltam. Mégsem tévedtem!

S mit ád a Sors? Mint végzett földmérőmérnök első munkahelyem a Geodéziai és Kartogáfiai Intézetben a IV. rendű csoportnál volt és azt az asztalt kaptam meg, melynél jelesre vizsgáztam a IV. rendű tájékozásból.

Itt öt évet töltöttem kiváló gyakorlati tanító mesterek mellett, majd csoport, -ill. osztályvezető lettem. Mint termelés irányító a felső, és IV. rendű geodézia valamint az export ügyek tartoztak feladataim közé.

Gyönyörű volt az a négy év és szép volt ez a negyven év is, mert az idő mindent megszépít!

Bencze Pál

Dr. Bencze Pál

Születési hely és idő: Sopron, 1929. november 24.

Iskolák: Középiskolai tanulmányaimat Sopronban az Áll. Széchenyi István Gimnáziumban (1939/40), Budapesten az Érseki Katolikus Gimnáziumban (1940-1944), Pannonhalmán a Szt. Benedek rendi Gimnáziumban (1946-1948) és Debrecenben a Révai Miklós Gimnáziumban (1948/49) végeztem, ahol érettségiztem is.

A földmérőmérnöki karra úgy kerültem, hogy 1949-ben a Budapesti Műszaki Egyetem Vegyészmérnöki Karán nem vettek fel. Így jelentkeztem az 1949 őszén felállított Földmérőmérnöki Karra, ahol az 1951-ben elrendelt szakosításnál a geofizikus szakot választottam.

Az egyetemi diákévek az emberi élet egyik legszebb időszaka. A legkellemesebb emlékek – hiszen szerencsére ezek maradnak meg leginkább az ember emlékezetében – a vizsgahónapokhoz és a nyári gyakorlatokhoz fűződnek. Vizsgahónapokban gyakran ültünk össze kártyázni, egy-egy bridge-partira, hogy a tanulásban elfáradva, vagy a vizsgák izgalmait követően kikapcsolódjunk. Ezek a kártyapartik azonban később nemcsak a vizsgahónapra korlátozódtak. Alkalmanként a kártyapartira egy leányos háznál került sor annak érdekében, hogy ne csak a leány, hanem a mama is szórakozhasson. Így az udvarlónak mindig megfelelő számú partnert kellett biztosítani, hogy a leány szórakoztatása mellett a kártyaparti is létrejöhessen.

Az első nyári gyakorlat keretében a Honvéd Térképészeti Intézet terepfelmérési tanfolyamán résztvevő tisztek mellé voltunk beosztva figuránsnak. Őszinte csodálatunkat vívta ki a tisztek munkáját ellenőrző feljebbvaló, aki a legnagyobb nyári melegben is hiánytalan katonai öltözetben járta végig a terepen szétszórtan dolgozó növendékeit – anélkül, hogy egy csepp izzadtság is látszott volna rajta. Ezt a gyakorlatot még egy második gyakorlat is követte ezen a nyáron, az Eger környékén tevékenykedő szeizmikus csoportnál – egy „Szép asszony völgyben" tett emlékezetes látogatással fűszerezve. A második évet követő nyári gyakorlaton egy, az Alföld északi peremén dolgozó, szeizmikus csoporthoz kerültem. Itt részben a mérési vonal kitűzésénél, részben a szeizmogrammok kiértékelésénél segédkeztem. És mivel a csoportnál női segéderők is voltak, ezek a feladatok a nagy meleg ellenére sem bizonyultak megerőltetőnek. (Évfolyamtársaim közül nyilván mások is emlékeznek pl. a miskolci kirándulásra.) Az utolsó nyári gyakorlat csendesebb volt, amennyiben a szeizmikus csoporthoz viszonyítva kis létszámú mágneses csoporthoz kerültem.

Aztán jött a nagy betűs élet. A diploma megszerzése után az Egyetemen akadémiai célhitel támogatással működő Geodéziai és Geofizikai Munkaközösségnél kezdtem a munkát, majd az ebből alakult MTA Geofizikai Kutató Lboratórium munkatársa lettem. Eljegyeztem magam a tudománnyal, ez szabta meg életem alakulását. A kutató pályának megvannak a maga állomásai (tudományos fokozatok szerzése), bizonyos feladatkörök (tudományszervezés, utánpótlásnevelés) ellátása, de az oktatáshoz sem lettem hűtlen. Ezeket az állomásokat végigjárva, a feladatköröket ellátva, mint az MTA Geodéziai és Geofizikai Kutatóintézet Aeronómiai Osztályának a vezetője és az ELTE c. egyetemi tanáraként a Soproni Egyetem Intézetbe kihelyezett Földtudományi Tanszéknek a vezetője várom a nyugdíjas kort.

Fraserné,
Betkó Éva

Fraserné, szül. Betkó Éva

Szül. Nagykállóban 1928. december 10-én.
Az elemi iskola elvégzése után, Nagymogyorós tanyán a nyíregyházi Kálvineum internátusába kerültem, ahol a polgári iskola elvégzése után egy év háborús elvesztésével ugyanott, mint benntlakó tanuló 1949. június 18-án leérettségiztem kitünő eredménnyel az internátus-komplexus leányliceumában.
1949 novemberében veletek együtt elkezdtem a Földmérő mérnöki karon tanulmányaimat, ahol 1953. szeptember 26-án mint Földmérőmérnök abszolváltam. 1956-ban kimenekültem az országból politikai meggyőződésem miatt.
Itt Hollandiában tanársegéd lettem a delfti Műszaki Egyetemen ahonnan négy év után a svájci firma Kern meghívására kutató mérnök lettem a Photogrammetriai osztályukon Aarau-ban. 1962-ben megismerkedtem a mostani férjemmel, vissztértem Hollandiába ahol még egy évig a leideni tudományos Boerhave múzeum geodéziai osztályának lettem a vezető mérnöke 1961 májusáig. Még ebben az évben elmentünk Fraserrel Ausztráliába, ahol neki hivatásából eredő elfoglaltsága volt. Az elfoglaltsága 2 évig tartott. Sydney-ben esküdtünk meg 1965. november 20-án. Ausztráliában a Mezőgazdasági Minisztérium alá tartozó Photogrammetriai osztálynak lettem az egyik kivitelező mérnöke. 1968 januárjában visszatértünk Hollandiába, ahol még másfél évig mint újságíró dolgoztam az N.R.C. nevű rotterdami újság műszaki osztályán.

1969-ben sok társadalmi elfoglaltságom miatt abbahagytam az aktív munkát és azóta mint háziasszony nagyrészben a lovassportnak szentelem életemet. Ezenkívül különböző társadalmi munkákat végzek mostanáig is. Pl. a harmadik világ szegényeinek a segítése. Ez alatt a káder alatt fűződik az én nevem a dunaújvárosi református templom építése és a jelenleg még gyűjtés alatt álló katolikus kápolna építése Biriben. Itt örömmel közölhetem, hogy már 150 000 Ft-ot átutaltunk a nagykállói plébánosnak. A férjemmel magalapítottunk Nagycenken egy Gr. Széchenyi István nevű dresszur szövetséget, aminek az internacionális nívóra való behozása sajnos a bokatörésem miatt még nem valósult meg. De mihelyst teljesen mobil leszek minden erőt beleteszünk a Magyar Lovas Díjlovaglás támogatásába.

Itt a vége, fuss el véle!

Mindezeken kívül azt hiszem méltó felesége vagyok Bobynak, aki különben tengerésztiszt. Január elsejétől, 1991, mivel kitört a béke, de ezen kívül is nyugdíjba megy.

Földméréstani gyakorlat, 1951

Bérces József

Debrecenben 1926. március 26-án születtem.

Általános és középiskoláimat Debrecenben végeztem.

1949 júniusában érettségiztem Debrecenben a Gépipari Technikumban. Debrecenben a MÁV Javítóműhelyében dolgoztam és jelentkeztem továbbtanulásra a Budapesti Műszaki Egyetem Gépészmérnöki Karára. Kérésemet a MÁV elfogadta és Budapestre helyeztek egyetemi előkészítő tanfolyamra. Jó nyaralás volt a VIT-tel egyidőben. A tanfolyam végén 20 pontos eredménnyel gépészmérnök hallgató lettem.

Szeptember végén a Tanulmányi Osztályról és a Művelődési Minisztériumtól egy küldöttség jött az Egyetemre. Bejelentették, hogy Sopronban egy új szak – földmérő mérnöki – indul. Az Egyetemről átvesznek bárkit, ott kapunk 400 Ft ösztöndíjat, kollégiummal. Jelentkezésemre 8-10 nap múlva kaptam egy értesítést, hogy 1949. október 23-án jelentkezzem Sopronban. Így kezdtem a tanulást Sopronban. Első félévet pótvizsga nélkül fejeztem be, de még nem kaptam ösztöndíjat. Húsvétkor a szünetben Budapesten kerestem állást, mint gépész technikus, kaptam és visszautaztam Sopronba. Sébor dékán úrnak bejelentettem, hogy tanulmányaimat megszakítom és Budapestre megyek dolgozni, mert az ígéret ellenére addig nem kaptam ösztöndíjat. Árva létemre pénz nélkül nem élhettem.

A Dékán Úr az Ifjusági Egyesülethez küldött. Mindkét helyen azt mondták, akinek az első félév végén az előírt összes vizsgája meg van, azt az egyetem nem engedi el és kapok 200 Ft ösztöndíjat havonta. Az ajánlatot elfogadtam, a munkát visszamondtam. Az ösztöndíjat májustól folyamatosan kaptam. Folytattam a tanulmányaimat. Közben a Fotogrammetriai Tanszék oktatói segédszemélyként (demonstrátor) 350 Ft havi illetménnyel alkalmazott.

Sikeresen jeles eredményű diplomát kaptam 1953 júniusában.

Az elosztás előtt az Alkalmazott Geodéziai, valamint Fotogrammetriai Tanszék szerette volna, ha a munkát valamelyik tanszéken folytatnám.

Az elosztás pillanatában a Budapesti és Debreceni Földhivatal, valamint a Budapesti Metró közül választhattam. A Metró mellett döntöttem és július 1-től megkezdtem mérnöki munkámat.

Augusztus 15-től Pétfürdőre vonultam be tartalékos tiszti szolgálatra 2 hónapra. Itt a katonai szolgálat idején ismét találkozott az évfolyam. Október közepétől azután ténylegesen elkezdődött a geodéziai bányamérési munka a Metró különböző munkahelyein. Aknafüggélyezéstől kezdve hálózat fejlesztési méréseket, pajzs irányítást is végeztem túlnyomás alatt keszonban is. Külszínen épület és talajsüllyedési méréssel foglalkoztam.

Pénz hiányában a Metró bezárására került sor 1954-ben és munkát kerestem Tatabányán.

Házasságot Szikszay Rózsával volt évfolyamtársammal kötöttem 1954 májusában. Ő Tatabányán kezdett dolgozni 1953 októberében. Esküvő után a Tatabányai Szénbányászati Tröszt július 1-től átvett és a XIV-es akna mérnökség vezetője lettem. A Metrónál nyugodt laboratóriumi feltételű munkavégzés folyt. A bányánál a termelésirányítás fontosságának megfelelően más stilusú munkát kellett végezni nehezebb körülmények között mint a Metrónál. Közben megkezdtem bányamérnöki tanulmányaimat Sopronban és Miskolcon fejeztem be 1961 júniusában. Hétéves üzemi bányamérési szolgálat után 1961. október 1-vel a Tröszt Bányamérési Osztályára kerültem osztályvezető helyettesnek. Az osztályon a Tröszt területén szükséges külszíni és földalatti méréseket végeztem, irányítottam.

Pataki Sándor főnököm nyugdíjaztatása után 1966-tól átvettem az osztály irányítását. Ezidőben folytak az üzemi rekonstrukciók, összevonások. Esetenként 2-3 vagy 4 bányaüzem földalatti összekötése, a mérések irányítása, végzése volt feladatom. Külszíni háromszögelés, aknafüggélyezés, lejtősakna mérés szintezésekkel. Sikerült beszerezni, beszereztetni a korszerű bányamérési műszereket, eszközöket, gíróteodolitot, távmérőket, kézi számítógépeket stb.

Foglalkozni kellett és megtanulni a bányaművelés hatásait, irányítani a bányakár műszaki és gazdasági feladatait. Bekapcsolódtam a környezetvédelmi munkába is a táj vízrendezési feladatok megoldásával. Irányítottam a város M=1:1000-res léptékű térkép kiegészítését és új kiadását az 1970-es években.

A Tatabányai medence szénvagyon fogyatkozásával megindult a kutatás Nagyegyháza, Mány, Zsámbék területén a fúrások bemérésével. Majd az új üzemek területén szükséges kisajátításokat intéztük. Az új bányászati létesítmények kitűzése, irányítása is feladatunk volt.

Mérnöki munkámat 58 éves koromban 1983. december 23-án fejeztem be Tatabányán. A 30 éves mérnöki tevékenység főleg a geodéziához kapcsolódott. Szakmámat imádom és úgy gondolok vissza az 1949. október 23-i tanulmányaim kezdésére, hogy érdemes volt, ma sem tennék másként.

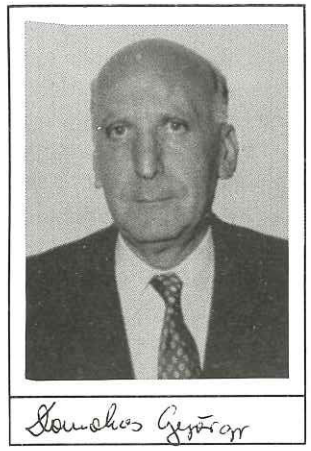
Az Egyetem igen jó képzést adott. A jó elméleti alappal csak a gyakorlatot kellett megszerezni. A mi helyzetünk különlegesnek mondható. A háború után 8 évvel, az első friss diplomás geodéta mély vízbe került. Mindenütt szakember hiány volt. Közben telítődött az ipar. Szívesen alkalmazták a bányászatnál is a geodétákat. Hogy munkámat hogy végeztem nem bírálhatom el, ez a volt főnökeim feladata lenne. Ehhez talán annyit, hogy én a rám bízott feladatokkal is, gondokkal meg a fizetéssel is megelégedett voltam. Sajnos a jelen rendkívül szomorú és kilátástalan. A bányászat visszafejlődött, a szénvagyon elfogyott. A megváltozott nehéz gazdasági helyzetben a bányászat is kevesebb földmérő mérnököt tud alkalmazni. Ha lehet mindenütt mindenkit nyugdíjaznak, így fogynak el a szakemberek, geodéták és bányamérők.

Nyugdíjaztatásom után 1984-től 1989-ig Fónay Valér kolléga segítségével az Oroszlányi Szénbányák alkalmazott nyugdíjasként. Feladatom Pusztavám területén főleg a közületi bányakárok intézése volt. Így az óvoda, iskola, templomok, Tanácsi létesítmények, üzlethálózat előzetes megerősítése, művelés közbeni javítása, szükség szerinti pótlása.

A szakmai munkához tartozik az egyesületi munka is. Közismert, hogy a Geodéziai és Kartográfiai Egyesületbe még mint egyetemi hallgató tagok lettünk. Gyakorló mérnökként a szakmai ismeretek bővítése mellett a kollégákkal való találkozás is serkentett a vándorgyülésekeni részvételre. Tekintettel, hogy munkahelyem a bányához kapcsolódott 1957-ben tagja lettem az Országos Magyar Bányászati és Kohászati Egyesületnek. A bánya-mérnöki diploma megszerzése után 1963-tól intenzíven bekapcsolódtam az OMBKE bányamérői munkájába. A helyi csoport keretén belül alakítottam meg a bányamérő részleget. 1970-től veszek részt az OMBKE Bányamérő Szakcsoport Országos Vezetőségében folyamatosan. Nyugdíjaztatásomig kétszer rendeztem Tatabányán Bányamérő Konferenciát. Eddig a 32 nagy rendezvényünkről csak egy esetben maradtam távol. Öt esetben szerveztem az ISM kongresszusokon magyar kollégák részvételét Leoben, Aachen, Várna, London és Leningrád-ba IBUSZ utazással. Mind a hazai mind a külföldi rendezvények mindenkor igen sok újat adtak elméleti és gyakorlati esetekben is. Összehasonlítva a külföldi és hazai bányamérői tevékenységet nem kell szégyenkeznünk, bár felszereltségünk, műszerezettségünk alacsonyabb szinvonalú a nyugati intézményekénél. Munkánknál a rendezvények biztosították a továbbképzést. A Geodéziai Egyesületből 1985-ben léptem ki. Az OMBKE Bányamérő Szakosztályában 1993-ban tervezem az aktív részvétel megszüntetését.

Alapvonal mérés, 1952

Domokos György

Domokos György

Földmérőmérnök hallgató lettem, voltam.

1949 nyarán érettségiztem és a Budapesti Műszaki Egyetem két karán felvételiztem. Az egyik a gépészmérnöki volt, itt a textilgépészetre gondoltam, mert Apám révén kisgyerek korom óta ismertem és megszerettem a textilgyár életét. A másik az általános mérnöki volt, amiről csak azt tudtam, hogy sokféle építmény tervezésével foglalkozhatnék. A felvételik nem sikerültek, de mielőtt ezt megtudtam volna, már július 1-jén beléptem az óbudai Magyar Pamutiparhoz és mint TMK lakatos kezdtem el dolgozni. A karbantartások és a szerelések alkalmával megismertem többféle textilgép felépítését, gyalu- és fúrógépeken is dolgoztam. Sok ismerős között voltam, akikkel 3-4 éves koromtól szinte naponta találkoztam.

Szeptemberben, a napra már nem emlékszem, egy hirdetést olvastam a Szabad Népben, amely az induló soproni földmérőmérnök képzésben való részvételi lehetőségre hívott fel. Valójában fogalmam sem volt arról, hogy mi egy földmérő feladata, de tanulási lehetőség kínálkozott és ezt azonnal megragadtam. Két dolog azért derengett bennem. Az egyik a 30-as évek végéhez kapcsolódott, amikor is több ember járt a lakóházunk kertjében és az épület sarkán valamilyen vascsövet helyeztek a falba és a kerítések találkozási pontjánál vörös vonalakat festettek. Akkor a gyermeki kérdésemre azt mondták, hogy az épülő Árpád hídhoz szélesíteni fogják az utat és azért dolgoznak. Ma már tudom, hogy a városméréshez végezték a birtokelhatárolást. A másik gondolatom a cserkészethez kapcsolódott, ahol sokszor használtunk térképeket, magunk is készítettünk terepvázlatokat sőt még kartonból és agyagból dombortérképeket is.

Kicsit már el is felejtettem a jelentkezést, amikor október 20-án csütörtök este, már lefekvéshez készülődtünk, amikor a csöngetésre Anyám nyitott ajtót. Sápadtan jött be a szobába kezében egy levéllel és csak annyit mondott: „Hát itthagysz?" Először nem tudtam mi történhetett, katonai behívót még nem várhattam. Átadta a levelet, ami az egyetemi felvételiről és az október 24-i soproni beíratkozásról szólt. Örömöm határtalan volt, másnap leszámoltam a gyárban és kiléptem. Jó kollégákat és közösséget hagytam ott, mindannyian örültek a váratlan tanulási lehetőségemnek. Szombaton vásárlás, pakolás, vasárnap reggel utazás Sopronba. Szinte összefolytak a napok.

Verőfényes nap volt ez az október 23-a. A soproni állomáson tolongás a kijáratnál, igazoltatás. Túljutva ezen, érdeklődtem a Dimitrov tér (vagy akkor még Szent Imre volt?) iránt. Amit megértettem az annyi volt, hogy a vasút hegy felőli oldalára kell átjutnom, azután majd ismét érdeklődjek. Néhány utcasaroknyit mentem és a sorompó előtt egy másik bőröndös személlyel találkoztam. Kiderült, hogy azonos a célunk, így tovább már

együtt mentünk a kollégiumig, a szobáig, majd néhány hónap megszakítással négy éven keresztül együtt lakva telt el az időnk Bérces (Cica) Jóskával.

Hát ennyit a „lettemről".

A négy év eltelt számtalan élménnyel, egy életutat meghatározó döntésekkel.

A sok élmény közül álljon itt most négy. Három a magyar igazság, egy meg a ráadás.

1./ Mechanika vizsga Adamovichnál. Egyedüli vizsgázó vagyok. Tábla előtti felelés közben megszólal a telefon. Ő élénken beszél, én halkan motyogok, majd azt hallom, hogy „jó akkor azonnal jövök". Ezzel Cinke veszi a kalapját és indulna ki az ajtón. Most már megemelem a hangom: „Professzor úr kérem és velem mi lesz?" „Ja te is itt vagy, na add ide az indexedet" és beírt egy jelest. Az, hogy mit hallott a feleletből és én mit tudtam, az lényegtelen volt. Talán emlékezett arra, hogy egy táncosestély alkalmával, amikor belépett a terembe elkezdtük a kedvencét, a La Palomát játszani.

2./ Földtan vizsga Vendel papánál. Egy asztalt ültünk félkörbe, Bencze Palika, Cirkli, Frédi és lehet, hogy rajtam kívül még volt valaki. Három vagy négy kérdésből állt a vizsga, aminek elvben a végére érve Palika négyesre, mi többiek ötösre álltunk. Vendel szeretett volna Palinak is ötöst adni, ezért újabb körkérdés következett, ami most a Cirklinek nem ment, így jött az újabb kör, itt Frédi betlizett, majd ezután én. Vendel dühös lett és mindenki ötöst kapott.

3./ Fotogrammetria második félévi, egyben az utolsó vizsgám. Jól felkészültem, de időközben a jegyzethez érkezett egy 202/a oldal is. Ezt kihagytam, mert kicsi esélyt adtam annak, hogy ezzel kapcsolatban kapom a kérdést. Öt kérdésből állt a vizsga, négyet ötösre feleltem, de utolsónak bevágott a 202/a oldal. Mondom Hankó Géza bácsinak, hogy a kérdésére a válasz melyik oldalon található, de én ezt el sem olvastam. Erőszakosan kapacitált, hogy csak gondolkozzam, hátha valami az eszembe jut. Mondtam, hogy amit el sem olvastam, arra nem is emlékezhetek. Géza bácsi kétségbe esve és sajnálkozva számtan órát tartott, mert közölte: „de édes fiam 4×5 = 20 + 0 = 20 ÷ 5 = 4, így nem adhatok jobbat mint négyest." Lehet, megbántottam, de azt válaszoltam, hogy megér ez nekem ennyit, mert ezzel a vizsgáim végére értem.

A ráadás:

Ez is Hankó Géza bácsival kapcsolatos élmény. A megbeszélttől eltérően egy héttel hamarabb íratott zárthelyit. Hiába szóltam, hogy senki sem készült, Ő hajthatatlan maradt. Dezső meg én kijelentettük, hogy nem készültünk, nem írunk. Az évfolyam megírta, az asztal alól kipuskázta. Mi ketten tüntetőleg Szabad Népet olvastunk. Az esetet Géza bácsi jelentette a dékánnak, Sébor professzor úrnak. Dezsővel raportra voltunk hivatalosak. „Édes gyermekeim, hát hogyan csinálhattatok ilyen szamárságot, hát ha a többi kipuskázta, ti miért nem csináltátok ugyanezt. Én is voltam fiatal, de ilyet azért nem csináltam amit ti. Többet hasonló esetről nem akarok hallani."

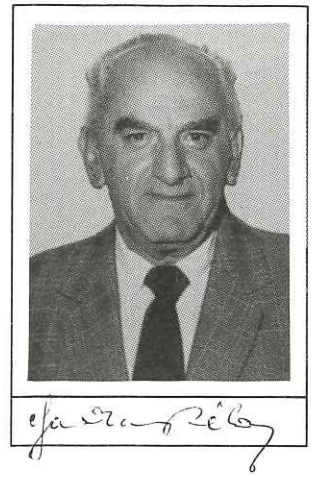
Hát ilyen volt egy jóságos, a fiatalokat szerető, örömmel és jól tanító professzor és ez volt a tanár-hallgató kapcsolat Sopronban.

Az életet meghatározó, talán legfontosabb döntésem közé a házasságomat sorolom. 40 éve 1953. július 22-én volt az esküvőnk Marikával. Mivel az Ő válóperi papírjait úgy kellett a győri megyei bíróságtól kierőszakolni, csak a korábbi tervezett időpontnál később és nem Budapesten, hanem Sopronban tudtuk az esküvőt megtartani. Az esküvőre kért egy hetes szabadság lótás-futással telt el és végül maradt egy nap július 22-e. Ennek a napnak a reggelén nagy nehezen rá tudtam venni az anyakönyvvezetőt, hogy 11 órakor tartsa meg az esketést. Akkor még két tanut kellett találni, ez Szikszai Rózsa és Gellai Pista személyében sikerült is. Esküvői ebéd pogácsa és narancs ital volt.

Majd 39 évi házasság, 3 gyerek és 3 unoka. Amit még írnék, azt jobb magamban tartani... Én 1991. szeptember 15. óta vagyok nyugdíjas, Marika 11 napot volt.

Jól sikerült nagygyakorlat után, 1953

Farkas Béla

1928. 12. 05. születtem Győrszentmárton községben, jelenleg Pannonhalmának hívják. A középiskoláimat Pápán végeztem el. 1949-ben többszöri nekifutás után sikerült felvételt nyernem a Soproni Műszaki Egyetem Földmérő-mérnöki Karára. Az egyetemnek úgy mentem neki, mint legtöbbünk, azt se tudtam, hogy mi az, amit tanulni fogok. Később érdekesnek találtam a szakmát, s megbarátkoztam vele. A diploma megszerzése után a volt MASZOLAJ Rt.-nél kaptam állást, egy szeizmikus mérőcsoport vonal-kitűzői és bemérői munkakörben. Cigányélet volt, sanyarú gazdasági állapotok között. 1957-ben a Bányászati Kutató Intézethez kerültem, ahol egy teljesen új témakörbe csöppentem bele. Az akkor kialakuló új tudományágba, a kőzetmozgás-bányakártan témában kellett bedolgozni magamat. 17 évet töltöttem ezen a munkahelyen, majd 1974-ben az akkor szerveződött Magyar Szénbányászati Trösztthöz hívtak a szénbányászati bányakártalanítás ügyeinek, koordinációs feladatainak ellátására. Ezt a munkát 14 éven át végeztem. A munkahelyem neve ugyan többször megváltozott, szerencsémre az asztalom mellől egyszer sem kellett átköltöznöm. Felállnom is csak egyszer kellett, 1988. december 5-én, amikor nyugdíjba mentem.

Azóta élem a magyar kisnyugdíjasok „vidám, gondatlan, szigorúan beosztó" életét.

Örök optimizmussal várva és remélve, hogy egyszer számunkra is eljön a jobb jövő, de sajnos már egyre inkább csak a soproni szép diákévekre próbálok visszaemlékezni, ha kellemesre, vidámra akarok gondolni.

Felsőgeodéziai gyakorlat, 1953

Gellai István

Gellai István

1927. május 2-án születtem Endrődön, Békés megyében. Apám Gellai István, maghalt. Előbb kubikos és napszámos volt, majd 1945-től 10 kh. juttatott földön gazdálkodott. 1949-ben belépett a termelőszövetkezetbe, ahol haláláig dolgozott. Anyám Gyuricza Teréz, háztartásbeli volt, szintén meghalt. Hárman vagyunk testvérek (két testvérem kiskorukban meghaltak). Bátyám László, először kubikolt az apámmal. Háboru alatt mint leventét elvitték. Leszerelése után 1944 végén önként jelentkezett a hadseregbe, majd katonatiszt lett. Később leszerelt, az építőiparban helyezkedett el, majd az Egyesült Izzóban dolgozott mint hegesztő. Az 1970-es évek végén magánvállalkozó lett, (zöldséges) ma is sikeres vállakozó. Öcsém Sándor cipész mesterséget tanult. Amikor tényleges katonának behívták, felajánlották neki legyen katonatiszt, vállalta. 1956 után leszerelt mint sokan mások. Bácsalmásra nősült, itt a TSz-ben helyezkedett el. Később Jánoshalmára került, itt a TSz Közösségnél dolgozott. Utolsó munkahelye a Bajai Húskombinát volt, innen ment nyugdíjba.

Elemi iskoláimat Endrődön végeztem. Utána molnártanonc lettem, majd mint molnársegéd dolgoztam Endrődön és Gyomán. 1946-ban, mivel odahaza munkanélkülivé váltam, Budapestre utaztam, ahol a Schmidt és Császár malomban helyezkedtem el. Itt dolgoztam 1949-ig. Közben különböző tanfolyamokon vettem részt. Elvégeztem az Állami Műszaki Főiskola előkészítő tagozatát, majd ez alapján felvételt nyertem a Főiskolára az Élelmiszervegyész szakra.

A szakszervezetbe és az SzDP-be még Endrődön 1945-ben beléptem. 1948-ban Budapesten az üzem többi szociáldemokratáival együtt átléptem a MKP-ba.

1949 őszén pályázat jelent meg a Főiskolán, hogy jelentkezni lehet Sopronba földmérőnek. A laboratóriumi munkát nem bírtam, sokat fájt a fejem, ez arra ösztönzött, hogy szakmát változtassak. Így átjelentkeztem Sopronba az akkor induló földmérőmérnöki kar nappali tagozatára.

Az Egyetemen hamar bekapcsolódtam a szervezeti munkába. A pártszervezetben mint üzemi munkás hamar különböző funkciókat kaptam. Az egyetem elvégzése után 1953-ban az Egyetemen maradtam mint tanársegéd. Itt dolgoztam 1959-ig az Alkalmazott Geodéziai Tanszéken mint tanársegéd. Ekkor már az Egyetem Oktatási Pártalapszervezetében vettem részt.

1956-ban – nem vettem részt semmiféle megmozdulásban. A Sopronban történtek azonban arra késztettek, hogy ne kérjem felvételemet az alakuló Pártba. Társadalmi, politikai ténykedésem azonban nem szűnt meg, mert a szakszervezetben aktívan tevékenykedtem.

1959-ben a Budapesti Geodéziai és Térképészeti Vállalattól kaptam azt az ajánlatot, hogy lépjek át a vállalathoz és szervezzek Sopronban egy állandó kirendeltséget. A földmérők Budapestre költözés előtt álltak, az ajánlatot elfogadtam. 1959. január 1-től április 30-ig félállással vezettem az akkor megalakult 5 fős kirendeltséget. 1959 V. 1-től teljes állásban dolgoztam a Vállalat soproni kirendeltségén, amit később osztállyá szervezett a Cég.

1960-ban 15-főre nőtt a kirendeltség, én csoportvezetői kinevezést, majd 1961-ben osztályvezetői kinevezést kaptam. Sopronhoz csatolták a Győrben már működő csoportot is. Később új csoportot szerveztünk Keszthelyen a Balaton környékén jelentkező sok munkához. Majd Szombathely is egyre több munkafeladattal fordult hozzánk, itt is szerveztünk egy állandó csoportot. Így osztályunk az országos vállalattá nőtt Vállalat legnagyobb létszámú osztálya lett.

1966-ban ismét kértem felvételemet a pártba. Mint osztályvezető a napi munkavégzést is jórészt politikai tevékenységnek is tartottam, hisz az emberek összetartása egy ilyen szétszórt vállalatnál, a vállalati, személyi és akkor a népgazdasági érdek összehangolása komoly informáltságot, politikai jártasságot követelt meg a vezetőtől.

Jelenleg egyik pártnak sem vagyok tagja.

1953-ban megnősültem. Feleségem Toplak Magdolna Zala megyei baktüttösi árva lány volt. Sopronban ismertem meg. A Soproni Szőnyeggyárban, az Egyetem Katonai Tanszékén, a Soproni Ruhagyárban és a Soproni Élelmiszer Kisker. Váll.-nál dolgozott.

1954-ben Magdolna, 1956-ban Ildikó kislányaink születtek. Magdolna közgazdasági érettségi után mérlegképes könyvelő vizsgát tett és Sopronban dolgozik a Hungár Hotels Vállalatnál. Ildikó gimnáziumi érettségi után műszaki rajzoló lett, Sopronban dolgozik a Tervező Irodánál. Férjhez mentek, mindegyiknél van egy egy fiu unokánk.

A városban mindvégig társadalmi tevékenységet is folytattam. A Geodéziai és Kartográfiai Egyesületnek 1958 óta, a soproni csoport megalakulásától, tagja vagyok. 1965 óta a vezetőségben veszek részt. Ez a MTESz soproni szervezetében való munkát is jelentette. Ez időszak alatt az Egyesületünk igen aktív volt. Számtalan helyi, országos és nemzetközi rendezvényeket szerveztünk, különösen igaz ez arra az időszakra amikor a Halmos Frédi volt az elnök és én a titkár.

A városban működő Városszépítő Egyesületnek több mint harminc éve vagyok tagja. Jelenleg a Lackner Kristóf körnek is tagja vagyok. Ez egy viszonylag szűk körű várospolitikai témákkal foglalkozó értelmiségi társaság. Vállalati, szakmai és társadalmi tevékenységemet elismeréssel jutalmazták. Ezek ugyan elsősorban erkölcsi elismerések voltak, de nekem jólesett, ösztönzött a munkámban. Nyugdíjazásom előtt állami kitüntetésben részesültem.

1953 óta vállalom az évfolyamtársak összetartását, az évfolyamtalálkozók szervezését, a címek változásainak vezetését. Hogy ez mennyire volt sikeres ez az évfolyamtársak megítélésére tartozik, de az elmult 40 év alatt minden alkalommal a többség megjelent a találkozókon.

Történetem befejezés előtt áll, célszerű rövid mérlegelést adni.

Az 1930-as évek vége, 40-es évek eleje számomra igen kellemetlen emlékként van jelen ma is. Az elemi iskola 3. osztályából minden év ápr.15-től nov.1-ig kanásznak kellett elszegődnöm. Az iskolát így soha nem jártam végig. Tanítóm Palotai Ferenc aki akkor a többi tanítóim közül azzal tűnt ki, hogy igazi padagógus volt. Ismerte a körülményeinket és eredményeimet, mindig biztatott a továbbtanulásra. A katolikus egyház vállalta volna továbbtanításomat, de csak akkor, ha szerzetesi pályára megyek. Ezt sem én sem szüleim nem vállaltuk. Tanulni viszont akartam, a vizsgákra mindig felkészülten mentem évvégén, így jeles eredménnyel végeztem az általános iskolát. Azokra az áprilisi napokra gondolva amikor az endrődi piactéren a sok szegény gyermekeket úgy árulták szüleik mint a pár tojást vagy csirkét, akkor könnybe lábad a szemem. Tudom, akkor is tudtam, hogy nem a szüleink a rosszak hozzánk, hanem a körülmények, a szegénység. A 14.-évet betöltve inasnak mehettem, hát mentem. Molnár inas lettem, mert itt nem kellett fizetni a mesternek a kitanításért, hanem mindjárt én kaptam jövedelmet. Havonta valamennyi lisztet. Ez a háboru alatt nagyon jól jött a családnak. Az ipariskolában is szerencsém volt, kifogtam megint egy jó tanárt Paróczai tanár úr személyében. Így jó eredménnyel végeztem el a tanonciskolát is. Három malom volt a faluban és Gyomán kettő. Úgy gondoltam, hogy otthon mindig lesz munkám, szerettem a szakmám, becsültek főnökeim, kollegák.

Háború befejeztével jöttek haza a fogságból az idősebbek, köztük molnárok is, nekem felmondtak. Bár akkor 10 kh. juttatott földünk is volt a 800 □-öl és ház mellé, de sem állat, sem szerszám nem volt, a megelőző időszak a paraszti munkát megutáltatta velem, így Budapestre mentem munkát keresni. Hamarosan sikerült is elhelyezkednem a szakmámban, a Schmidt és Császár Gőzmalomban. Ez már valóban nagyüzem volt. Hamar megkedveltek a kollegák, főnökeim. Jól éreztem magam. Akkor olyan időszak volt, lehetett jelentkezni továbbtanulásra, katonai iskolákra, politikai iskolákra, szakiskolákba. Én a szakmai továbbképzést választottam. Előbb háromhónapos bentlakásos intenzív továbbképzésre mentem, jól szerepeltem. Az üzemben egyre nagyobb feladatokat kaptam. 1948 volt a választások éve. Jelöltek üzemi szakszervezeti titkárnak. Nagyon megijedtem. Szerencsére megúsztam, 21 éves voltam nem vágytam az akkori erős politikai vitákra. Így javasoltak a Műszaki Főiskola előkészítőre. Sikeresen vizsgáztam és ez azt jelentette felvételt nyertem az élelmiszer-vegyész szakra. Magam is meglepődtem amikor munka mellett esti iskolán egyszer csak a Főiskolán találtam magam. Sajnos itt már nem éreztem jól magam. Sok volt a laboratoriumi foglalkozás, a bűz. Sokat fájt a fejem. Reggel 6-14-ig munka, 15-20-ig az iskolapad. Az előadásokon nem volt jegyzet, minden tárgyat jegyzetelni kimerítő volt.

Ekkor jött egy megváltást ígérő felhívás. Lehet jelentkezni a Soproni Egyetemre nappali hallgatónak. Ösztöndíjat és kollégiumi elhelyezést bíztosítanak a most induló földmérőmérnöki szakra. Nagy lehetőség, de semmit sem tudtam erről a szakmáról. Döntésemet nagyban elősegítette, hogy ekkor már együtt laktam Hartner Mihály kollégámmal akivel akkor együtt is dolgoztunk a malomban és együtt jártam a Főiskolára

is. Ő pedig Ágfalván lakott azelőtt és Sopronba járt középiskolába. Csábított vágjunk bele, ha nem sikerül majd lesz valahogy.

Sopronban töltött éveimet már évfolyamtársaim jól ismerik, akkori érzéseimet kevésbé. Akkor mint munkás gyereket a „kedvezményezettek" közé soroltak. Havi 220 Ft volt az ösztöndíjunk. Úgy maradt 20 Ft havi költőpénzem, hogy én az egyetemi éveim alatt teljesen leszoktam a reggelizésről. Ez az időszak volt az amikor a falun a legnehezebb időszak volt. Édesanyám hívott haza, beteg, segítsek otthon a földmegművelésben. 1949 novemberében meg is halt. Apám a földdel belépett az alakuló TSz-be. Jövedelmük szinte semmi. Meg is írták nem tudnak küldeni rezsit. Öcsém is elhagyta a szülői házat, bevonult katonának. A tanulás az első években igen nehéz volt. Most is szerencsém volt. Voltak nagyon jó évfolyamtársaim akik sokat segítettek ebben az időben. Halmos Frédi, Domokos Gyuri, Ódor Karcsi, Miskolczi Laci, Hartner Misi stb. Segítettek szakoktatók közül is többen, Gunda Mihály, Farkas Tibor, Dzseki bácsi és mások is. Mindezek nagyban hozzájárultak ahhoz, hogy az első években ne meneküljek el az egyetemről.

Később amikor 3. éves koromtól demonstátor lettem a Hazay tanszéken nagy változás következett be életemben. Szalontai Laci bácsi, Szádeczky Gyuszi és természetesen a Pista bácsi sokat segítettek abban, hogy a szakmát megtanúlhassam és meg is szeressem. Majd tanársegédként az együtt végzett munka közben nem csak a szakmát hanem az emberi magatartást is megtanúlhattam aminek nagy hasznát tapasztalhattam a további években. Nem könnyü a mi szakmánk, hidegben, melegben, esőben, sárban terepen lenni nem könnyü. A Vállalathoz kerülve szerettem terepen dolgozni, de a sors úgy hozta hamar irányító munkakörbe kerültem. Ezt is hamar megszoktam, megszerettem, talán jól is csináltam. Meggyőződésem, hogy a Hazay tanszéken eltöltött éveim jó iskola volt számomra. Sok jól képzett munkatársamat hosszú időn keresztül tudtam magam mellett megtartani, eredményesen velük együtt dolgozni, sikerélmény volt számomra. Szerettem a vitát, időnként provokáltam, de ha jól érvelt vitapartnerem győzhetett is. Ezért hosszú időn át úgy is éreztem bírom munkatársaim bizalmát.

Sajnos a betegségek kikezdtek, 1976-ban vesekővel operáltak, 1980-ban magas cukrot állapítottak meg, 1986-87-ben koszorúér görcseim voltak, így 1987-ben kértem nyugdíjazásomat.

Most úgy érzem szerencsés, gazdag életet éltem. Nincs vagyonom, és ez az elmult évtizedekben sem volt célom, de az életemet sok nehézség közepette sikerült úgy irányítanom, hogy nagy kisiklásaim nem voltak. Nagy erőfeszítésekkel, sokak segítségével, néha szerencsével jutottam előre és nagy utat tettem meg.

Onnan ahonnan én jöttem nagyon nehéz volt kitörni, de a magam és számtalan hasonló példa rá, hogy ha lehetőséget kapnak a szegényemberek képesek bizonyítani.

Nekem sikerült kitörni, igaz a kor – amely nem volt könnyű – sok igazságtalanságot is szült, de lehetőséget adott sok hasonló helyzetű fiatalnak a kitörésre. Tény azonban, amit én mint kisgyermek nem kaphattam meg a szülői házban, azt felnőttként már csak részben tudtam pótolni nagy erőfeszítések árán.

A szegénység kegyetlen dolog. Aki oda kerül, vagy oda születik, ott is kell elpusztulnia, majdnem minden esetben. A szegénység újratermelődik. A kapitalista társadalomnak törvényszerű szükséglete az olcsó munkaerő. Ha megnézzük a gazdag országokat – az 1960-as években importálták az olcsó munkaerőt, hogy letörjék a belső munkabéreket – most a szegény negyedeik egyre nőnek, miközben a világ országainak egyre nagyobb részei válnak szegény országokká. Ezért sajnálatos, hogy a szociális feladatokra érzékeny társadalmi rendszer kialakítása politikai és gazdasági verseny áldozata lett. Nagyon borúsan látom a jövőt. Igaz, sok politikustól hallani most már, hogy csak a szociális problémák megoldásával van lehetőség egy egységes Európa megteremtésére. A gazdag emberek, a gazdag országok, a bármi áron megszerzett gazdagságról nem akarnak lemondani. Sem a keresztény hit, sem az emberi szolidaritás nem készteti őket erre sehol a világon.

Tanárainkkal az 1983-as találkozón

Dr. Gereben László

Sopronban születtem 1931. szeptember 12-én. Óvodába az Isteni Megváltó Leányaihoz adtak be szüleim, ahol egyidőben Hoffer Egon is óvodatársam volt. Erre tulajdonképpen nem emlékeznék ha nem volna fényképes bizonyíték. A katolikus elemi iskolában Neher Tibor volt az osztálytársam négy éven keresztül. Középiskolába a soproni Szt. Asztrik bencés gimnáziumban jártam, ahol nem volt szerencsém ahhoz, hogy valamelyik évfolyamtársunkat osztálytársként tiszteljek.

Nekem is mint sok másnak nem sikerült az „első hullámban" egyetemi felvételet nyerni 1949-ben nem utolsó sorban politikai okok miatt. Az újonnan induló földmérőmérnöki tagozatra Dr. Tárczy-Hornoch és Gunda Mihály jóvoltából sikerült bejutni, ugyan először csak póttagnak. A „véglegesítés" az első félév tanulmányai eredményétől függött. Mivel a kitűzött normát többszörösen teljesítettem, felvettek a rendes hallgatók sorába. Ezt az érzést még máig sem felejtettem el.

Amikor a földmérőmérnöki kar két szakra bomlott, a geofizikusmérnöki szakot választottam. Meg szeretném említeni azt, hogy a diplomamunkámat Hartner Miskával csináltam együtt, és az a megtiszteltetés ért, hogy elsőként léphettem az állami szigorlati bizottság elé a geofizikusok közül. Nekem jutott az 1-es számú geofizikusmérnöki diploma Magyarországon. Ez persze korántsem jelentette azt, hogy tanulmányi eredményekben az élcsoportban voltam, de nem túl messze „zsenijeinktől" sikerült célba érni. Már negyedévesek voltunk, amikor Geokémiából együtt vizsgáztam Szabadváry Lacival Dr. Vendel Miklós professzor úrnál. A vizsgáztatás végén a professzor úr a következőket mondotta nekem: „Gereben hallgató úr, tulajdonképpen jelest kellene önnek adnom, azonban Szabadváry László olyan briliánsan szerepelt, hogy kettőjük között különbséget kell tennem. Ha Szabadváry jelest kap, önnek csak jó-t tudok adni." Természetesen a jó-t örömmel elfogadtam, mivel a tárgy kínzóan nehéz volt. Szabadváry Lacinak meg megmondtam kinn a folyosón, hogy ezentúl vizsgázni inkább a keresztmamájával menjen együtt, de velem nem.

Mint újszülött geofizikusmérnök az Eötvös Loránd Geofizikai Intézet Szeizmikus osztályára kerültem. Itt mély és sekélyrefrakciós mérésekkel foglalkoztam, mint észlelő. 1955 nyarán Dr. Tárczy-Hornoch felajánlott egy kutató tanársegédi állást a tanszékén, amiért is búcsut vettem a Geofizikai Intézettől. A szeizmika főnöke Gálfi János megpróbált minden mézesmadzagot elhúzni az orrom előtt a marasztalás céjából. Ha akkor beadom a derekamat, akkor nekem is Kínába kellett volna menni a többi „oroszlánvadásszal" együtt, és nem sodort volna el a sors bennünket Svédországba 1956-ban.

Dehát Sopront választottam, és 1956-ban a szabadságharc leverése után 2 hetes kislányunkkal együtt kimenekültünk Ausztriába, majd onnan tovább Svédországba. Egyetlen indítóokunk az volt, hogy nem kívántunk egy szovjet kommunista társadalomban élni. Elég volt az a 8 év amit átéltünk 1948 óta.

1957. január óta Stockholmban élünk. Jómagam az AB Elektrisk Malmletning (ABEM)-hez kerültem mint geofizikus, s az első években ércvagyonbecsléssel dolgoztam mágneses és elektromágneses mérések alapján. 1960-62 között elvállaltam egy talajmechanikai laboratórium vezetését, ahol megismerkedtem a talajok különböző tulajdonságával és ezek technikai jelentőségével. 1962-ben bekerültem az ABEM szeizmikus osztályára ahol könnyedén bedolgoztam magamat mint csoport- és projectvezető. 1965-ben elvállaltam egy kutatói állást a Királyi Műszaki Egyetemen, Stockholmban, ahol a kapcsolataim is szélesedtek egyidőben. A svéd Építéstudományi Tanács 1972-ben komoly kutatási összeget bocsátott a rendelkezésre, amivel megkezdtük a mérnökszeizmika elmélyítését az építéstudományban. A kutatási jelentés egyben a mérnökdoktori disszertációm is lett, később, mint egy jól kihasználható következményként. Egy bizonyos körben ismertté vált a nevem itt Svédországban, mielőtt öreg fejem teljesen beszürkült.

Mint „svéd" expert részt vettem egy nagyobb számú svéd külföldi építkezési projektben. Sokat jártam Skandináviában, Arábiában, de Északafrikában és Délamerikában is. Mindenhol gyűjtöttem olyan köveket, amelynek valami különös vagy érdekes alakja, színe van. Aki eljön hozzánk Stockholmba meglátja ezeket, két vitrinben felhalmozva. Különböző tájakkal megismerkedve megállapítottam azt, hogy Isten teremtésében mindenhol megtalálni a szépséget, akkor is ha sivatagról vagy monumentális hegyekről van szó.

Még a Geofizikai Intézetben, Budapesten, ismertem meg feleségemet Mariannát. 1955 karácsonytáján volt az esküvőnk. Első gyermekünk, Marianne, 1956. október 21-én született, pólyáján nemzetiszínű kokárda díszelgett az első két hétben. A gyerekeink száma lassan 5-re emelkedett, s ma már mind felnőttek. A két legidősebbnek, Marianne-nak és Andrásnak már 2-2 gyereke van. Mégegy fiunk nős, de még gyerekük nincs. Harmadik fiunk még nőtlen, úgyszintén a legkisseb lányunk is még „szabad".

Mivel itt Svédországban a nyugdíjkor 65 évnél kezdődik, még mindig dolgozunk. 1990-ben vettünk egy kis lakást Budapesten az őrmezői lakótelepen. Berendeztük második otthonunknak, és reméljük azt, hogy minél többen közületek vendégeink lehettek valamikor.

Hoffer Egon

Szül: 1931. március 9. Sopron.
Az alsó és középfokú iskoláimat Sopronban végeztem, majd érettségi után a Budapesti Műszaki Egyetem Földmérőmérnöki Karára nyertem felvételt mint „rendkívüli" hallgató. Nem tudom, hogy mennyire ismert, de 1949-ben hárman csak azzal a feltétellel kerültünk felvételre, hogy az első félévet legalább közepes erdménnyel zárjuk. Úgy emlékszem, hogy mindhárman „jó" eredménnyel végeztük el az első félévet, így utána már mint „rendes hallgatók" folytathattuk tanulmányainkat. Mindhárman tősgyökeres soproniak voltunk (Gereben László, Reichardt György és Hoffer Egon).

A diploma megvédése után a Magyar Állami Eötvös Loránd Geofizikai Intézetben helyezkedtem el és itt dolgoztam végig a nyugdíjba vonulásig. Előbb terepi csoportvezető, majd osztályvezető beosztásban. Szorosabban vett munkaterületem a víz- és szénkutatás volt. A vízkutatási tevékenységgel kapcsolatban három évig (1965-68) Mongóliában részt vettem egy vízkutató expedició munkáiban, majd hasonló célból mint szakértő tevékenykedtem két évig Irakban (1975-77). Szénkutatás területén hazánk egy kiemelt kutatási programjának, a szenon barnakőszén kutatási program geofizikai méréseinek voltam témacsoportvezetője. A komplex kutatások eredményeként jelentős szénvagyon vált ismertté Ajka környékén. Nyugdíjban 1991-től vagyok.

Évfolyamtalálkozó 1978-ban

Markó László

Markó László:

1928 nov. 8-án Szentgyörgyvölgyön (Zala m.) születtem. Elemi iskoláimat Zalaapátiban (Zala m.) végeztem. Középiskolába a kőszegi bencés gimnáziumba majd a keszthelyi prementrei gimnáziumba jártam. 1949-ben az államosított keszthelyi gimnáziumban érettségiztem.

1949-ben alakuló földmérőmérnöki kar majd 1951-ben annak geofizikus szaknak hallgatója lettem és mint mindnyájan 1953-ban diplomáztam. 1953/54. iskolai évben, Hartner Miskával együtt, tanársegéd voltam a Geofizika Tanszéken, amely akkor még Dr. Kántás Károly professzor úr vezetésével, Dr. Csókás János adjunktus valamint Takács Ernő és Egerszegi Pál tanársegédek közreműködésével oktatta a szépreményű geofizikus mérnök generációt. 1954 nyarán a Moszolaj Geofizikai Vállatához mentem dolgozni és azóta mindig az olajiparban dolgoztam illetve dolgozom. 1955-ben, annak végén kerültem a karotázshoz ahol a szelvényértelmezés volt a területem először az Alföldön, majd a Dunántúlon. 1973-ban az OGIL Geofizikai Értelmezési, majd 1980-ban az SzKFI Geofizikai Főosztályának a vezetője lettem.

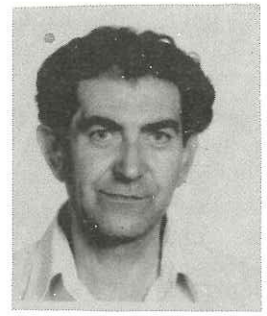
1985-ben külföldre mentem dolgozni a leobeni (Ausztria) székhelyű LOR (Laboratory for Oil Recovery) illetve HOT Engineering Gs.m.b.H konzultáns kisvállalathoz. Még jelenleg is az utóbbi dolgozója vagyok és a libiai munkákban veszek részt mint „petrophysicist consultant".

Budapesten lakom a XII. kerület György Aladár u. 27A-ban saját családi házamban. 4 gyermekünk és 4 unokánk van. 2 hónaponként járok haza 3 hét pihenőre.

Sokat „csavarogtam" munkámmal kapcsolatosan. Európán kívül főleg Észak Afrikában dolgoztam (Libia), de voltam Közel Keleten (Sziria, Irak) és Távol Keleten (Kína) egyaránt. Ez nem dicsekvés, csupán annak kifejezése, hogy most már ideje abbahagyni. Ebben az évben tervezem a befejezést.

Diskurzus a tanteremben, 1983

Miskolczi László

Születtem: 1931. jún. 27. Mezőkeresztes.
Ált. iskola: Mezőkeresztes és Poroszló.
Középiskola: Sárospatak és Miskolc.

Hogyan kerültem Sopronba a földmérő szakra?

Úgy mint akkor mindenki más: véletlenül. Eredetileg egyáltalán nem szerepelt elképzeléseim között a mérnöki pálya: nem is volt soha igazán érzékem a műszaki dolgokhoz. Ami igazán vonzott: az irodalom, a zene, a grafika, a filmművészet (és mellékesen még a régészet is). De tudtam, művészből kevésre van szükség, s nem is olyanokra mint én; így romantikus hajlandóságaimat szépen eltemettem.

Ugyanakkor halálosan untam már a szegénységet.

Kisiparos apám gyenge keresete, betegsége, majd korai halála miatt már a középiskoláig sem juthattam volna el, ha nem hirdet a sárospataki iskola un. tehetségvizsgát. Itt szerencsére sikeres voltam, ami egész középiskolai pályafutásom folyamán magas ösztöndíjat biztosított számomra. De így sem volt egyszerű az élet. Ma is rossz érzéssel gondolok vissza arra a korszakra: nélkülözéseimre, megaláztatásaimra.

Szóval halálosan untam már a szegénységet. Ezért szánt szándékkal „divatos" (jövedelmező) pályát akartam választani. Így azután felvételi vizsgát tettem a gépészmérnöki karon (sikertelenül), az állatorvosi karon (sikeresen) és akkori legjobb barátom kedvéért az erdőmérnöki karon is (sikeresen). „Helyhiány" miatt mégsem vettek fel sehová, amit egy disszidált osztálytársammal folytatott ártatlan levelezésnek köszönhettem. Mire a teljesen értelmetlen (és eredménytelen) nyomozást lefolytatták ellenem, október lett. Ekkor érkezett említett barátom levele, benne a kivágott újsághirdetéssel a földmérő-szak beindításáról. (Ő akkor már elkezdte Sopronban az egyetemet az erdőmérnöki karon.)

Jelentkezz! – írta – Nem tudom mi ez, de jelentkezz, különben elvisznek katonának! Hát így kerültem a földmérő-szakra. Úgy jegyeztem el magam a szakmával, mint az arab menyasszony a vőlegényével, akiről majd csak az esküvő után tudja meg, hogy egyáltalán kicsoda, micsoda.

Hogy töltöttük a négy évet?

Sok-sok epizód villan fel emlékezetemben, ha évfolyamtársaimra, tanárainkra, az előadásokra, a műszergyakorlatokra, a vizsgákra, a munkára stb. gondolok. Ki tudná mindezt leírni? (Néhány gondolatot később talán még írok tanárainkról.) Dimitrov-téri kollégium, József Attila kollégium, majd egy felejthetetlen bohém esztendő egy padlásszoba-szerű városi lakásban Nemes Miklós és Freytag Laci szobatársaimmal.

Mi geodéták nagyon kellemes szimbiózisban éltünk a többi szak hallgatóival: az erdészekkel, a bányászokkal, a kohászokkal. Aki akart, beilleszkedhetett a (megtűrt? tiltott?) selmeci hagyományokba is. Én nem kértem részt belőle: sohasem szerettem a felesleges költségeket. Hagyománytisztelő sem voltam, különösen ha nem az én hagyományomról volt szó.

Veszélyes évek is voltak ezek az évek. Nem egy évfolyamtársamat érintették nagyon is közelről az akkori rendszer politikai túlkapásai. Jómagam csak egyszer kerültem olyan vészhelyzetbe, ami véget vethetett volna az egyetemi pályafutásomnak, sőt szabadságomnak is. De szerencsém volt. Úgy emlékszem, havi 150 Ft ösztöndíjat kaptam. Ugyanennyit kaptam özvegy édesanyámtól is. Ez együtt (a reggeli híján) fedezte a kosztot és a szállást. S a többi szükségest mi fedezte? Alkalmi munkák, főleg éjszakai vagonkirakás. Ez sem volt könnyű. És mégis: olyan volt ez a soproni négy év mint egy valószínűtlen, édes-bús álom. Ez a hangulat megmaradt bennem, ha a részletek már össze is mosódnak. Érthető: 40 év! Ennyi idő alatt bizony elhomályosul az emlékezés szemüvegje, amelyen át múltunkba nézünk. Vagy csak a szemünk lesz könnyes az emlékezéstől?

Néhány szubjektiv gondolat tanárainkról

Hogy valóban milyenek voltak, nem tudom; csak azt, hogy én milyennek láttam őket, átszűrve velük kapcsolatos benyomásaimat sajátos személyiségem és gyarló memóriámon.

Dr. Walek Károly

Ő volt a Nagy Akadály, akit hatalmasat dobbantva át kellett ugrani ahhoz, hogy folytatni (vagy jószerével: elkezdeni) lehessen az egyetemet. Emlékszem nála az első vizsgámra. Matematikán gyengén pallérozott agyamat megfeszítve, izzadt tenyeremben a krétát szorongatva, nem tudtam levenni a szemem róla, amint szürke szakállát tépkedve idegesen rótta lépteit a katedra előtt. S az ugrásom? Miként Karinthy esetlen diákja, riadt nekirugaszkodással, kificamodott testtel billentem át a léc fölött. Walek tanár úr összehúzott szemmel nézte a gyatra mutatványt, s talán mert meglátta szememben a néma könyörgést, beírta az elégségest.

Dr. Romwalter Alfréd

Sohasem tudtam neki előre köszönni, mindig megelőzött. Úgy él emlékezetemben mint egy nagyra nőtt szakállas manó, akinek magas homlokán szerényen bár, mint a szentjánosbogár tompa villanása, de határozottan ott derengett a jóság dicsfénye. Előadásait, amelyek hol a kémiáról, hol az Életről szóltak, nem tudtam jegyzetelni, csak hallgattam önfeledten.

Stasney Albert

Félelmem szürke szeme villanásától és titkos ábráitól (melyeket a szétmálló kréta és az engedetlen vonalzók miatt morogva, szitkozódva rajzolt a hatalmas táblára), csaknem véget vetett geodéta-pályámnak: nem mertem elmenni hozzá vizsgázni. A kedves megértő Gunda Miska dobott végül mentőövet egy „elégséges" formájában, amikor félelmetes professzor hirtelen betegségét kihasználva, sebtében őhozzá mentem el vizsgázni.

Sébor János

Mint egy aggodalmas tyúkanyó, minket – talált fiókáit – épp oly vigyázó gyengédséggel óvott, mint saját fiókáit az erdészeket. Biztosan szeretett is bennünket, ha nem is volt sok adottsága hozzá, hogy ezt kimutassa.

Dr. Tárczy-Hornoch Antal

Azt hiszem, főleg az ő akarata emelt ki bennünket a Káoszból és varázsolt Sopronba maga köré. Úgy van előttem, mint egy soproni remete, egy műszaki Kazinczi, aki biztos kézzel szőtte és tartotta innen kapcsolatát (és a magyar geodézia kapcsolatát) a külvilággal. Ha messze néző szemei nem is tekintettek mindig ránk, és varázsló ujjai közül, mint porszemek, néha kicsorogtunk, roppant memóriájában minden kis ügyünket pontosan regisztrálta.

Dr. Hazay István

Velünk együtt kezdte karrierjét – csak ő már másodszor. Úgy bánt velünk, mint egy gyengéd óriás. Nem is vettük észre, hogy a lineármodulus és a meridiánkonvergencia képletei közé mikor írta fel a táblára az odaadó, lelkiismeretes, szívós munka, a szakmaszeretet, a tudásvágy képleteit; de egy idő után megéreztük, hogy mindezekből a legtöbbet talán tőle tanultunk. De mindnyájunk közül én kaptam legtöbbet szelleme

kincseiből. Hogy 1960-tól kezdődő műegyetemi pályafutásom olyan volt, amilyen volt, neki köszönhetem. Mintegy 30 évet töltöttem közvetlen közelében, s e roppant hosszú idő alatt egyre csak nőtt iránta érzett tiszteletem és szeretetem. Nagysága eleinte – sőt, hosszú ideig – nyomasztott is. Nehezen tudtam feldolgozni magamban, hogy közeli, mindennapos kapcsolatba kerültem vele.

– Mondtam már, hogy ne szólíts professzor úrnak! – szólt hozzám egy napon.

– Pista bácsi vagyok. Érted? – Értem, professzor úr – válaszoltam meghatottan.

Dr. Vendel Miklós

Professzor volt, megközelíthetetlen, szúrós szemű. Komolyan kellett venni. Tiszteltem is nagy tudásáért, és soha nem mertem megtenni, hogy készületlenül menjek el hozzá vizsgázni. Lelkéből, érzéseiből nem sokat láttam, mert rendszerint tekintélyét vastag köpenye mögé rejtette. De bizonyára megvolt a helyünk lelkének egyik skatulyájában, valahol a foraminiférák és a lábasfejűek között.

Vér Sándor

Van egy amatőr-képem, amelyen nagy fekete csizmáiban, hun fejét lehajtva nézi a (ha jól emlékszem) mintatérnek nevezett sírgödör fenekét, ahol Nagy Albi barátunk piszmog egy ásóval.(Mi többiek tizennyolcan pedig körülálljuk és nézzük.)

Egynémely – általa gyakran emlegetett – haszonnövény fura nevét a mai napig sem felejtettem el. Talán még akkor is visszarémlik majd emlékezetembe, ha már alulról szagolom a nyúlszapukát, a libapimpót és a bíborherét.

Adamovich László

Fölényesen tudta, amit tanított. Egy kaján zsonglőr volt, aki időnként – szemüvege mögül gyerekes érdeklődéssel vizsgálva – tűhegyre szúrt bennünket.

– Tessék, mit óhajt? – kérdezte amikor egyszer bekopogtam a tanszékre és csak őt találtam ott.

– Elnézést kérek tanár úr. Egy sraffozógépet szeretnék kérni!

– Olyan nekünk nincs!

– De tanár úr ...

– Semmi „de tanár úr!" Nekünk olyan nincs! Alászolgája.

– Tiszteletem tanár úr – fordultam az ajtó felé.

– Várjon! Ez jó lesz? Ez ugyan nem sraffozógép, csak sraffozó eszköz! Tessék!

Pocsubay János

Vonalfonást és szabványbetűket tanultam tőle. Utóbbiakat bizony dísztelennek, sivárnak találtam: tudtam én ezeknél sokkal szebb betűket is rajzolni! De úgy megjártam vele, mint Michelangelo a széklábakkal: közepeset kaptam szabadkézi rajzból.

Nem a tanárok sora fogyott el, hanem az erőm, a türelmem. Pedig itt van még: **Dr. Botvay Károly**, aki oly átszellemülten beszélt a talaj „eszményien morzsás szerkezetéről", **Lesenyi Ferenc**, aki váltig abban a hitben élt, hogy belőlünk „kataszteri becslőbiztosokat" kell nevelni, és a többiek: **Dr. Kovács István, Dr. Kántás Károly, Winkler Oszkár, Dr. Molnár László, Dr. Sántha Szilárd, Hankó Géza, Kunovszky Emil.** És itt vannak még a tanársegédek, az adjunktusok. Közöttük **Szalontai László**, akinek ugyan nincs aláírása az indexemben, mégis a professzorok arcképcsarnokában van a helye: ő volt a szerénység, a segítőkész jóság professzora.

Adataim (folytatás):

Első munkahelyem: Geodéziai és Kartográfiai Intézet, későbbi közismert nevén: Budapesti Geodéziai és Térképészeti Vállalat. Akkoriban nem kérdezték, hol akarunk dolgozni: ide küldtek. (Igaz, munkanélküliek sem maradtunk.) De szakmai szempontból választani sem lehetett volna jobb helyet. Munkám: részvétel az országos szintezési hálózat munkálataiban. Vagyis szabatos szintezés kora tavasztól késő őszig és kora hajnaltól késő estig. Bejártam az ország ⅔ részét (kerékpáron és gyalog).

Házasságom: 1955. Sikeres vállalkozásnak bizonyult. Most (1992-ben) ünnepeltük 37. házassági évfordulónkat.

Második munkahelyem: 1960 óta a BME Felsőgeodézia tanszéke. Hét év alatt belefáradtam a szintezésbe. Abbahagytam, hála Hazay professzor úrnak, aki befogadott tanársegédnek. Tanársegéd voltam: 1960-1963; adjunktus: 1963-1972; docens: 1972-től. Egyetemi doktorátus: 1966. Kandidátusi fokozat: 1971.

Lányom született: 1972. Azt hiszem, ez volt életem legfontosabb eseménye.

Első és egyetlen szakkönyvem megjelenése: 1973. (Ehhez kapcsolódó akadémiai díj és nívódíj.)

Miniszteri szintü kitüntetések: Térképészet kiváló dolgozója (1973), kiváló munkáért (1978).

Utazásaim: Azért említem meg külön is, mert fontosak voltak az életemben. Hajlandó voltam komoly erőfeszítésekre is azért, hogy világot láthassak. Hivatalos kiküldetésben és magánerőből 18 ország földjére léphettem. (Ami ma már nem nagy kunszt, de én már 10 éve nem utazom.) Északon Lappföldig, délen Nigériáig, keleten Moszkváig, nyugaton New Yorkig jutottam el.

Párttagságom: 1975-1989. Ezt talán akár el is hallgathattam volna, ha nekem úgy tetszik. De ha már elkezdtük az őszinteséget ... Némi huzavona után belépésemmel elkerültem azt, hogy a munkásőrségbe kelljen belépnem. Ha bátrabb lettem volna, talán az MSzMP-t is elkerülöm. Bosszantott a dolog, de végülis nem találtam tragikusnak: kisiparos apámmal együtt is proli-származásu voltam (ha a rendszer nem is tekintett annak); emellett (egyházi iskolás multam ellenére, vagy tán éppen azért) materialista és ateista. Docens és kandidátus lévén, további ambicióim nem voltak, így senki sem mondhatta, hogy karrierem érdekében lettem párttag. És 1975-ben már messze is voltunk az 50-es évektől. Utólag visszagondolva is csak azt mondhatom: sem nekem hasznom, sem másnak kára nem származott nem kívánt, de vállalt párttagságomból.

Szívinfraktusom: 1981. Összeomlás, leszázalékolás. Lassu javulás. Részmunkaidőben folytatom a munkát nyugdíjasként. A korábbi hajsza után ráérős, szemlélődő, csaknem boldog évek.

Műtétem rosszindulatú daganat eltávolítása céljából: 1992. Újabb összeomlás.

Jövőm: Küzdeni még egy kis életért. És reménykedni, mert azt mindig érdemes.

Nagy Albert

1929. szeptember 10-én születtem Mezőkövesden egy nagyon szegény, de különösen becsületes családból, ahonnan egyenes jellemű, hazájukat szerető, öntudatos, büszke emberek szoktak kikerülni. Szeretném hinni, hogy én sem ütök ki a soraikból.

A középiskoláimat 1941 és 1949 évek között a mezőkövesdi Királyi Katolikus Szent László Főgimnáziumban végeztem. Innen kerültem Sopronba az 1949. okt. 23-án kezdődő Földmérőmérnöki Karra.

A Műszaki Egyetem elvégzése után Hódmezővásárhelyre helyeztek az ottani Megyei Földhivatalhoz, ahol tagosítási és térképhelyesbítési munkálatokat végeztem. 1954. dec. 1-jén áthelyeztettem magamat az akkor alakúló Budapesti Geodéziai és Térképészeti Vállalathoz, ahol az ott eltöltött 9 év alatt topográfiai térképek készítésével, térképhelyesbítéssel, felsőrendű szintezéssel és IV. rendű háromszögeléssel foglalkoztam.

1964. jan.1-jén a Magyar Optikai Művekhez kerültem, mint tudományos kutató. Itt az új geodéziai műszerek vizsgálatával, mérési eljárások kidolgozásával bíztak meg. Több évre szóló munkát jelentett az ugynevezett RÁDIÓTEODOLIT kifejlesztésével kapcsolatos kutatás. Ez egy titkos katonai műszer volt, melynek felhasználásával borus időben is meg lehetett irányozni a Napot és így meg lehetett határozni egy tetszőleges irány azimutját. Ennek a teodolitnak volt egy kb. 1 méter átmérőjű parabola antennája, amellyel a Napról jövő 3 cm-es elektromágneses hullámokat tudtuk fogni. A később-biekben kidolgoztam egy olyan eljárást, melynek segítségével az álláspontunk földrajzi koordinátáit is meg tudtuk határozni ezzel a műszerrel. Ekkor jöttem rá, hogy a napfoltok olyan lokális mágneses képződmények, amelyek átnyúinak a Nap nem látható oldalára és ott a másik féltekén ellenkező előjelű mágneses gócot hoznak létre. Itt kell elmonda-nom, hogy e felfedezés és az ezt követő sok éves további kutatás elvezetett engem olyan következtetések levonására, mellyel megmagyarázható csaknem valamennyi kellően nem ismert csillagász fogalom, mint pl. a Nap mágneses pólusváltása, a Nap és a bolygók keletkezése, a Szaturnusz gyűrűrendszere, a galaxisok kialakulása stb. Ezen felfedezéseimet könyv alakban szeretném megjelentetni, ezért is vettem azt a 386-os számítógépet, mellyel ezt az önélatrajzot is írom. „MESE A CSILLAGOKRÓL" lesz a könyv címe és valóban mese formájában mondom el az unokáimnak nyári vakáció közben, kutatásaim eredményét. Semmilyen tudományos társaság nem állna velem szóba annyira új, szokatlan, mondhatnám, hogy eretnek a mondani-valóm. No, de ilyen voltam én világéletemben. Fütyültem én mindenféle hatalomra és szokásra, főleg, ha az hamis volt és hátráltatta a fejlődést.

A MOM-ban töltött idő volt életem egyik, szellemi termékek létrehozása szempontjából leggazdagabb szakasza. Ekkor hoztunk létre hárman egy fotogrammetria tárgyú találmányt. A találmány szerinti készülékkel fotótérképek magassági torzulásait lehetett volna automatikusan megszüntetni, vagyis a vonatkozási síkba visszaszerkeszteni. Ezt a tatálmányt a későbbiekben már magam továbbfejlesztettem és benyújtottam a Találmányi Hivatalhoz. Megvalósulás esetén ez a készülék orthofotó térképet tudott volna készíteni. Sajnos egyik találmány sem valósult meg. Ez lett az oka, hogy elhagytam a MOM berkeit és állásba mentem a Találmányi Hivatalhoz, méghozzá ahhoz a részleghez, ahol műszaki újdonságok értékesítésével foglalkoztak. Így szerettem volna értékesíteni a találmányomat. Rá kellett jönnöm, hogy Magyarországon alig van és volt műszaki fejlesztés, csupán ilyen címen szétosztanak egymás között némely egyének néhány milliárd forintot. Otthagytam ezért másfél év ottartózkodás után az OTH-t és átmentem 1971 januárjában az ÚT és VASÚTTERVEZŐ VÁLLALAT-hoz. Terveztem itt néhány utat és közművet. Az egyik leglátványosabb megvalósult munkám a 63 sz. főút Nagyatád-Segesd közötti szakasza.

Az UVATERV-től 1975. dec. 30-án átcsaltak a KPM Budapesti Közúti Igazgatóságához. Hatósági feladatokat kellett ellátnom, majd később függetlenített műszaki ellenőr lettem a Pest megyei utak és valamennyi autópálya fölött. Az egyik vizsgálat alkalmával rájöttem, hogy a vizsgált helyen rendszeresen megkárosítják a társadalmat. A rablóvezér éppen a mérnökség vezetője és a banda tagjai a beosztottak, a munkásosztály élcsapatai. Alapos jelentésben számoltam be az igazgatóság vezetőjének, aki köszönet helyett felkért, hogy vonjam vissza jelentésemet. Mivel ezt nem tettem meg, megszüntették a beosztásomat, nekem pedig felmondtak. Így kerültem ujból a BGTV hez. Megdöbbenve tapasztaltam, hogy nem kívánatos személynek tartanak az ottani vezetők. Hosszú kutatási múlttal, iparjogvédelmi ismeretekkel, műszerismerettel és még sok más tudással felvértezve, úgy gondoltam, hogy több helyen is hasznomat tudják venni. Nem vették. Kiállítottak az út szélére technikusi munkát végezni, végül pedig felkért a vállalat főmérnöke, hogy menjek el a cégtől, mivel úgy hallotta nem tudom a normát teljesíteni. Elmentem. Állás nélkül maradtam. Négy évig, nyugdíjazásig nem volt munkám. Alkalmi munkákkal tartottam fenn magam. Senki sem nyújtotta felém a kezét. Igaz már nem is kértem, befelé fordultam, meghasonlottam a környezetemmel, régi munkatársakkal, főleg a vezető állásban lévő évfolyamtársakkal. Meg kell említenem, hogy a Sopronból hozott feleség mindig, mindenben mellettem állt. Jó társam volt akkor is, amikor mindenki elhagyott. Köszönöm Neki. Ez a szomorú kitérő is hozzátartozik a szakmai önéletrajzomhoz.

No de nézzük meg, a felsorolt munkahelyeken végzett tevékenységen kívül dicsekedhetek e valamivel?

Írtam például 7 db. cikket a földmérő nevezetü vállalati folyóiratba, mintegy féltucatnyi beadványban javasoltam a vállalat vezetőségének, szerintem hasznos dolgok bevezetését, pl. a kutató csoport felállítását, új bérezés bevezetését, minta kirendeltségek

felállítását stb. Beadtam továbbá különböző munkahelyeimen mintegy 30 db. újítást. Benyújtottam 10 db. pályázatot.

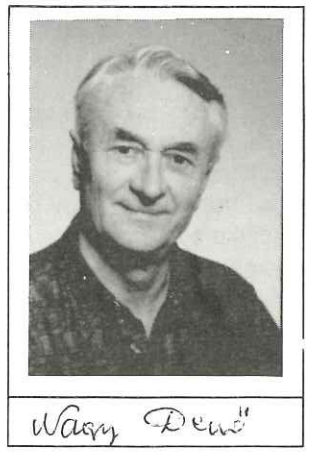
Most pedig a nyugdíjasok megszokott életét élem, vagyis többet dolgozok, mint valaha. Telkeim, nyaralóim vannak. Saját kezűleg építkezem, kertet művelek. Rengeteg geodéziai munkát végzek különböző megrendelésekre. Van egy új 4 ütemű Wartburgom, különböző geodéziai műszerem, térképező berendezések, személyi számítógép programokkal. Ami időm ezek után marad, azt csillagászat, atomfizika és kémia tanulmányozására fordítom. Havi jövedelmem, nyugdíjjal együtt eléri az 50 000 Ft-ot. Gyermekeim is jó anyagi körülmények között vannak. Két kislány unokám jó, szép és okos. Öregségemre kiteljesedett az életem. Megszűnt annak a sok nullaértrékű embernek a lelket romboló hatása, akik eddig főnököt játszottak fölöttem. Egészségileg jól vagyok, nyugodt, megelégedett, puritán életet élek.

Irtam ezeket magamról, abból a célból,hogy évfolyamtársaim teljesebb képet kapjanak rólam, körülményeimről, terveimről.

Szigetújfalu,1993. április hó 10-én.

Szűkkörű eszmecsere az 1978-as találkozón

Wagy Dezső

Dr. Nagy Dezső

1930. április 19-én születtem Hajdúdorogon, ahol az elemi és polgári iskola elvégzése után 1948-ban líceumi oklevelet kaptam. A líceumban tantárgyaink 3 éven keresztül közösek voltak a leendő tanítókéval, vagyis a hangsúly az éneken és a főleg a zenén volt, egy kis mennyiségtani ismeretekkel ízesítve, azonban sem fizika, sem kémia! Egyetlen hangszerem Magyarországon a hegedű volt, amivel körzeti versenyben helyezést is értem el. Néhány hónapig a közeli Debrecenbe jártam zeneiskolába, mert felvételizni akartam a Liszt Ferenc Zeneművészti Főiskolán (Budapest). Habár zongorát is tanultam négy éven keresztül, mivel zongoránk otthon nem volt, így fejlődésem meglehetősen lassú volt. Még jól emlékszem az első zongora vizsgámra. Pávay József volt a nagyon szigorú zongora tanárunk. Szerintem nagyon jól elkészültem és nem gondoltam, hogy lesz problémám. A C dur skálát kellett játszani, két kézzel . Gyönyörűen eljátszottam! Erre szól a tanár úr, hogy tovább! Ugyanis én csak egy oktávot játszottam. Erre minden összedőlt bennem, mert én csak egy oktávot tanultam meg. Tovább játszani azt jelentette, hogy mindkét kézen az ujjakat bújtatni kellett volna, ami nekem nem ment. Megbuktam! Persze a következő órára megtanultam és a végén zenéből is jelest kaptam.

A zongora mellett időközben, kölcsönzött hangszeren, harmónikázni is megtanultam. Elég sokat játszottam bálokon, esküvőkön. Sokan a parasztlegények közül a vállukon is vittek szerenádozni (amikor a sár miatt vonakodtam gyalogolni). Közben 1948-ban a Liszt Ferencen felvételiztem Budapesten eredménytelenül. Ezzel már úgy elment az idő, hogy egyetemi fevételire csak a következő évben lehetett gondolni. Mivel gyerekkoromban egy filmen Páger Antal gépészmérnököt játszott, természetes, hogy 1949-ben a Budapesti Műszaki Egyetem Gépészmérnöki Karára adtam be a kérvényemet. Időközben felmentem Budapestre és az Édesapám sgítségével egy bankba helyezkedtem el azzal a tervvel, hogy esetleg revizor lesz belőlem. Nagy kedvem ugyan nem volt ehhez a szakmához, de hűségen elkezdtem a szükséges anyagok elsajátítását. Az egyik pénteken reggel kissé fájt a fejem, nem volt valami nagy kedvem dolgozni, s így elővettem azt a levelet amiben bejelentették, hogy a Gépészmérnökire nem vettek fel, de átirányítottak a Sopronban kezdődő Földmérőmérnöki Karra teljes ellátással. Ezt a levelet én csak azért húztam elő, hogy legyen valami ürügy a beszélgetésre. Fogalmam sem volt, hogy mi az a „geodéta" és hajdúsági lévén sem a Dunántúlt, sem Sopront nem ismertem és semmi szándékom sem volt az ország túlsó felére menni. A főnököm, akit nagyon tiszteltem és becsültem, azonban addig beszélt amíg beleegyeztem, hogy megpróbálom Sopront és ha nem lesz jó akkor visszatérek Budapestre ugyanabba a munkakörbe. Sokat nem veszíthetek. Volt egy kis bőröndöm amibe betettem a szükséges holmiaimat, becsomagoltam a kedvenc lúdtoll párnámat, és délután már vonaton voltam Sopron felé. Így lettem geodéta!

Sopronba a Szent Imre Kollégiumba lettem elszállásolva. Úgy hiszem, hogy következő hétfőn már kezdődött is az oktatás.

Számomra az első évek meglehetősen nehezek voltak. A líceumi végzettségem nem készített fel jól az egyetemi szintre. Emlékszem a fizikát Kovács István professzor úr adta az első éven, s rögtön vektorokkal kezdte, amiről én azt sem tudtam, hogy eszik-e vagy pedig isszák? Mivel az egyetemig mindig jeles voltam, hamar rájöttem, hogy ezt az eredményt én az első években elérni nem tudom, s így nagy volt a problémám, hogy mit tegyek. Esetleg, ha a vizsgákat elhalasztom az év végére, talán jobb eredménnyt érhetek el, mintha félévenként vizsgázom. Viszont természetemben nem volt meg a halasztáshoz szükséges elem, így tehát elhatároztam, hogy minden tárgyból vizsgázom amint lehet, s ahogy lehetséges javítom a jegyeimet. Így is történt. Arra emlékszem, hogy voltak tárgyak amiket különösen kedveltem (matematika, kiegyenlítőszámítas, fotogrammetria), s voltak melyek kevésbé érdekeltek (ábrázoló geometria, ásvány és kőzettan, birtokrendezés). Az egyik legkedveltebb tárgyam a matematika volt, annak dacára (vagy talán pontosan azért) mivel a középiskolában nem sokat foglalkozhattam vele. Még jól emlékszem, hogy néha szombaton esténként jóval éjfél után is foglalkoztam az anyaggal, átírván az egyetemen jegyzetelt anyagot egy tiszta füzetbe, amit színessel aláhúztam és magyarázatokkal láttam el. Talán ennek is köszönhető, hogy a matematikából a szigorlat előtt szerzett közepes és jó eredményeket a szigorlaton javítottam fel jelesre Walek professzor úrnál, amire szinte addig nem volt példa.

Az első két év után már lassan felzárkóztam az élhez, s ezután már minden könnyen ment. Egyetlen nagyobb probléma az utolsó évben adódott Hankó Géza professzor úrral egy fotogrammetria dolgozatírással kapcsolatosan. Én akkor már a Lehár Ferenc utcában (a Paprét mögött) laktam. Ő pedig Pestről jövet a Pannóniában szállt meg, s csütörtök reggelenként majden mindig összefutottunk a Várkerületen, s beszélgetve együtt mentünk az egyetemre. Történt pedig egyszer, hogy Géza bácsi bejelentette, hogy két hét múlva dolgozatot írunk a leadott anyagból. Egy hét múlva, az előadása után nem említette a következő hétre esedékes dolgozatírást, s így mi nagy örömmel feltételeztük, hogy akkor ez majd elmarad. Úgy történt, hogy az írásbelire eső héten ismét összefutottam Géza bácsival, s kérdezett, hogy elkészültem-e? Mire én nagy ártatlan arccal kérdeztem, hogy mire? Hát a dolgozatírásra, felelte. Mondom, milyen dolgozatírásra? A múlt héten a professzor úr nem említette! A múlt héten nem, de előtte igen, felelte. Mondom én erre, hogy professzor úr az évfolyam erre most nem készült. Erre ő a jól ismert modorában azt mondta, hogy őt az nem érdekli, dogozatírás pedig lesz! Mihelyst beértem az osztályba, ahol már majdnem mindenki jelen volt, elmondtam az eseményeket, s kérdeztem, hogy akarja-e az évfolyam, hogy bejelentsem Hankó professzor úrnak, hogy az évfolyam nem készült és kérjük, hogy halassza el a dolgozatírást. Persze az évfolyam megbízott, s a professzor úr bejövetele után felálltam és elmondtam a mondókámat. Mire Ő nagyon röviden mondta, hogy halasztás nem lesz, dolgozatot írunk! Leültem és Domokos Gyurkával megbeszélve elhatároztuk, hogy mi is leszünk olyan makacsok mint Ő és azért sem írunk. Röviddel ezután elkezdtük a Szabad Népet olvasni. Hankó professzor úr

kiment, Farkas Tibi bejött, mi a Gyurkával olvastuk az újságot, az évfolyam pedig lassan elkezdte olvani a kérdéseket, s lassan valamit írogatni. A Tibi többször jött hozzánk, s próbált rábeszélni, hogy ne nyakaskodjunk, hanem írjunk valamit mert ebből baj lesz. Mi azonban kötöttük az ebet a karóhoz, s csak hajtogattuk, hogy mi nem készültünk. Mi nem írtunk, s ebből valóban baj lett mert a végén dékáni megrovásban részesültünk. A megrováson kívül, még egy bocsánatkérés is volt a mérlegben. Erre azt mondtam, hogy bocsánatot kérek, de nem a vizsga előtt. Ebbe megegyeztünk. Mineddig Géza bácsival minden előadás alkalmával beszéltem, ami most egyenlőre teljesen leállt. Jött a vizsga, a térbeli háromszögelést kaptam, azonnal jelntkeztem, s elsőnek kerültem sorra. A vizsga nagyon jól ment. A vizsga után a professzor úr azt mondta, hogy régen nem hallott már ilyen szép feleletet. Ezek után a helyemre mentem, s ott bocsánatot kértem Géza bá-tól. Ezek után aztán ismét szent volt a béke!

Egyetemi éveimmel kapcsolatban csak néhány dolgot akarok említeni. Az első az, hogy ekkor ismerkedtem meg leendő feleségemmel Torma Mártával (azaz Samukával) („Piros pettyes ruhácskában láttalak meg legelőbb" a Domonkos templomban), akit 1953-ban vettem feleségül (most van a 40 éves házassági évfordulónk). Vele együtt nagyon sokat ping-pongoztunk. Elég sokáig az egyetemi II. osztályu csapat kapitánya voltam, s a legfőbb szerepem az volt, hogy próbáljam vasárnap délelőttre a tagokat a mérkőzésre összeszedni. Ez igen nagy, és igen fontos munka volt: ugyanis ha egy játékos hiányzott, akkor 3 meccset rögtön fell kellet adni! Ezt a feladatot sokáig szeretettel csináltam. A Sopronban töltött éveim alatti zenei ténykedésemmel is akarok röviden foglalkozni. Amint már említettem a líceumban a zene volt a főtárgy. Mire Sopronba kerültem, különösen a Pesten eltöltött zenei fejlődésem következményeként, már meglehetősen jól játszottam úgy zongorán mint harmónikán. Így hamarosan bekerültem a Sotex zenekarba, ahol éveken keresztül játszottam majdnem minden szombaton és vasárnap. A bevételem ebből majdnem mindig több volt, mint más forrásokból.

Végzés után 1953-ban a Hobi tanszéken maradtam, mint aspiráns. 1953 novemberében megnősültem. A harmadik aspiráns évemet Budapesten töltöttem a Finommechanikai és Optikai Kutatóban a Fehérvári uton. Az 56-os forradalom itt ért bennünket. Mivel a Benczur utcában laktunk, október 23-án csatlakoztunk a menethez és olyan közel kerültünk a Sztálin szoborhoz, hogy az egyik drótkötelet mi is húztuk azon az eseményteljes estén! Budapestről november közepén lementünk Sopronba látogatóba. Ott a család egy része kimenekült Ausztriábat. Már lassan készülődtünk vissza Budapestre, amikor november 22-én reggel 8 óra körül a rádió bemodta, hogy 40 000 orosz katona közeledik a magyar határhoz. 10 órakor már utban voltunk az osztrák határ felé! Ausztriában megkerestük a Sopronból már korábban kimenekült egyetemi csoportot, s azokkal együtt 1957. január 15-én megérkeztünk St. John's Kanadába. Innen rövidesen továbbmentünk Torontóba, ahol néhany hónap csoportos angol nyelvtanulás után, mindenki próbálta egyénileg eldönteni, hogy az új világban mihez kezdjen.

Én a továbbtanulás utját választottam. Két ajánlatot kaptam a torontói egyetemtől: Figyelembevéve az aspiranturán töltött időmet vagy egy Master's Degree egy év alatt, vagy pedig Ph.D. program (doktorátus) 2 év bizonyos tárgyakkal az Egyetemen és befejezve egy disszertációval. Mivel az angol nyelvvel csehül áltam, az egy éves programmal kezdtem. Itt jegyzem meg, hogy 1957 tavaszán néhány hónapig dolgoztam, s volt valamennyi spórolt pénzünk amiből rögtön vettem egy 120 basszusos tangóharmónikát. Ez volt életem első harmónikája! Az üzletben nagyon csodálkoztak, hogy nem küldettem a lakásunkra, hanem magam megragadam, s vagy 4 kilométert cipeltem hazáig.

1958 nyarát Ottawában a Nemzeti Kutató Intézet Fotogrammetriai Osztályán töltöttem (itt született a fiunk is). 1958-ban megszerezvén a M.A.Sc. fokozatot a doktori fokozatért kezdtem dolgozni. A témám a függővolal-elhajlás számítása gravitációs adatokból digitális számítógépen lett, amit az ottawai Gravitációs Osztály főnökének az ajánlatára választottam, ahol aztán 1961-ben alkalmazást is találtam. A doktori fokozatot 1962-ben kaptam meg. 1962-ben, amikor már egy éve Ottawi lakosok voltunk, megszületett a lányunk.

Magyarországra először 1966-ban látogattunk vissza, amikor is résztvettem egy tudományos konferencián (a New York-ban volt megtartva, Budapesten). Azóta rendszeresen eleinte kétévenként, az utolsó 15 évben szinte évente, néha egy évben kétszer is. Mindkét gyerekünk jól beszél magyarul, s ők is többször voltak Magyarországon. A baráti körünk Kanadában főleg magyarokból áll. Torontóban a soproni csoport minden évben tart egy soproni bált novemberben amin gyakran résztveszünk.

A munkámat érdekesnek tartom. Gömbi harmónikus kifejtéstől a nagy lineáris egyenletek megoldásáig, sztereoszkópikus szerkesztésektől a Gravitációs térképek automatikus rajzolásáig (1974-ben 360 000 gravitációs pont felhasználásával), függvénymegközelítés a legkisebb négyzetek és a Chebisev módszerek segítségével, szabályos testek gravitációs hatása (kocka, függőleges henger), a geodéziai referencia felületek intrikált összefüggései mind kedvenc témáim voltak. Legfrissebb érdeklődési területem a PostScipt nevű programozási nyelv grafikai alkalmazása (pl. ezt használtam a csatolt térkép elkészítéséhez). 1957-től napjainkig számos számítógépet használtam, beleértve a Cray Supercomptert is. Jelenleg PC-t használok.

Befejezésül csak egy töténet ami visszanyúlik a geodéta korom kezdetéig. 1972 nyarán Washinton D.C.-ben tartottam egy előadást az International Geographic Congress gyűlésén. A Hiltonban foglaltam magamnak szobát, s kérdeztem, hogy van e tollpárnájuk. Azt mondták van kettő, s megpróbálják tartani számomra. Én azonban nem szeretem a bizonytalanságot, s így amikor csomagoltam az útra (kocsival mentem), a tollpárnám ismét be lett rakva a bőröndömbe.

1993. március 30. óta nyugdíjban vagyok. Nagyon jól érzem magam, s éppen annyit dolgozom (vagy talán többet) mint nyugdíjazásom előtt.

Neher Tibor

1931. augusztus 28-án születtem Scpronban. Szerencsés adottság folytán iskoláimat végig Sopronban végeztem a szülői ház védelme alatt.

A 4 elemi iskola után a Széchenyi István gimnáziumban reál tagozaton érettségiztem 1949-ben. Felsőbb iskolai tanulmányaimat az Erdőmérnöki Egyetemen szerettem volna folytatni, de eredményes felvételi vizsgám ellenére – mivel édesapám 1947-től vendéglős volt – nem vettek fel. Időközben megindult a Földmérőmérnöki képzés, de származásom miatt oda sem nyertem felvételt. Abban az időben Gunda Mihály tanársegéd volt az Egyetem párttitkára s az ő közbenjárására – Sopronból többed magammal – felvételt nyertünk. 1949 októberében már az előadások megkezdése után kezdtük meg az Egyetemet.

1953-ban végeztem, majd még ezévben évfolyamtársaimmal együtt tartalékos tiszti tanfolyamra vonultam be Pétfürdőre. 1953 októberében szereltem le mint tartalékos nem kiképzett honvéd többed magammal vallási elveink miatt.

1953. november hó 1. óta a Geodéziai Intézetnél majd jogutódjánál, a Budapesti Geodéziai és Térképészeti Vállalatnál dolgoztam 1991. november hó 15-ig, nyugdíjba vonulásomig.

Kezdetben a IV. rendű háromszögeléshez, majd kölcsönképpen a kitöltőhálózat részlegéhez kerültem. Nagyobb munkafeladat volt a pécsi uránbánya megnyitásához a IV. rendű hálózat kifejlesztése, a nógrádi majd a borsodi rayon IV. rendű háromszögelése.

1956-ban, a forradalom kitörésekor, Törtel községben dolgoztam. Október végén feleségemmel együtt – 1955 szeptemberében megnősültem – Budapestre mentünk, majd viszontagságos utazás után november hó 4-én hajnalban érkeztünk Sopronba. 1956. november végén, a vasúti közlekedés megindulása után visszutaztam Budapestre, ahol a központban dolgoztam.

1957-ben átkerültem a városmérési osztály Miskolci részlegéhez részletmérőnek. Innét Tatabányára helyeztek házhelyosztáshoz, majd a mezőgazdasági osztályra kerültem, mivel kértem, hogy minél közelebb dolgozhassak Sopronhoz, ahol a feleségem élt. 1958-ban a győri csoport keretén belül Győrszentiván, Bőnyrétalap és Pér községek térképfelújításában dolgoztam, utóbbi 2 helyen már kirendeltségvezetőként.

1959-ben megalakult a soproni 3 felmérési osztály Gellai István vezetésével, melyben én is többed magammal résztvettem. 1961. április 1-jén csoportvezető lettem és a legkülönbözőbb munkafajták végzését irányítottam. Csak kivonatosan: térképfelújítások, házhelyosztások, kisajátítások, Balatonfüred és Mosonmagyaróvár városok belterületi újfelmérése, Szőny-Almásfüzitő ipartelep felmérése, Hanság csatorna keresztszelvé-

nyezése. Külön említeném a Balaton szabályozásával és rendezésével kapcsolatos munkákat. 1963-ban kezdődött a partvonal meghatározásával. Majd tanulmányterv elkészítéséhez hossz és keresztszelvények készítésével és folytatódott a partmenti tulajdonjogok tisztázásával. Ezen munkafeladatoknál a Balatoni Vízügyi Kirendeltség, mint megrendelő, csak irányelveket adott elképzeléséhez, a tuladonképpeni részletes adatokat a felmérés eredményeként létrejött térképek és adatok szolgáltatták.

1976 januárjában megkeresett a Vállatat vezetősége és felajánlotta a majdan soproni székhellyel létrehozandó IV. rendű csoport vezetését. A munkaerő toborzásától az irodahelyiség biztosításáig szabad kezet kaptam. A lehetőséggel élve már 1976-ban 6 mérnökkel elkezdtük a munkát. A téli hónapokban már soproni irodai lehetőséget tudtam biztosítani. Folyamatosan fejlesztve a létszámot 1985-re kisegítő személyzettel együtt 48-50 főre fejlődtünk. Ekkor a különböző átszervezések folytán csökkent a létszám. Ennek ellenére nyugatdunántúlon kb. 7000 km² területen végeztünk a IV. rendű hálózat létesítésével. Irányításom alatt végeztük először a létraállványokkal épített hálózat trilaterációs sűrítését, mely tisztán távméréssel történt. Különösen erdős területen biztosított gyors és megbízható eredményeket. Az új módszer ismertetését óraadás keretében a Soproni Erdőmérnöki Egyetem földméréstani tantárgy oktatásában végeztem.

Nyugdíjba vonulásom évében újabb pontmeghatározási módot, a GPS-es mérést vezettük be. 1991. november hó 15-én nyugdíjba vonultam.

Egy lányom van, aki Pécsett végzett a Pedagógiai Főiskolán. Jelenleg szülési szabadságon van a kisebbik unokámmal.

Dr. Ódor Károly

Dr. Ódor Károly

A személyi adatok sorrendje: születési év, hely, szüleim foglalkozása, középiskolai végzettség és helye.

1928. Nagysitka (Vas m.) kisbirtokos;
Áll.Liceum és Tanítóképző; liceumi érettségi;
Pápa

A felsorolt adatok szerint egy Vas megyei faluban születtem és éltem a falusi „parasztgyerek" életet. A szülői ház biztonságérzetet, harmóniát, szeretetet sugallt. A falu lakossága többségében római katolikus, kisebbségében evangélikus vallású volt. Én az evangélikus hitben nevelkedtem, templomba szívesen járó gyermek voltam. Hat elemi osztály elvégzése után négy osztályos polgári iskolát végeztem Sárvárott. Másfélhónapi csáktornyai tanítóképzősködés és a háború miatt egy év tanulási szünet után, újabb négy év elteltével érettségiztem a pápai áll. liceumban. 1949-ben a Budapesti Műegyetem Gépészmérnöki Karon felvételiztem és átirányítással kerültem abban az évben induló Földmérőmérnöki szakra Sopronba.

A diploma megszerzése után Dr. Hazay István tanszékvezető professzor meghívására egy évet az Ő tanszékén dolgoztam.

Az egyéb munkahelyekhez viszonyítva kevés fizetés miatt egy év után munkahelyet változtattam. Öt évet a Budapesti Geodéziai és Térképészeti Vállalatnál a Háromszögelési Osztályon dolgoztam. 1959-ben miután a Földmérőmérnöki Szakot felhelyezték Budapestre a Műegyetemre, visszamentem ismét az egyszer elhagyott Felsőgeodézia Tanszékre és jelenleg (1992) is ott dolgozom, mint egyetemi docens és a Mérnökgeodézia és a Bányaméréstan előadója. Ezt a feladatkört 1965 óta végzem.

A gyermekkorom a gazdasági válság, a serdülő korom a második világháború idejére esett. A felnőttkorom egy része a kapitalizmusból a kommunizmusba való átmenetének, de döntő része a kommunizmus időszakára esett.

Életem „minőségét" azonban elsősorban nem a politikai viharok és ezek következményei határozták meg, hanem azok a körülmények, amelyeket ezek ellenére sikerült kialakítani az egyéni életemben, illetve amelyek adódtak a meghitt családi háttérből boldog gyermek és vidám diákkor. Boldog és Pápán a Liceumban, segítőkész tanárokkal, még boldogabb és nagyszerűbb négy év Sopronban az Egyetemen, a selmeci hagyományok szellemében segítőkész professzorok társaságában. A boldog és kiegyensúlyozott munkahelyi életet ebben a viharos időszakban a fiatalos optimizmusnak, a fiatalok közötti természetes barátsági kötelékeknek, az összetartozás érzésének, a segítőkész tanároknak és Sopronban a selmeci hagyományok szellemének tulajdonítom. (Természetesen mind ennek alapfeltétele volt, hogy a politikai üldöztetések elkerültek.)

Gyülekezés az 1988-as találkozóra

Pollhammer Manóné
szül. Telkessy Márta

1930-ban születtem Budapesten. 1949-ben érettségiztem a békéscsabai Lorántffy Zsuzsánna Leánygimáziumban. Egyetemi felvételi vizsgát tettem a Vegyészmérnöki karon, 2 helyen gyógyszerész és vegyész szakon, majd a Közgazdasági Egyetemen. A kor szokása szerint sehova nem vettek fel származásom miatt, illetve erről értesítést sem küldtek. A Szabad Nép című napilapban megjelent apróbetűs híren felbuzdulva – miszerint Sopronban Földmérőmérnöki Kart létesítenek – szeptemberben ismét beadtam egy felvételi kérvényt a Művelődésügyi Minisztériumba, ahonnan egy jó hónap mulva megkaptam az értesítést, hogy felvettek a Műszaki Egyetem Földmérőmérnöki Karának nappali tagozatára, Sopronba.

Egyetemi tanulmányaimat 1953. júliusában fejeztem be mint okleveles geofizikusmérnök. Ugyanekkor a Magyar Állami Eötvös Loránd Geofizikai Intézet alkalmazott tudományos segédmunkatársként a Gravitációs osztályon. Ezen az osztályon dolgoztam 1970. júliusáig mint tud. munkatárs, majd főmunkatárs és az Intézet átszervezése után a Geodéziai gravimetriai önálló csoport vezetésével bíztak meg. Az 1972-ben történt ismételt átszervezés következtében a Geodéziai gravimetriai csoport a Földfizikai osztályba olvadt be, azután is folytattam a Geodéziai gravimetriai témacsoport vezetését. 1953. július 20-1985. december 15-ig, nyugdíjazásomig álltam az Intézet alkalmazásában, ahol azóta is időszakosan tevékenykedem.

1953-ban férjhez mentem Pollhammer Manó bányamérnökhöz. 1955-ben megszületett László nevű fiunk. Férjem 1984-ben meghalt.

Geofizikusi pályám elején a gravitációs maradék anomaliák és az első és második deriváltak számításával, valamint ezek eredményeinek vizsgálatával foglalkoztam. Majd az I. és II. rendű gravitációs alaphálózat mérési eredményeinek feldolgozását és kiegyenlítését végeztem. Később fő működési területem Magyarország Bouguer anomália térképének szerkesztése volt 1:50 000 és 1:200 000 méretarányban. A geodéziai gravimetria területén főleg a szintezési mérési eredmények orthométeres és normál javításával, valamint a függővonal-elhajlás értékeinek számításával foglalkoztam eleinte. Későbbi tevékenységem kiterjedt az áttekintő graviméter mérések végzésére, nemzetközi gravimetriai mérések szervezésére, a kéregmozgási szintezési hálózat gravimetriai méréseinek módszertanára és elméletére, a függővonal-elhajlás és földalak meghatározásához szükséges gravimetriai mérési ponthálózat sűrűségének és a Faye anomáliák interpolálási pontosságának vizsgálatára, valamint az 1971. évi I. és II. rendű gravimetriai alaphálózat létesítésével és a **g** érték változásának vizsgálatával kapcsolatos munkákra.

Dékáni fogadás a Rektori Tanácsteremben, 1993

Szabadváry László

Születtem Kőszegen, 1931. augusztus 11-én.

1941-1949. Tanulás és nagyon kellemes diákélet, sportolás a kőszegi Bencésgimnáziumban. Azóta is szeretettel tartok kapcsolatot volt szerzetes tanáraimmal, mint pedagógusok, nekem mindmáig példaképek maradtak.

1948-1949. A 8. gimnáziumi osztály elvégzése és érettségi az államosított gimnáziumban, a szintén államosított leány-gimnázium civil tanáraival. Könyedén megéltünk a korábban tanultakból.

1949. Miután kisdiákkorom óta villamosmérnök szerettem volna lenni, felvételire a budapesti Műszaki Egyetemre jelentkeztem. Eredményközlés: pontszáma alapján megfelel, de nem vesszük fel, fellebbezésnek helye nincs! Teljes letörés, erre tényleg nem gondoltam, hiszen a legmagasabb pontszámom volt.

Apám újságolvasó ember lévén rábukkant a soproni „földmérőmérnöki" kar felvételi hirdetésére. Erőteljes ösztönzésére adtam be a jelentkezést, de nem gondoltam komolyan. No, így kezdődött!

Amikor Sopronban a Tanulmányi Osztályon jelentkeztem, egy kedves előadó mondta: „No, maga is a Hornoch listájáról csöppent ide, szerencséje van!" – egy pillanatra beleláttam a névsorba, egy-két nevet megjegyeztem. Később tudtam meg, Tárczy-Hornoch professzor személyesen járt utána, hogy néhány más egyetemen a felvételin megfelelt, de rossz káderként fel nem vett hallgató Sopronban nehogy ugyanúgy járjon.

Az egyetemi élet – eltekintve az első félévtől, ameddig az ismerkedés („kiismerés") tartott – nagyon szép volt. Azt hiszem, akkoriban az ország kevés egyetemén éltek olyan diákéletet, mint mi Sopronban. És hát amiről beszélni kell: a soproni tanszékek szelleme nem csak közvetlen volt, hanem egy életre szóló szakmai alapozást adott, megfelelő mérnöki tartással. Igazán csak évek múlva jöttünk rá, hogy ez mennyire így volt. Később, mint terepi geofizikus az egész országot bejártam. Emlékszem, bárhol nehézsége volt a csoportnak, csak meg kellett keresni a legközelebbi bányát, vagy erdészetet, s az ott levő soproni mérnökök mindig segítőkészek voltak.

1951 tanév vége. Nagy kirúgások a IV. éves erdészeknél. Utána kisebb mértékű szórás volt a Bányász Karon. Majd többed magammal engem is beidéztek a Földmérőmérnöki Kar dékáni szobája elé, órák hosszat várakoztunk, a szobából kiabálás hallatszott ki. És ott bontakozott ki Sébor János dékán emberi nagysága. Ő szembeszállt, és megvédett bennünket. A Földmérőmérnöki Karról egyetlen hallgatót sem rúgtak ki! Érvelése meggyőző volt: ezeket a fiúkat 1949-ben vették fel, akkor megfeleltek. Azóta csak tanultak, ezt ő garantálja!

Az élet harmad-negyedéves korban volt a legszebb. A Geofizikai Tanszék addigra már szakmai klubként működött, ahol más ügyben is támogatásra lehetett találni. A soproni lányok kedvesek és szépek is voltak, egyet (fényképe a helyi fotóvállalat Széchenyi-téri világító oszlopáról nevetett le rám) nagyon megszerettem, azóta is boldog házasságban élünk. Fiúnk szintén villamosmérnök akart lenni, neki elsőre sikerült. Számítástechnikai mérnök lett, a Központi Fizikai Kutatóintézetben, illetve annak ISIS Kft-jében dolgozik. Van egy lányunknak tekintett menyünk és egy hároméves aranyos fiú unokánk. Amikor Ő rámnevet, úgy érzem a nagypapa kornak is vannak szépségei.

Visszatérve az egyetemre és 1953-ra. A diplomatervet Edgárral és Cirklivel csináltuk, egy sátorban felváltva őrködtünk a tellurikus áramok mérésén és kerestük a mágneses komponenst, ami legnagyobb meglepetésünkre tényleg volt. Közben fogadtuk a vendégeket, remek társaság gyűlt össze, szép asszonyról is szól a fáma.

Friss diplomával a táskámban sokadmagammal az Eötvös Loránd Geofizikai Intézetbe irányítottak. Hivatalosan nagyon vártak bennünket, magunk között mondva: kevésbé lelkesedtek értünk, úgy tűnt, mintha nem lenne szükség ránk. Cirkli észlelő lett az egyik szeizmikus csoportnál, Edgár a másiknál, én a geoelektromos csoportnál. Volt olyan érzésünk: nem egészen véletlen, hogy a lehető legtávolabbra kerültünk egymástól. Hátha elmegy a kedvünk. Nem ment el!

Jómagam 1992-ben, 43 év szolgálati idővel ugyanebből az intézetből mentem el nyugdíjba. Azóta független szakértőként továbbra is az intézetben dolgozom és foglalkozom azokkal a kutatási témákkal, amelyeket mindig a legjobban szerettem; de ezzel már nem úntatlak benneteket.

Miután kértétek, néhány részlet a szakmai munkámról: 6 könyvben társszerző, 76 tudományos cikk, valamivel több nyersanyag- és vízkutatással, környezetvédelemmel foglalkozó közlemény. Egyetemi előadások Budapesten, Miskolcon és Leobenben.

Szakmai előmenetel: Kívülről nézve szép. Magam részéről nézve: mégegyszer megcsinálnám, a sok munka és küzdelem dacára. Ami jó érzést jelent: mindíg szakmai eredményekkel jutottam előre, sohasem mással. Nem neveztek ki egy meglevő nagyobb szervezet élére; kezdetben két személyes terepi csoportból indultunk, és ebből fejlődött ki egy 108 munkatársból felépülő és jelentős részben külföldön dolgozó tudományos főosztály.

Megszerettem a geofizikát, egy pillanatig se búsultam diákéveim villamosmérnöksége után! Tulajdonképpen a magyar geofizikának van (volt) egy két évtizedre visszanyúló fénykora, amelynek során széleskörű nemzetközi kapcsolatot épített ki, inkább élt szellemi exportból, mint kis hazánk erőforrásaiból. Sok nép, más kultúra, műemlék, zene megismerésére volt lehetőség. Egy nagy élmény ! Rájöttem, mi európaiak kissé önteltek vagyunk, különösen a „nagy" országok képviselői. El se tudják képzelni, hogy „más" kultúrában, más módon is lehet boldogan, tartalmasan élni. Mi magyarok – általában – egy kis ország szerény képviselőiként, elfogadhatóan jó szakemberként, csapnivalóan rossz nyelvtudással szerepeltünk ezekben a „más" országokban. Az ottani szakemberek jól kijönnek velünk, jobban megértjük őket. Az együttműködésük emberileg – és éppen

ezért sokszor szakmailag is – jobb, mint a „nagy" országok öntudatos szakembereivel. Sokszor éreztük a segítőkészségüket. Perzsiában, a 3000 m magas Sabalan hegységben dolgozott egy francia és egy magyar gravitációs csoport. A Föld geoid alakjának itteni részletes meghatározásához finanszírozta ezt a perzsa császári kormány. Közben beindult az iszlám fundamentalista forradalom és bizony vérengzések voltak. A franciákat egyik napról a másikra otthagyta a teljes perzsa személyzet, örültek, hogy élve kijutottak Perzsiából. A „mi perzsáink" kitartottak – bár akkor már alig kaptak fizetést – be lehetett fejezni a méréseket és végül is a fontosabb felszereléssel együtt a teheráni repülőtérig védték a magyar szakértőket.

Befejezésül: emlékeztek még Vendel professzor ásványtan vizsgáira? Ha egy ásványról nem tudtuk, hol fordul elő, a braziliai Minas Gerais nevet dobtuk be. Tudásunk szerint biztosra mehettünk, mert ott majdnem minden előfordult. Nos, eljutottam Minas Geraisba, és ott elmeséltem a történetet. Ezért búcsúzáskor egy öklömnyi rózsakvarcot kaptam. „De szeretném elmesélni Vendel papának!"

Évfolyamtitkári beszámoló 1973-ban

Szikszai Rózsa

Szikszai Rózsa

Hogyan lett geodéta Bérces Józsefné,
született Szikszai Rózsa, Ároktő 1926. május 8.

Teljesen a véletlen játékának köszönhetem, hogy ezt a – számomra nagyon szép és kedves – szakmát megpályázhattam. Nem én választottam, hanem a sors hozta elém a lehetőséget. A Miskolci Állami Tóth Pál Leánygimnáziumban érettségiztem 1949. július 29-én.

Kis gyerekkoromtól orvos szerettem volna lenni, így a Budapesti Orvosi Egyetemre jelentkeztem. A felvételim jól sikerült, de hely hiányában felvételi kérelmemet elutasították. Nagyon el voltam keseredve, mert mindenképpen tovább akartam tanulni. Azt hiszem akkor még nem lehetett fellebezni, vagy mi nem tudtunk róla. Vigasztalásképpen elutaztam nyaralni unokanővéremékhez Sátoraljaújhely mellé egy gyönyörű, hegyekkel körülvett tanyára.

Unokaöcsém, ugyancsak ebben az évben érettségizett és Ő Sopronba a József Nádor Műszaki Egyetem Erdőmérnöki karára jelentkezett és felvételt is nyert. Vigasztalt engem, hogy majd a következő évben hátha sikerül nekem is. Az egyik napon újságolvasás közben felkiáltott „Megvan!" és már hozta is az újságot, amelyben az a felhívás szerepelt, hogy a József Nádor Műszaki Egyetemen földmérőmérnöki kar és szak indul.

Bizony az első pillanatban nem is tudtam szóhoz jutni, hiszen én humán tárgyakat, latin nyelvet tanultam és a műszaki tudomány ismeretlen volt számomra.

A jelentkezési idő rövidsége nem tette lehetővé, hogy szüleimmel megbeszéljem a döntést. Unokaöcsém pedig nagyon biztatott, hogy ezt a lehetőséget ne hagyjam ki. Rövid megbeszélés, gondolkodás után megírtuk a jelentkezést, önéletrajzot és el is küldtük. Amikor haza érkeztem szüleimnek bejelentettem a nagy újságot, hogy jelentkeztem a földmérőmérnöki szakra. Édesanyám meg volt döbbenve, hogy olyan messzire akarok elmenni tanulni. Édesapám nagyon gyakorlatiasan kijelentette: „még fel sem vettek, ha már biztos a felvétel, lehet róla tárgyalni."

Az idő szaladt, már szeptember is elmult és még semmi értesítés nem jött. Októberben már munkalehetőséget kerestem. Október 21-én, a szomszédban lakó barátnőmmel beszélgettünk, amikor a postás bácsi már messziről kiabálta „Rózsa gyere gyorsan egy vastag ajánlott leveled van". Azt hiszem nem is futottam, hanem repültem átvenni a küldeményt. Természetesen azonnal felbontottam a levelet és boldogan olvastam, hogy „Ön felvételt nyert a József Nádor Műszaki Egyetem Földmérőmérnöki szakára. 1949. október 23-án jelentkezzen Sopronban. Kollégiumi elhelyezéséről gondoskodás történt." Valahogy így hangzott a levél. Szüleim csak később érkeztek haza és én örömmel lobogtattam a levelet. Édesanyám sírva fakadt, édesapám megjegyzése

rövid, de velős volt. Azt kérdezte: akarsz tovább tanulni? Igen, válaszoltam. Akkor készülj, 22-én reggel viszlek a vasutállomásra.

Október 22-én délután meg is érkeztem Sopronba, ahol már az ott lévő erdőmérnök hallgató unokaöcsém üdvözölt és jó sokáig váratott a régi villamos sin mellett, mondván, hogy villamossal megyünk tovább. Jó kis beugratás volt már az.

A Szent Imre kollégiumban már ott szorongtak a leendő kolléganők, kollégák. Nem voltunk pillanatnyilag nagyon vidámak, hiszen a szobák még üresen álltak és nem sok remény volt a tollas párnákon való alvásra. A fiuk ugyanis a szalmazsákokat akkor tömték meg, jó friss kukorica csuhéjjal. Ezeken azért – könnyhullatások közepette is – csak elaludtunk. Reggel már sokkal vidámabban szemléltük a világot, a szép Sopron városát.

Lassan megkezdődtek a dolgos hétköznapok, a sovány „Menza" ebédek sorozata, a matematika, fizika rejtelmeinek megismerése.

Az első év a kollégiumi közösségben telt el, négyen laktunk egy szobában, a személyek időnként változtak, ezért nem is sorolom fel a neveket.

A következő évben – 1950 – lehetőség adódott a Mikovinyi u. 40 szám alatt egy szoba kibérlésére. Betkó Éva kolléganőmmel költöztünk be a szerény kis szobába. A költözés bizony nem volt mindennapi. A régi diák szokások szerint a diáktársak darabonként szállították utánunk a néhány darabból álló vagyonunkat, nem kis derültségére a soproni járókelőknek. Anyagilag ugyan nagyon szerényen álltunk, de a csendes kis szoba mégis nagy boldogságot ígért. A lakbér 60 Ft/hó volt.

Itt kezdtük meg a konyhaművészet gyakorlását is, amely egy kis „Kalor" kályha tetején egy lábasban és egy teafőző edényben történt. A bablevest ugyan rántással együtt kezdtük főzni és csodák-csodája kb. félnapi főzés után már eléggé ehető volt.

A sonkás kocka tésztáját is a teafőzőben akartuk főzni, de azt már nem tudtuk, hogy egy másfél literes edénybe nem lehet 60-70 dkg száraztésztát egyszerre beletenni. Meghökkenve tapasztaltuk, hogy már minden edényünk – sőt a kölcsönkért is – megtelt tésztával és a teafőzőből még mindig ömlik a kocka tészta folyam. Ennek következménye volt a „fiuk" meghívása sonkás kocka vacsorára. Túlélték a megvendégelést.

A favágás tudományát is ekkor sajátítottuk el – a szakmában ezt nem használtam – mert a TŰZÉP-től csak nagy darabokban lehetett a jó vizes tűzifát megvásárolni. Ezt lehetőleg orosz órák alatt kellett elintézni. Egy alkalommal Stasney professzor úr segített nekünk a szánkón való tűzifa szállításánál, miközben jól leszidott az óra elmulasztása miatt. Igaz ábrázolóból is jól megleckéztetett a vizsgán. Gyakorlatban pedig kishíján tetlegességre került a sor. A szerkesztési feladat megoldásába feledkezve – az asztalra hajolva nadrágot viselve – éreztem, hogy körülöttem néma csönd lett, felegyenesedve látom, hogy a professzor úr felemelt jobb kézzel áll mögöttem. Rám nézett és felkiáltott „a szakácsnő hetesét, hát maga nő?" Nem nagyon szerette a női hallgatókat, jelenlétük ugyanis elvette az előadásainak zamatát. Mi azért nagyon tiszteltük különleges egyéniségét.

A matematika sem volt könnyű tantárgy. Nevem kezdőbetűje miatt mindig a vizsgázók végére kerültem. Ekkor bizony Walek professzor úr már nagyon simogatta csinos kis ősz szakállát és hiába tanultam rengeteget – valószínű rosszul – a végeredmény csak az „eks" lett. Szigorlatra aztán az első tíz vizsgázó közé jelentkeztem – jeles kollégáim csodálkozására – és kőkemény alapos kikérdezés után a professzor úr bevéste a jó (4-es) jegyet. Azt hiszem akkor nem is a lépcsőn értem le a „MATEK" épület első emeletéről, hanem repülve.

A mechanikát, grafosztatikát – az akkor nagyon fiatal – Adamovich tanár úr próbálta belénk plántálni. Már a kezdet sem volt mindennapi. A tanár úr a nagy lendülettel és ragyogó szöveggel előadott órája közben a táblára írta fel a levezetéseket. A krétapor valahogyan az orrára is rákerült. Sajnos Betkó kolléganőmmel ezt kissé vidám kacajjal konstatáltuk. A tanár úr természetesen észrevette jó hangulatunkat és kedvesen megkérdezte a katedra szent magasságából: „min derülnek kedves hölgyeim?" A szó megfagyott a szánkban és néma hallgatás volt a válasz. Ez volt a kezdet és azután szinte minden Adamovich órán szerepeltünk. A vizsgákra olyan alaposan felkészültünk, hogy még a levezetéseket is fejből tudtuk. Sajnos ez sem használt. A vizsgafeladat egy erő szétbontása volt. Éva komikám kezdte, szépen felrajzolva a táblára a megoldást, majd én próbáltam folytatni. A tanár úr elegáns mozdulattal ráírta az ábrára: Éva féle eredő, Rózsa féle eredő, majd kedvesen elmosolyodott – a széken lovagló ülésben – he-,he-,he, hölgyeim ezt az erőt nem lehet szétbontani. A viszontlátásra holnapután. Ez volt egyetemi életünk első szomorú vizsgája.

A mindennapi életünkben is sokszor volt jelen az aranykeretes szemüveges tanár úr. Az egyik gyakorlaton valaki megkérdezte, hogy készen vagyok-e már a feladat megoldásával? Azt feleltem, hogy már csak az az átkozott nyomatéki ábra hiányzik, nem figyelve, hogy ki áll mögöttem. Gyakorlati után betértünk az Alsólővér utcában működő ismerős kis boltba hajmosó sampont venni – szőke hajra –. Az üzletvezetőnő egy eltolható üvegablaku tárlóra mutatott és intett, hogy vegyük ki a kért dolgokat. A kezem tele volt füzetekkel, jegyzetekkel – mi még nem diplomata táskával jártunk az egyetemre – és nem sikerült az ajtót eltolni. Ebben a pillanatban megszólalt egy ismerős hang: „Szabad? Szikszai kisasszony az az átkozott nyomaték kevés volt!" Eredmény: szőke helyett, fekete hajra való sampon. Egyszer volt bátorságunk – talán harmad éven – kicsit törleszteni. A tanár úr harmadik kislánya születéséhez gratuláltunk, kiemelve a **harmadik** szót. A válasz most is szellemes és frappáns volt.

Diplomavédésünk után hozzá is elmentünk búcsúzni és megkérdeztük, hogy miért ugratott oly sokszor minket. Nagyon komolyan nézett ránk és kijelentette: azt akartam, hogy tanulják meg alaposan szakmájukat. Nagyon szerettük remek szellemes előadásait, tiszteltük tudását és közvetlen magatartását.

Geodéziai ismereteink indulása sem ment simán. Egy teodolit metszetét kellett megrajzolni. Természetesen ennek a legegyszerűbb technológiája az volt, hogy levettük az ablak egyik szárnyát és két székre helyezve rátettük a mintarajzot, alá egy olvasó lámpát és szépen átmásoltuk. Kiváló műszaki érzékkel jó közel helyeztük el a lámpát, így

aztán egy rajz helyett kettőt kellett csinálni, mert a mintapéldány szép sötétbarnára pirult. A geodéziai mérő gyakorlatok már ízelítőt adtak a szakma szépségeiből, Sébor professzor úr komoly magatartása ellenére is.

Nem feledkezhetek meg Wendel professzor úr tantárgyairól sem és a fárasztó, jó tempót diktált természetbeni bemutatóiról sem. A gyakorlatok a senkihez sem hasonlítható Dzseki bácsi felügyelete alatt csodálatosak voltak. Digirezhettünk, krimit olvashattunk – mi laikus testvérek – és élvezhettük Dzseki bácsi egyedi megnevezéseit. Őspáfrány spórája = Dinotérium drazsé.

Felejthetetlen tárgyunk volt még a kiegyenlítőszámítás, felsőgeodézia, bányamérés is Dr. Tárczy-Hornoch professzor úr uralkodása alatt, pribékei kíséretével. Nagy tudását, hallatlan memóriáját, remek előadásait tisztelettel őrizzük emlékeink között.

A bányamérés meghatározó volt egész életemre. Diplomatervem témája a Borsodi Szénbányászati Tröszt Feketevölgyi Bányaüzemének lyukasztó mérése volt. Diplomatervemet 1953 szeptember 26-án védtem meg. Kellemes emlékeim közé tartozik még a vetületek, a földrajzi helymeghatározás előadója Dr. Hazay professzor úr. Szerénysége, emberi magatartása, kedvessége ma is példaként szolgálhatna.

Az egyetemi évek sajnos nem csak vidám percekből, hanem, komoly, nehéz problémákkal terhes évekből álltak. Szüleimet, nagyszüleimet 1951-ben kitelepítették a Hortobágyra. Nem volt otthonom, nem volt pénzem. A nyári hónapokat – 1951-ben – a tagosítási munkáknál, 1952-ben a Mecseki Szénbányászati Tröszt Kossuth aknaüzeménél töltöttem, megkeresve a továbbtanulás költségeit.

Az igazi „ÉLET" 1953 októberében kezdődött a Tatabányai Szénbányászati Tröszt Bányamérési Osztályán. Házasságot 1954 májusában kötöttem Bérces József évfolyamtársammal és a 39-ik évet tapossuk együtt. Szüleim 1955-ben költöztek hozzánk és ez évben született Tamás nevű fiunk is, aki 12 éve bányamérnök.

Az oroszlányi évek életem legszebb időszakát jelentik. Mint kezdő mérnöknek csodálatos feladatok megoldásában volt részem. Öt aknaüzem létesítésének külszíni és földalatti geodéziai munkájában vehettem részt. Majd a termeléshez kapcsolódó térképek kezelésében, a bányaművelési adatok regisztrálásában és a földalatti deformáció mérésben szereztem gyakorlatot. Nem szólva a Trösztközpont raportjainak szaknyelvű – nem egészen szalonképes – vitáiról.

Az Oroszlányba való kijárás bizony fárasztó volt, ezért 1968 októberében ismét visszatértem a Tatabányai Szénbányákhoz. Előbb a Dokumentációs Osztályon dolgoztam, majd elvégezve a Magyar Kereskedelmi Kamara Külkereskedelmi Reklám-Propaganda két éves tanfolyamát a Propaganda Szerkesztőség vezetését kaptam feladatként. Nemzetközi vásárok, kiállítások stb. szervezése, szintén kedvemre való munka volt.

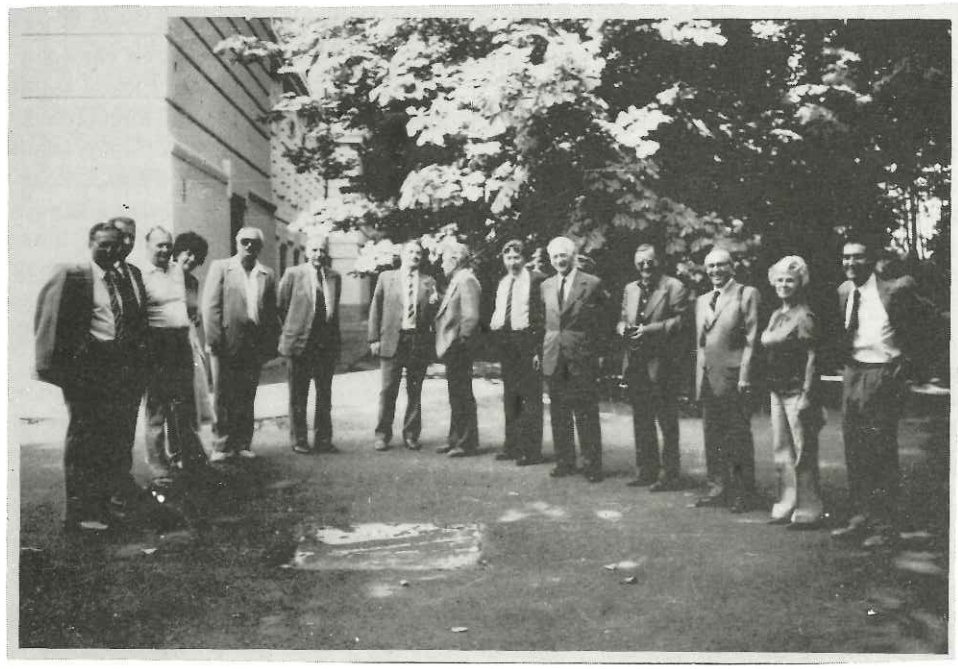
Szívem azért csak visszahúzott szeretett bányamérői szakmámhoz, így 1971-ben amikor megalakult a Magyar Szénbányászati Tröszt ismét együtt kezdtük a Bányamérési Osztály megalapítását Feigly Béla főnökömmel. Ez ismét remek munka volt, mert

megismerhettem kis országunk minden bányaüzemét, illetve a magyar Szénbányászatot. Farkas Béla – alias Lupus – évfolyamtárs kollégámmal jártuk az országot.

Sajnos az évek elrepültek. 1981. április 30-án mint Műszaki-gazdasági tanácsadó mentem nyugdíjba. Másnap május 1-től a Tatabányai Városi Tanács Építés-Közlekedési Osztályán kezdtem meg a nyugdíjas munkát, havi 70 órával, mint térkép nyilvántartó és térképtáros. Ez egy különleges állapot volt. Heti két nap 8-9 órai munka, a hét többi napjain háztartás, kertészkedés. Senki sem féltette tőlem a pozicióját, nem irigyelték a hallatlan magas 1500 Ft-os fizetést. Ma a Tatabányai Polgármesteri Hivatal Városüzemeltetési Irodája főelőadójaként – főtanácsosi címmel – végzem a térképnyilvántartást, térképtár kezelését, térkép, geodéziai munkák megrendelését, Földhivatali feladatokat, levéltári adatok beszerzését, kellemes munkatársak között. A hat éves Judit és a négy éves András nevű drága unokáink aranyozzák be az életemet, amit még a 89 éves édesanyám és férjem társaságában töltök.

Boldog leszek ha megérem a negyven éves találkozónkat és ismét beszélgethetek a rég látott évfolyamtársakkal.

Végezetül megköszönöm – ezúton is – azoknak, akik lehetővé tették, hogy elvégezhettem az egyetemet és életemben azt a munkát csinálhattam, amit nagyon szeretek.

Beszélgetés a botanikus kertben az 1983-as találkozón

Vörös Lajos

1927. április 14-én Veszprém megyei Ugod községben születtem öt gyermekes földműves családban. Általános, ahogy akkor nevezték, elemi iskoláimat Ugodon végeztem. A hat általános iskola elvégzése után szüleim beírattak 1939-ben a Pápai Református Kollégiumba, ahol 1947-ben érettségiztem. Érettségi után beíratkoztam a Soproni József Nádor Műegyetem (akkor így hívták) Erdőmérnöki karára. 1948 őszén az akkori egyetemi (országos) szanálások következtében nem folytathattam a tanulmányokat. Ezt követően egy évig az ugodi erdészetnél mint segédmunkás (faátvevő, hosztoló) dolgoztam. 1949-ben több helyre is beadtam fevételi kérelmemet, s végül a Pécsi Tudomány Egyetem jogi karára vettek fel, ahova nem is pályáztam. Egy hónap után kaptam az értesítést, hogy felvettek az újonnan induló Soproni Műegyetem Bányamérnöki kar Geodéziai és Geofizikai szakára. Többi már ismert mindnyájunk előtt. Nehéz első év volt, mivel, hogy a késői kezdés miatti lemaradást (október 24) behozzuk, bizony este 10 óráig is voltak előadások. De kibírtuk. Mostani fiatalok még a délelőtti elfoglalást is sokalják!!

Az egyetemi évekről úgy hiszem nem kell részletesebben írnom, tettük kötelességünket, tanultunk, szórakoztunk, ha ugyan tellett rá.

Professzoraink igen jók voltak, szinte családias hangulat, közvetlenség alakult ki velük.

Tantárgyak? Utólag elemezve, az a véleményem, hogy egyetlen olyan fölösleges tantárgy sem volt, aminek az életben ne vettem volna hasznát. Ha másként nem is mint, ahogy Hazai István professzorunk szokta mondani, nem az a legfontosabb, hogy a tananyagot, képleteket szóról szóra bevágjuk, hanem az, hogy ha a gyakorlati életben szakmai probléma merül fel, tudjuk hol, melyik szakkönyvben keressük a megfelelő megoldást.

Egyetemi évünk alatti anyagi problémáinkat mindnyájan ismertük, átéltük, de kibírtuk, mert fiatalok voltunk és összetartoztunk.

Diplomát 1954 januárjában védtem meg „jó" minősítéssel. Közbevetőleg jegyzem meg, hogy némi ösztöndíjat is kaptam az akkori „Metró"-tól mivel szerződés kötött hozzá, hogy a diploma után ott fogok dolgozni (Ódor, Halmos Frédi, Soós J. társaságában).

Nos mire diplomát kaptam a Metró építését részben leállították, és egyéb okok miatt más került oda, amelyet nem kívánok itt részletezni. Miután a fentiek miatt kötelezettségem a „Metró"-val szemben megszűnt, így szabad pályaválasztási lehetőségem adódott. Mivel fakultative bányászati speciális tárgyakat is (bányaművelés) hallgattam, 1954. február 15-ével a Veszprémi Szénbányászati Tröszt (akkor így hívták) Ajkai Bányaüzemnél helyezkedtem el, bányafelmérői beosztásban. Jó, képzett főnökeim voltak, így hamar megszerettem a bányászatot. 1954. július 1-vel a Szénbányászati Tröszt Padragi Bányaüzemébe helyeztek mérnökségvezetői beosztásba. Ebben a munkakörben 1958-ig dolgoztam, amikor is műszaki csoportvezetői beosztást kaptam, ami nem kis feladat volt,

mert a mérnökségi (bányamérés, bányakár) feladatai mellett el kellett látnom az akkor épülő új aknai (Hunyadi) beruházási munkálatait, az éves bányaművelési tervek térképi és tervezési feladatait, „MEO" problémákat, műszaki fejlesztéssel kapcsolatos feladatokat, sőt a kevés építészeti munkák vitelét, a bányaszellőztetés problémáit. Természetesen mindezt nem egyedül végeztem, megvolt a megfelelő „stáb", de a felelősség főmérnökömön kívül rám hárult. Nem volt könnyű, de megérte, sokat tanultam, elismerésben is volt részem. Közben 1981-ben az Ajkai bányákat (3 bányaüzem) átszervezés útján összevonták, Ajkacsingeri székhellyel, ahol a központi mérnökség vezetője lettem. Innen mentem nyugdíjba 1985. április 14-el. Azóta Ugodon élem életem, szakmától sajnos elszakadtam.

Családomról röviden: 1954-ben nősültem, feleségem Pákozdi Mária, ugyancsak Ugodi születésű, így evidens volt, hogy nyugdíj után Ugodon telepedjünk le.

Házasságunkból két fiu született. Zoltán 1956-ban, Árpád 1960-ban. Ma már mindketten megnősültek. Végzett mérnökök. Mindegyik külföldön, nevezetesen a Drezdai Műszaki Egyetemen kaptak diplomát.

Halottaink

Boros Bálint

Domokos Györgyné,
Dr. Holub Mária

Erkel András

Dr. Halmos Ferenc

Hartner Mihály

Jakab József

Kiss Zoltán

Kováts Miklós

Mikesi Béla

Dr. Miskolczi László

Mozsolits Tibor

Reichardt György

Vándor Béla

Gyülekezés az 1988-as találkozó alkalmával

Családi kör

Arany János verse

Este van, este van: ki-ki nyúgalomba!
Feketén bólingat az eperfa lombja,
Zúg az éji bogár, nekimegy a falnak,
Nagyot koppan akkor, azután elhallgat.
Mintha lába kelne valamennyi rögnek,
Lomha földi békák szanaszét görögnek,
Csapong a denevér az ereszt sodorván,
Rikoltoz a bagoly csonka, régi tornyán.

Udvaron fehérlik szőre egy tehénnek:
A gazdasszony épen az imént fejé meg;
Csendesen kérődzik, igen jámbor fajta,
Pedig éhes borja nagyokat döf rajta.
Ballag egy cica is – bogarászni restel –
Óvakodva lépked hosszan elnyult testtel,
Meg-megáll, körülnéz: most kapja hirtelen
Egy iramodással a pitvarba terem.

Nyitva áll az ajtó; a tüzelő fénye
Oly hivogatólag süt ki a sövényre.
Ajtó előtt hasal egy kiszolgált kutya,
Küszöbre a lábát, erre állát nyujtja.
Benn a háziasszony elszűri a tejet,
Kérő kis fiának enged inni egyet;
Aztán elvegyűl a gyermektársaságba,
Mint csillagok közé nyájas hold világa.

Egy eladó lyány a tűzre venyigét rak:
Ő a legnagyobb s szebb ... a hajnali csillag.
Vasalót tüzesít: új ruhája készen,
Csak vasalás hija ... s reggel ünnep lészen.
Körül az apróság, vidám mese mellett,
Zörgős héju borsót, vagy babot szemelget,
Héjából időnként tűzre tesznek sokat:
Az világítja meg gömbölyű arcukat

Családi ellipszis

A pesti Dugóhúzó alapján

Este van, este van: ki–ki nyúgalomba!
Eperfa árnyéka ferdén van sraffozva,
Merőleges síknak ütközik egy bogár,
Staszi elméletként koppan, s aztán megáll.
Mintha forgatnák az összes rögöket,
Szintvonalas talajon, rút békák görögnek,
Denevér az ereszt két pontban érinti,
A bagoly a radarját lassan méregeti.

Udvaron a tehén bambán álldogál,
Akit gazdasszonya éppen most evakuál;
Közben menzázik: mert mi volt gyomrában,
Csendesen feltolul ismét a szájába.
Igen jámbor fajta, pedig dühös borja
Sok-sok döféspontot szerkeszt oldalába.
Ajtó előtt lófrál egy veterán kutya,
Mint a balek, mikor a kérdést nem tudja.

Vén macska dorombol únott enyelgéssel,
Nem fog ő egeret míg van kanna-étel.
Meg-megáll, körülnéz, s a kutyára pillant,
Nincs már köztük harag az evolució miatt.
Bent az asszony meg a tejet centrifugázza:
Lefölözi, s aztán egy-az-egy arányban
Vizet vegyít hozzá, megkeveri, s ezzel
Városi exportra készen a *teljes* tej.

Egy eladó lány a tűzre rossz fát tesz már:
Ő a legnagyobb s szebb ... a családban a sztár.
Még mindig eladó: ámbátor jó anyja
Jó néhány éve már az Akadémiára adta.
Walden egyenruháját díszíti sok keccsel,
Holnap csörögni megy a kulturos Sotexbe.
Körűl az apróság a Bitlisz-lemezt nyuzza,
S az idősb a Rót-weiss-rótra kábítóját szivja.

A legkisseb fiú kenyeret kér s majszol;
Üszköt csóvál néha: tűzkigyókat rajzol.
Olvas a nagyobbik nem ügyelve másra:
E fiúból *pap* lesz, akárki meglássa!
Legalább így szokta mondani az apjok,
Noha a fiú nem imádságon kapkod:
Jobban kedveli a verseket, nótákat,
Effélét csinálni maga is próbálgat.

Pendül a kapa most, letevé a *gazda;*
Csíkos tarisznyáját egy szegre akasztja;
Kutat az apró nép, örülne, ha benne
Madárlátta kenyér-darabocskát lelne.
Rettenve sikolt fel, amelyik belényul:
Jaj!valami ördög ... vagy ha nem, hát ... kis nyúl!
Lesz öröm: alunni se tudnak az éjjel;
Kinálják erősen káposzta-levéllel.

A gazda pedig mond egy szives *jó estét,*
Leül, hogy nyugossza eltörődött testét,
Homlokát letörli porlepett ingével:
Mélyre van az szántva az élet-ekével.
De amint körülnéz a víg csemetéken,
Sötét arcredői elsimulnak szépen;
Gondüző pipáját a tűzbe meríti;
Nyájas szavu nője mosolyra deríti.

Nem késik azonban a jó háziasszony,
Illő, hogy urának ennivalót hozzon,
Kiteszi középre a nagy *asztalszéket,*
Arra tálalja fel az egyszerü étket.
Maga evett ő már, a gyerek sem éhes,
De a férj unszolja: „Gyer közelebb, édes!"
Jobb izű a falat, ha mindnyájan esznek, –
Egy-egy szárnyat, combot nyujt a kicsinyeknek.

De vajon ki zörget? „Nézz ki, fiam Sára:
Valami szegény kér helyet éjtszakára:
Miért ne fogadnók be, ha tanyája nincsen,
Mennyit szenved úgyis, sok bezárt kilincsen!"
Visszajő a lyánka, az utast behíván.
Béna harcfi lép be, *sok jó estét* kíván:
„Isten áldja meg a kendtek ételét is
(Így végzi a szót), meg az *emberét* is."

A legkissebb fiucska meg a gyufával játszik;
Bányász lesz belőle: már ebből is látszik.
A nagyobb a balkezén az ujjait számlálja:
E srácból *mérnök* lesz, akárki meglássa!
Legalább így szokta mondani az apjuk,
A Soproni Egyetemre majd csak beíratjuk:
Csak tarokkozni tudjon, nem lesz nehéz dolga,
Ha stéber is, nem baj, csak a Kékfrankost bírja.

Berreg a traktor, hazajött a *gazda;*
Motorja schlusszkulcsát a szegre akasztja;
Homlokát letörli papír zsebkendővel,
Húsz holdat felszántott ma Harvester ekével.
Jókedvűen jön meg, s mikor nejét látja,
Füttyent egyet enyhén s a szeme felvillan.
Aztán szabvány vacsoráját maga elé teszi,
S csendesen hálát ad, hogy nem a menzán eszik.

De vajon ki csönget? „Nézz ki lányom Fáni,
Ha netán vendég jön, okvetlen dobdd ám ki!"
Kidobná a leány, de az utas bejön,
S a ház gazdájának emígy köszön;
„Bort a poharába, buzát a zsákjába,
Békességet pedig kendnek a házába!"
„A magáéba is!" – feleli a gazda –
De vajjon mi szél az, ami idehozta?

„Mérnök vagyok; sőt geodéta; egész nap a réten
Műszerrel végeztem vízszintes mérésem,
– Mondja az idegen – országos mérés van,
Néhány alappontot ma meghatároztam."
„Tényleg, hisz ott láttam a bánfalvi réten
A többi marha közt, most már jól emlékszem."
Nógatja a gazda – „hát üljön közelébb:
Be kár, hogy a vacsorát már megettük az elébb!"

Sóher, smucig banda – gondolja a vendég,
Várjatok csak, lesz itt komoly kaja még.
Oszt' igy kezdi: „Gazduram, kend mit szólna,
Ha földje hat öllel szélesebb volna?
Csonka leovasást ha én limbuszomon
Kis jóakarattal el-megmódosítom:
A szabályos hiba, ami így bekerül,
Jó szomszédainak öt-hat ölbe kerül."

Köszöni a gazda: „Része legyen benne:
Tölts a tálba anyjok, ha elég nem lenne."
Akkor hija szépen, hogy üljön közelébb –
Rá is áll az könnyen, bár szabódik elébb.
Éhöket a nagy tál kívánatos ízzel,
Szomjukat a korsó csillapítja vizzel;
Szavuk sem igen van azalatt, míg esznek,
Természete már ez a magyar embereknek.

De mikor aztán a vacsorának vége,
Nem nehéz helyen áll a koldus beszéde;
Megered lassanként s valamint a patak,
Mennél messzebre foly, annál inkább dagad.
Az idősb fiu is leteszi a könyvet,
Figyelmes arcával elébb-elébb görnyed;
És mihelyt a koldus megáll a beszédben:
„Meséljen még egyet" – rimánkodik szépen.

„Nem mese ez gyermek", – így feddi az apja,
Rátekint a vándor és tovább folytatja;
Néma kegyelettel függenek a szaván
Mind az egész háznép, de kivált a *leány:*
Ez, mikor nem hallják, és mikor nem látják,
Pirulva kérdezi tőle ... *testvérbátyját:*
Három éve múlik hogy utána kérdez,
Még egy esztendőt vár, nem megy addig férjhez.

Este van, este van ... a tűz sem világit,
Kezdi hunyorgatni hamvas szempilláit;
A gyermek is álmos, – egy már alszik épen,
Félrebillent fejjel, az anyja ölében.
Gyéren szól a vendég s rá nagyokat gondol;
Közbe-közbe csupán a macska dorombol.
Majd a földre hintik a zizegő szalmát ...
S átveszi a tücsök csendes birodalmát.

Az idősb fiu most leteszi a könyvet,
Mert ha odafigyel, úgy tanul ő többet;
És amint a mérnök megáll a beszédben,
„Mérjen el még egyet" – rimánkodik szépen.
„Nem mérhet el, gyermek" – így feddi az apja,
Rátekint a mérnök és tovább folytatja;
„Dehogyisnem! Ezen nem kell aggódnia,
Gondoskodik erről a geodézia."

„Távcsövem kűlpontos, nap süt állványomra:
És egy kicsit rosszul állok fel a pontra.
Ha meg libellámat ki nem igazítom,
Lucernás földjeit két holddal megtoldom!"
Számolgat a gazda: „Zweimal dreissig, zechzig;
Az biz' tényleg két hold! – Hogy maga míly hercig!
Anyjuk, a mérnök úr éhes bizonyára;
Talán még akad majd valami a spájzba!"

Szardínia, szendvics, kaviár és torta,
Pillanatok alatt kerül az asztalra.
Az meg zabál. Eszik mindent amit elé tesznek,
Természete már ez a mérkök embernek.
De amikor aztán a vacsorának vége,
Fánival leül a szoba szegletébe,
És mikor nem hallják, és mikor nem látják ...
Ők az időjárást *ketten* megvitatják.

Este van, este van ... a vizes szén nem ég,
Brennbergi szajré az, a fene enné meg;
Álmos már a gyermek, – de el nem felejti,
Korán reggel Bánfalván, gesztenyét kell szedni.
Gyéren szól a vendég s akkor is butákat;
Helyesel a gazda – mást mit is csinálhat.
Majd a *nappal-szék éjjel-ágy*on lepihennek ...
S csak az Off-sprayel kiírtott szúnyogok csipkednek.

Várakozás az 1988-as találkozón

Családi kör '93

Kiss Zoltán (Németország)

Este van, este van, elpihent a világ,
TV előtt gunnyaszt mind az egész család.
Villog a képernyő, rombolja az elmét,
Sokan ebben lelik életük értelmét.
Csapong a hülyeség az eget sodorván,
Horror, krimi, thriller az összes csatornán.
Frankenstein, Dracula, örülnek a kölkök,
Nagymama kedvenc'i nyafka Golden Görlök.
Véres vajas kenyér a temető falán,
Batman, ET-kukac jönnek egymásután.
Reggeltől estig örömüket lelik,
Ahogy a gengszterek egymást ütik-verik.
Étkezés helyett is a Superman-t nézik,
Még a „dolgukat" is bilin ülve végzik.
Képernyő elől el nem mozdulnának,
Napfényt, fákat, mezőt talán nem is látnak.

Háziasszony nem főz, nincs helye panasznak,
Wrigley's gumit rágnak, rája colát isznak.
Zúg a rock-pop „zene" ártalmára fülnek,
Hónapról-hónapra egyre csak hülyülnek.
Gyermeket nevelni? Eszükbe sem szökik,
Sokkal egyszerübb, ha TV elé lökik.
Ott aztán fejlődnek, egyre okosodnak,
Sokan nemhogy írni, olvasni sem tudnak.
TV előtt hassal egy kiszolgált kutya,
Évek óta nézi, azért olyan buta.

Hazajön a gazda munkából fáradtan,
Fölbont egy üveg sört, TV elé huppan.
Üveges szemekkel bámulja a krimit
Éppen egy kispapnak szúrják ki a szemét.
Autók nyikorognak, robbannak a házak,
Kéjelegve nézi, ahogy torkot vágnak.
Emberevő cápa kisgyermeket fal fel,
Akit fürdés közben szüleitől mart el.
Élvezi a család „Hasfelmetsző Jack"-et,
Hogy kell beváltani fedezetlen csekket.
Bankot kirabolni csupán egy pillanat,
Tisztviselőt, rendőrt lövik mint a nyulat.
Spriccel, folyik a vér, a padló is sikos,
Ilyenkor a TV-ét kikapcsolni tilos.

Egyik gyerek titkon apja zsebébe nyúl,
Hátha akad benne alma, netán kisnyúl.
Egyiket sem leli, helyettük halál,
Csőre töltve nehéz belga pisztolyt talál.
Fegyver nélkül járni életveszély máma,
Hálával gondolunk a „nagy" Amerikára.
Hogy ez hová vezet, leírni is félek,
Ettől „nemesedik" a gyermeki lélek.
Pisztoly, bicska, bomba és egy rozsdás bökő,
Így ragyog előttünk egy új és szebb jövő...!

Magyar Országi Egyetem
Gazdinformatikai Főiskolai Kar
Lsz: F/51051
Székesfehérvár - Könyvtár